

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousryttäjän eläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousryttäjän eläkelakia, taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annettua lakia, maatalousryttäjien tapaturmavakuutuslakia, sairausvakuutuslakia, sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousryttäjille annettua lakia, työttömyysturvalakia ja asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia. Näillä lainmuutoksilla parannettaisiin ja selkeytettäisiin apurahalla työskentelevien sosiaaliturvaa.

Ehdotetuilla lainmuutoksilla apurahansaajat saatettaisiin apurahalla työskentelyn osalta maatalousryttäjän eläkelain mukaisen lakisääteisen ansiosidonnaisen eläketurvan ja kuntoutusetuusten piiriin. Saadakseen edellä tarkoitettua turvaa Suomessa asuva apurahansaaja olisi velvollinen vakuuttamaan itsensä Maatalousryttäjien eläkelaitoksessa, kun hänelle on Suomesta myönnetty tieteellisen tutkimuksen tekemistä tai taiteellisen toiminnan harjoittamista varten apuraha, jonka turvin hän työskentelee Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja apurahan suuruus vuotuiseksi työtuloksi muutettuna on vähintään maatalousryttäjän eläkelain mukaisen työtulon alarajan suuruinen. Tietyin edellytyksin apurahansaajan vakuuttettava työskentely voisi tapahtua myös ulkomailla. Apurahansaajan eläketurva määräytyisi hänelle vahvistetun vuosityötulon perusteella samalla tavoin kuin maatalousryttäjällä.

Apurahansaajat otettaisiin maatalousryttä-

jän eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen perusteella myös maatalousryttäjän eläkelain mukaiseen lakisääteiseen ryhmähenkivakuutukseen.

Apurahansaajat saatettaisiin myös maatalousryttäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen lakisääteisen työtaturmavakuutuksen piiriin. Työtaturmaturvan eläke- ja päivärahaetuuksien perusteena olisi apurahansajalle maatalousryttäjän eläkelain nojalla vahvistettu vuotuinen työtulo. Lisäksi apurahansaajat voisivat ottaa maatalousryttäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen.

Apurahansaajat pääsisivät heille maatalousryttäjän eläkelain mukaisesti vahvistetun työtulon perusteella myös sairausvakuutuslain mukaisten ansiosidonnaisten päivärahaetuuksien ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahan piiriin.

Apurahansaajien eläke- ja päivärahaetuuksien vakuutusmaksut sekä vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen maksut määräytyisivät kuten maatalousryttäjillä. Myös apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen ja työtaturmaturvan maksut määräytyisi kuten maatalousryttäjillä. Näiden vakuutusmaksujen suuruudessa otettaisiin kuitenkin huomioon apurahansaajien maatalousryttäjiä pienempi tapaturmariski ja se, ettei apurahansaajiin sovellettaisi maatalousryttäjiä koskevaa työtaturmavakuutusmaksun alennusjärjestelmää.

Työttömyysturvalakiin lisättäisiin apurahansaajia koskeva työmarkkinatuen tarve-

harkintaa lieventävä säännös. Sen mukaan apurahansaajalla, joka ennen työttömyyden alkamista on ollut apurahalla työskentelynsä perusteella vakuutettuna maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti yhteensä vähintään 24 kuukautta lähinnä edellisen 48 kuukauden aikana, olisi oikeus 130 ensimmäisen työttömyyspäivän ajalta työmarkkinatukeen ilman tarveharkintaa. Mainitun 130 päivän laskeminen aloitettaisiin alusta, kun edellä tarkoitettu vakuutusehto täytyisi uudelleen. Samalla työttömyysturvalain soveltamista selkeytettäisiin mainitsemalla laissa, ettei apurahansaaja ole laissa tarkoitettu yrittäjä. Työttömyysturvan saamisen työvoimapoliittisia edellytyksiä täsmennettäisiin erottamalla yritystoiminnan ja oman työn päättymisen edellytykset toisistaan. Lisäksi apurahakausi määriteltäisiin hyväksyttäväksi syyksi olla poissa työmarkkinoilta.

Asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia muutettaisiin niin, että maatalousyrittäjän

eläkelain mukaisesti vakuutetuilla apurahansaajilla olisi mahdollisuus pysyä Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piirissä kymmenen vuoden ulkomailla työskentelyn ajan. Heitä ei myöskään pidettäisi yrittäjinä mainittua lakia sovellettaessa.

Edellä mainittuihin lakeihin ehdotettujen muutoksien vuoksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi lähinnä teknisiä tarkistuksia tapaturmavakuutuslakiin, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakiin, maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin, maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettuun lakiin, maatalousyrittäjien luopumistuesta annettuun lakiin, eläkkeensaajien asumistuesta annettuun lakiin ja työterveyshuoltolakiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	6
1. Johdanto	6
2. Nykytila	6
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	6
Aurahat	6
Aurahojen verotus	7
Eläketurva.....	8
Työeläkelakien mukainen työntekijä vai yrittäjä.....	9
Ryhmähenkivakuutusurva	10
Valtion taiteilija-apurahojen eläketurva	11
Opiskelun ja alle kolmivuotiaan lapsen kotona hoidon aikainen eläketurva.....	11
Tapaturmaturva.....	11
Ansiosidonnaisen eläketurvan ja työtaturmaturvan toimeenpano	13
Sairausvakuutuslain päivärahaetuudet ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusraha	13
Työttömyysturva.....	15
Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuulumisen	16
2.2. Nykytilan arviointi.....	17
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	18
Eläketurva.....	19
Ryhmähenkivakuutusurva	21
Tapaturmaturva.....	22
Sairausvakuutuslain päivärahat ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusraha	23
Työttömyysturva.....	23
Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuulumisen	23
4. Esityksen vaikutukset	23
4.1. Taloudelliset vaikutukset	23
4.2. Organisatoriset vaikutukset.....	24
4.3. Vaikutukset eri sukupuolten kannalta.....	25
5. Asian valmistelu	27
6. Riippuvuus muista esityksistä.....	27
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	28
1. Lakiehdotusten perustelut	28
1.1. Maatalousyrittäjän eläkelaki	28
1 luku. Lain tarkoitus.....	28
3 luku. Eläketurvan järjestäminen	31
Voimaantulosäännös.....	40
1.2. Laki taiteilijaprofessorin viroista ja taiteilija-apurahoista	41
Voimaantulosäännös.....	41
1.3. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki	41

Voimaantulosäännös.....	45
1.4. Tapaturmavakuutuslaki.....	46
Voimaantulosäännös.....	46
1.5. Sairausvakuutuslaki	46
1 luku. Lain tarkoitus ja soveltamisala	46
7 luku. Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset.....	46
11 luku. Päivärahaetuuksien määrä	46
18 luku. Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut.....	47
Voimaantulosäännös.....	47
1.6. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista	48
Voimaantulosäännös.....	48
1.7. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille	48
Voimaantulosäännös.....	48
1.8. Työttömyysturvalaki.....	49
1 luku. Yleiset säännökset	49
2 luku. Etuuden saamisen työvoimapoliittiset edellytykset.....	49
5 luku. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset	50
9 luku. Työmarkkinatuen määrä ja kesto.....	50
Voimaantulosäännös.....	50
1.9. Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki.....	51
Voimaantulosäännös.....	51
1.10. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta	51
Voimaantulosäännös.....	51
1.11. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta	52
Voimaantulosäännös.....	52
1.12. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta.....	52
Voimaantulosäännös.....	52
1.13. Laki eläkkeensaajan asumistuesta	52
Voimaantulosäännös.....	52
1.14. Työterveyshuoltolaki	52
Voimaantulosäännös.....	53
2. Voimaantulo	53
LAKIEHDOTUKSET	54
maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	54
taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta	63
maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	64
tapaturmavakuutuslain 16 a ja 28 §:n muuttamisesta	68
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	69
Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 47 §:n muuttamisesta	72
sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	73

työttömyysturvalain muuttamisesta	74
maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 3 ja 27 §:n muuttamisesta	77
maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 29 ja 41 §:n muuttamisesta	78
maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta	79
asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 2 a ja 7 §:n muuttamisesta	80
eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	81
työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta	82
 LIITE	 83
 RINNAKKAISTEKSTIT	 83
maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	83
taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta	100
maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	103
tapaturmavakuutuslain 16 a ja 28 §:n muuttamisesta	110
sairausvakuutuslain muuttamisesta	111
Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 47 §:n muuttamisesta	115
sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	116
työttömyysturvalain muuttamisesta	117
maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 3 ja 27 §:n muuttamisesta	122
maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 29 ja 41 §:n muuttamisesta	124
maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta	126
asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 2 a ja 7 §:n muuttamisesta	127
eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	129
työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta	130

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Suuri joukko taiteilijoista ja tieteellistä tutkimustyötä tekevästä työskentelee jossakin elämänsä vaiheessa apurahan turvin. Joidenkin kohdalla apurahalla työskentely kattaa huomattavan osan heidän työhistoriastaan ja toimeentulostaan.

Suomen sosiaaliturvalainsäädäntö jakautuu työssäoloaikaista kulutustasoa kohtuullisesti turvaavaan ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan ja sitä täydentävään vähimmäistoimeentulon takaavaan sosiaaliturvaan.

Apurahalla työskentely on useimmiten työsuhteen ulkopuolella tapahtuvaa työskentelyä eikä sitä pidetä selkeästi myöskään yrittäjätoimintana. Lisäksi myönnetyt apurahat ovat usein melko pieniä ja yleensä ne ovat verotonta tuloa. Näistä syistä apurahalla työskentelevät jäävät yleensä apurahatyöskentelynsä osalta ansiosidonnaisen sosiaaliturvan ulkopuolelle ja heidän sosiaaliturvansa määräytyy tällöin vähimmäisturvan mukaan.

Apurahan turvin taiteellista työtä tai tutkimustyötä tekevät ovat sosiaaliturvan kannalta palkansaajia ja yrittäjiä huonommassa asemassa. Kuitenkin palkansaajien ja yrittäjien työn tavoin myös apurahalla työskentelevien taiteilijoiden ja tieteellistä tutkimustyötä tekevien työ on yhteiskuntamme kannalta tarpeellista. Apurahansaajat sekä tieteen että taiteen sarjoilla turvaavat omalta osaltaan suomalaista osaamista myös tulevaisuudessa.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan ”Apurahansaajien sosiaaliturvaa parannetaan vuoden 2009 alusta niin, että apurahansaajille turvataan työskentelyyn myönnettyjen apurahojen määrän perusteella eläke-, sairausvakuutus-, työtapa- turma- ja työttömyysturva. Tieteen ja taiteen tekijöiden työttömyysturvaa parannetaan lainsäädäntöä täsmentämällä”.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Apurahat

Taiteilijoille ja tieteellistä tutkimustyötä tekeville voidaan myöntää työskentelyapurahoja tiettyä projektia varten tai eripituisiksi määräajoin. Apurahoja voidaan myöntää myös esimerkiksi pelkästään materiaali- ja muiden työskentelystä aiheutuvien kulujen kattamiseen. Apurahoja myöntävät valtion, läänien, kuntien sekä yliopistojen ja korkeakoulujen lisäksi yksityiset tahot, lähinnä yksityiset säätiöt.

Suomen Akatemian määrärahoilla tutkimustyötä tekevät ovat suurimmaksi osaksi virka- tai työsuhteessa Suomen Akatemiaan, yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin. Suomen Akatemia myöntää erillisiä apurahoja vain ulkomailla tapahtuvaan tutkijakoulutukseen tai työskentelyyn. Apurahat myönnetään pääsääntöisesti väittelyn jälkeiseen post doc-vaiheen työskentelyyn puoleksi— kahdeksi vuodeksi. Vuonna 2007 apurahoja myönnettiin yhteensä 551 kappaletta ja apurahasumma oli yhteensä 4 411 260 euroa.

Yliopistot ja korkeakoulut myöntävät omilta toimintamenomomenteiltaan eri suuruisia ja kestoisia apurahoja lähinnä opintojen loppu- ja väitöskirjavaiheessa oleville. Pääosa apurahoista on myönnetty hyvin lyhytkestoiseen työskentelyyn ja ne ovat suuruudeltaan varsin pieniä, joitakin satoja euroja. Eräät yliopistot ja korkeakoulut ovat myöntäneet apurahoja myös pitkäkestoisempaan tutkimustyöhön. Tällaiset apurahat ovat useissa tapauksissa mahdollistaneet kokopäivätyöskentelyn väitöskirjoihin tähtäävässä tutkimustyössä. Kun yliopistojen ja korkeakoulujen toiminnassa ja rahoituksessa on viime

vuosina korostunut tuloksellisuus, apurahojen turvin tehdyillä jatkotutkinnoilla on ollut kasvava merkitys yliopistojen ja korkeakoulujen toiminnan rahoituksessa. Myöntämällä apurahoja väitöskirjatöitä varten, yliopistot ja korkeakoulut ovat pystyneet tukemaan toimintamäärärahojensa puitteissa useampia väitöskirjan tekijöitä kuin perustamalla tutkijan virkoja. Toisinaan samassa projektissa valmistellaan väitöskirjoja sekä apurahojen turvin että työsuhteessa yliopistoon esimerkiksi assistentteina.

Valtion taiteilijoille myöntämiä apurahoja ovat työskentely- ja kohdeapurahat sekä kirjasto- ja näyttöapurahat. Suurin osa niistä on luovaan työskentelyyn tarkoitettuja apurahoja.

Taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) 3 §:n mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka jaetaan taiteenharjoittajien työskentelyyn ja opintojen tukemiseksi. Opetusministeriö päättää valtion taiteilija-apurahojen suuruudesta. Apurahan suuruuden vahvistamista rajoittaa valtion talousarvio, jossa varatun määrärahan valtion taiteilija-apurahoihin tulee riittää näiden apurahojen maksamiseen. Valtion yksivuotisen taiteilija-apurahan suuruus on 1.10.2007 lähtien ollut 1 313,13 euroa kuukaudessa. Apurahaa tarkistetaan valtion virkamiesten yleisiä palkkatarkistuksia vastaavasti opetusministeriön päätöksellä. Yksivuotisen taiteilija-apurahan määrä oli vuonna 2007 yhteensä 15 049 euroa.

Valtion taiteilija-apurahat ovat määräaikaaisia, puolesta vuodesta viiteen vuoteen. Vuonna 2007 myönnettyjen valtion taiteilija-apurahojen vuosimäärä oli 465. Edellä tarkoitettujen taiteilija-apurahojen lisäksi maksussa on tällä hetkellä myös valtion viisitoistavuotisia taiteilija-apurahoja. Näiden pitkien taiteilija-apurahojen maksaminen päättyy pääosin vuonna 2010. Kirjasto- ja näyttöapurahoja myönnettiin vuonna 2007 yhteensä 1069 henkilölle ja yksittäisten apurahojen suuruus vaihteli 500 eurosta 14 000 euroon.

Yksityiset säätiöt ja rahastot myöntävät merkittävässä määrin apurahoja tieteellisen ja taiteellisen työn tukemiseksi. Apurahoja jakavia säätiöitä ja yhdistyksiä on yli neljäsataa. Niistä kuuluu nykyisin 114 Säätiöiden ja

rahastojen neuvottelukuntaan. Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukuntaan kuuluvat säätiöt ja yhdistykset myöntävät kuitenkin yli 85 prosenttia kaikkien säätiöiden myöntämistä apurahoista. Vuonna 2007 neuvottelukuntaan kuuluvat säätiöt jakoivat apurahoja yhteensä lähes 200 miljoonaa euroa. Apurahojen lukumäärä oli arviolta 15 000—16 000, joista kokovuotisten apurahojen määrä oli noin 1300. Neuvottelukuntaan kuuluva Suomen Kulttuurirahasto myöntää yksityisistä säätiöistä eniten apurahoja. Se tuki apurahoilla taidetta noin 12,4 miljoonalla eurolla ja tiedettä lähes 14 miljoonalla eurolla ajalla 1.10.2006—30.9.2007 (luvut sisältävät sekä työskentely- että kohdeapurahat).

Esittävän taiteen aloilla on käytössä pääasiassa lyhyitä, enintään kolmen kuukauden mittaisia työskentely- ja kohdeapurahoja. Tällaisia lyhyitä työskentely- ja kohdeapurahoja saa vuosittain 2000—3000 henkilöä. Usein apurahoja myönnetään myös eri taidealojen taiteilijaryhmille tiettyä yhteisprojektia varten. Esittävän taiteen aloilla on myös yleistä, että taiteellista työtä tehdään vuorotellen ja samanaikaisesti lyhyissä työsuhteissa ja työskentelyapurahojen turvin.

Apurahojen verotus

Tuloverolain (1535/1992) 82 §:n mukaan stipendit ja muut apurahat, jotka on saatu opintoja, tieteellistä tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten eivät ole veronalaista tuloa, jos niiden yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuvien menojen jälkeen on verovuonna enintään valtion taiteilija-apurahan vuotuinen määrä eli 15 049 euroa vuoden 2007 tasossa. Tämän ylittävältä osalta apurahatulo on veronalaista tuloa. Valtiolta, kunnalta, muulta julkisyhteisöltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saadut apurahat ovat kuitenkin aina verovapaata tuloa niiden suuruudesta riippumatta.

Apurahasta vähennyskelpoisia menoja ovat kaikki välittömästi tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut. Tällaisia ovat esimerkiksi ammattikirjallisuudesta, tutkimusmateriaalin ja kohdeapurahalla toteutettuun taideteokseen käytetyn materiaalin hankkimisesta sekä työmatkoista aiheutuneet

kustannukset. Menojen vähentäminen verovelvollisen muista tuloista edellyttää, ettei niitä ole suoritettu verovapaalla apurahalla.

Tuloverolain 82 §:n nojalla verovapaana apurahana pidetään myös valtion myöntämiä kirjasto- ja näyttöapurahoja.

Apurahat ovat vastikkeettomia suorituksia. Niiden verovapaus perustuu apurahalla työskentelyn yleishyödylliseen luonteeseen. Jos apurahan myöntää apurahansaajan työnantaja, apurahaa pidetään yleensä korvauksena työstä ja näin ollen myös veronalaisena tulona.

Eläketurva

Lakisääteisen eläkejärjestelmämme päätaavoitteena on väestön toimeentulon turvaaminen vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Eläkejärjestelmämme kuuluu palkansaajia sekä yrittäjiä koskeva työeläkejärjestelmä ja sitä täydentävä koko väestöä koskeva kansaneläkejärjestelmä.

Voimassa olevia yksityisten alojen työeläkelakeja ovat työntekijän eläkelaki (395/2006; TyEL), merimieseläkelaki (1290/2006; MEL) sekä yrittäjän eläkelaki (1272/2006; YEL) ja maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006; MYEL). Julkisten alojen työeläkelakeja ovat valtion eläkelaki (1295/2006; VaEL), kunnallinen eläkelaki (549/2003; KuEL) ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki (261/2008; KiEL). Viimeksi mainittua lakia lukuun ottamatta kaikista edellä mainituista laeista on annettu erilliset voimaannpanolait. Lisäksi on eräitä muuta, pieniä erityisryhmiä koskevia virka- ja työsuhteisiin perustuvia pakollisia eläkejärjestelmiä.

Yksityisen puolen työnantaja on velvollinen järjestämään TyEL:n mukaisen eläketurvan työntekijälleen, jonka työstä saama työansio on kalenterikuukauden aikana vähintään 47,08 euroa vuoden 2008 tasossa. TyEL:n piiriin kuulumisen edellytyksenä on lisäksi, ettei työntekijä kuulu MEL:n tai julkisten alojen työeläkelain soveltamisalan piiriin. MEL:a sovelletaan ulkomaan liikenteessä käytettävässä suomalaisessa aluksessa

työskentelevään henkilöön siten kuin laissa tarkemmin säädetään.

Valtion palveluksessa olevat kuuluvat VaEL:n piiriin palvelussuhteen pituudesta ja siitä saadusta työtulosta riippumatta. Lisäksi VaEL:n piiriin kuuluu kirjallisen tai suullisen toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävä työ, jossa työpanoksen antaa ja rahallisen vastikkeen saa luonnollinen henkilö toimimatta yrittäjänä. KuEL:n piiriin kuuluvat kuntatyönantajaan työ- tai virkasuhteessa olevat palvelussuhteen pituudesta ja työansioiden määrästä riippumatta. VaEL:ia vastaavasti KuEL:n piiriin voi kuulua toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävä työ.

Kaikkien edellä mainittujen työeläkelakien piiriin kuulumisen edellytyksenä on, että työ tehdään työ- tai virkasuhteessa. Poikkeuksena tästä ovat vain luonnollisen henkilön valtiotyönantajan tai kuntatyönantajan kanssa tekemän toimeksianto- tai konsulttisopimukseen perustuva työ.

Työntekijöiden eläketurvan rahoituksesta vastaavat työnantajat ja työntekijät yhdessä. Työntekijät osallistuvat työeläketurvansa rahoitukseen työntekijäin eläkemaksulla, joka vuonna 2008 on alle 53-vuotiaiden osalta 4,1 % ja 53 vuotta täyttäneiden osalta 5,2 % työntekijälle maksetuista palkoista. Keskimääräinen TyEL-vakuutusmaksu vuonna 2008 on 21,8 %. Siihen on kuitenkin tehty 1 %-yksikön alennus työkyvyttömyyseläkemaksuista muodostuneen ylijäämän purkamiseksi.

YEL:n soveltamisalaan kuuluvat maatalousyrittäjiä lukuun ottamatta henkilöt, jotka tekevät ansiotyötä olematta työ- tai virkasuhteessa taikka VaEL:n tai KuEL:n mukaisessa toimeksianto- tai konsulttisopimuksen mukaisessa suhteessa työnantajaan. YEL:n soveltamisalaan kuuluvan yrittäjän on otettava itselleen YEL-vakuutus, jos yrittäjätoiminta tai siihen rinnastettava ansiotoiminta jatkuu yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja yrittäjän tästä toiminnasta saamaksi YEL-vuosityötuloksi on arvioitava vähintään 6 186,65 euroa vuoden 2008 tasossa. YEL-työtuloon voi sisältyä myös apurahana saatua tuloa. Jos YEL-työtulo jää alle mainitun rajamäärän, yrittäjä voi halutessaan ottaa

vapaaehtoisesti YEL-vakuutuksen. Käytännössä vapaaehtoisia YEL-vakuutuksia ei ole juurikaan otettu.

YEL-yrittäjien vakuutusmaksu, lukuun ottamatta aloittavan yrittäjän vakuutusmaksua, on vuonna 2008 alle 53-vuotiailla 20,6 % ja 53 vuotta täyttäneillä 21,7 %. Aloittavan yrittäjän vakuutusmaksualennukseen, joka on 75 % normaalitasoisesta YEL-vakuutusmaksusta, yrittäjällä on oikeus yrittäjätoimintansa 48 ensimmäiseltä kuukaudesta. Siltä osin kuin YEL-vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan eläketurvan kustannuksia, valtio rahoittaa kustannukset. Valtion rahoitusosuuden YEL-eläkemenosta on arvioitu vuonna 2008 olevan 85 miljoonaa euroa.

MYEL:n soveltamisalaan kuuluvat Suomessa tai muussa EU- tai ETA maassa asuvat henkilöt, jotka harjoittavat maatalousyrittäjätoimintaa Suomessa. Maatalousyrittäjä on velvollinen vakuuttamaan itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa, jos hänen yrittäjätoimintansa jatkuu yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja hänen tästä toiminnasta saamaksi MYEL-vuosityötuloksi on arvioitava vähintään 3 093,33 euroa vuoden 2008 tasossa.

MYEL:ssa maatalousyrittäjätoimintana pidetään maatilatalouden, ammattimaisen kalastuksen ja poronhoidon harjoittamista, jota ei tehdä työsuhteessa. MYEL-eläketurvan vakuutusmaksut määräytyvät keskimääräisen TyEL-vakuutusmaksun perusteella. MYEL-perusmaksuprosentti on vuonna 2008 alle 53-vuotiailla 20,6 % ja yli 53-vuotiailla 21,7 %. MYEL-eläketurvan vakuutusmaksut on porrastettu MYEL-vuosityötulon perusteella perusprosentin, väliprocentin ja alennettujen prosenttien mukaiseen maksuun.

MYEL:n alennettujen maksuprosenttien mukaista työeläkevakuutusmaksua, joka on 49 % perusmaksuprosentista, maksetaan siltä osin kuin MYEL-vuosityötulo on enintään 21 673,24 euroa vuoden 2008 tasossa. Siltä osin kuin MYEL-vuosityötulo ylittää 21 673,24 euroa, mutta on enintään 34 058 euroa, työtulosta maksetaan väliprocentin mukaista maksua. Väliprocentin suuruus on alennettu prosentti kerrottuna luvulla, joka saadaan, kun 0,51-kertaisen työtulon ja 1 083,68 euron summa jaetaan 12 137,10 eurolla. MYEL-perusmaksuprosenttien mukaista

vakuutusmaksua maksetaan MYEL-vuosityötulosta, joka ylittää 34 058 euroa. Siltä osin kuin MYEL-vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan MYEL-eläketurvan kustannuksia, valtio rahoittaa puuttuvan osan. Valtion rahoitusosuuden MYEL-eläkemenosta on arvioitu vuonna 2008 olevan 496 miljoonaa euroa.

Työeläkevakuutetuilta perityt lakisääteiset eläkevakuutusmaksut ovat verotuksessa kokonaan vähennyskelpoisia.

Työeläkelakien mukainen työntekijä vai yrittäjä

Työeläkelakien mukaisen työsuhteen ja virkasuhteen tunnusmerkeistä säädetään työ-sopimuslaissa (55/2001; TSL), valtion virkamieslaissa (750/1994) ja kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003). TSL:n 1 luvun 1 §:n mukaan työsuhteen tarkoitetaan sopimusta, jossa toinen sopijapuoli, työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana, sitoutuu henkilökohtaisesti tekemään toiselle sopijapuolelle, työnantajalle, työtä tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

TSL:n työsuhteen käsite on pakottavaa oikeutta. Sopimuksen osapuolet eivät voi pätevästi sopia siitä, että työsuhteen tunnusmerkit täyttävä sopimussuhde ei ole työsuhte tai päinvastoin. Vastaavanlaiset perustunnusmerkit koskevat myös julkisten alojen palvelussuhteita. Jotta työntekosuhte on TSL:ssa tarkoitettu työsuhte, kaikkien työsuhteen tunnusmerkkien tulee täytyä samanaikaisesti.

Jos henkilö tekee työtä muussa kuin työ- tai virkasuhteessa, hän on työeläkelakien mukaan yrittäjä. Poikkeuksena tästä on VaEL:n ja KuEL:n alaiset toimeksianto- ja konsulttisopimukset, joiden nojalla henkilö voi kuulua näiden lakien piiriin olematta virka- tai työsuhteessa valtioon tai kuntaan. Tämä voi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun taiteilija tekee tilauksesta muotokuvan valtiolle.

YEL:n ja MYEL:n soveltamisalan piiriin kuulumiseen riittää, että työtä tehdään ansio-tarkoituksessa olematta työ- tai virkasuhteessa.

Työeläkelakeja sovellettaessa apurahalla työskentelevän on voitu tehdystä sopimuksesta ja tosiasiallisista olosuhteista riippuen katsoa työskentelevän työ- tai virkasuhteessa tai harjoittavan yrittäjätoimintaa.

Tulkintaa työ- tai virkasuhteen olemassaolosta on tukenut muun muassa määrätty tutkimusohjelma ja aikataulu, raportointi johtoryhmälle, velvollisuus työskennellä työnteettäjän tiloissa, määrätty työaika ja paikka, työnteettäjän henkilökunnan käyttäminen apuna työssä niin, että työnteettäjä maksaa heille palkan, muun työskentelyn rajoittaminen, oikeus vuosilomaan tai vuosilomakorvaukseen, irtisanomisaika ja työtuloksen jääminen työnteettäjälle. Tulkintaa siitä, ettei työtä ole suoritettu työ- tai virkasuhteessa, on tukenut edellä lueteltujen seikkojen puuttumisen lisäksi apurahan saaminen yksityiseltä säätiöltä tai muulta vastaavalta tietyn tieteellisen tutkimuksen tai opinnäytteen aikaansaamiseksi, työskenteleminen yksin sekä se, ettei ole ollut osoitettavissa työnteettäjä, jonka lukuun työ on tehty.

Ratkaisukäytännössä tulkintaa apurahalla työskentelevän työskentelystä itsenäisenä yrittäjänä on puolestaan tukenut se, että hän on ottanut suorittaakseen erilaisia projekteja ansiomielessä ja saanut tästä elantonsa. Tulkintaa yrittäjyydestä on tukenut myös työn tekeminen ammattimaisesti ansiotyönä, toiminnan tai yhtiön olemassaolo, työn tekeminen ostopalvelusopimuksella sekä esimerkiksi tutkimusryhmän jäsenenä oleminen silloin, kun apurahansaaja on itse palkannut apulaisia työhön.

Työntekosuhteen oikeudellista luonnetta tulkittaessa on otettu huomioon kaikki oikeussuhteeseen liittyvät tosiseikat ja tilannekohtaisesti on arvioitu niiden merkitystä, riittävätkö ne osoittamaan työ- tai virkasuhteen olemassaolon tai onko kysymys yrittäjätoiminnasta. Mikäli ne eivät ole osoittaneet, että kysymyksessä olisi työ- tai virkasuhde tai yrittäjätoiminta, apurahalla työskentelevä on jäänyt ilman työeläketurvaa. Pelkällä apurahalla muussa kuin ansiotarkoituksessa työskentelevä on jäänyt siten pelkän kansaneläkkeen varaan, jos hän ei ole uransa aikana työskennellyt apurahakausion lisäksi työsuhteessa tai yrittäjänä.

Ryhmähenkivakuutusurva

Ryhmähenkivakuutuksen tarkoituksena on turvata vakuutetun perheen välitön toimeentulo puolison tai lasten huoltajan kuoleman jälkeen. Vakuutuksen perusteella maksetaan vakuutetun kuoltua kertakorvauksena tietty vakuutussumma. Edunsaajia ovat vainajan puoliso, alle 18-vuotiaat lapset sekä 18—21-vuotiaat opiskelevat lapset. Vakuutusurvan suuruus riippuu kuolleen henkilön iästä ja huollettavien lasten lukumäärästä.

Ryhmähenkivakuutusurva on lakisääteistä sosiaaliturvaa. Se koskee yksityisten ja julkisten alojen työntekijöiden lisäksi pakollisen MYEL-vakuutuksen piiriin kuuluvia henkilöitä.

Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksesta säädetään maatalousyrittäjän eläkelaislaissa. Sitä hoitaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen ehdot Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä. Ehtojen tulee olla kulloinkin voimassa olevien työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen ehtojen mukaiset. Ministeriö voi kuitenkin poiketa työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen ehdoista, jos poikkeama on vähäinen ja johtuu maatalousyrittäjätoiminnan erityisestä luonteesta.

Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutus ehtojen mukaan omaisilla on oikeus korvaukseen sellaisen henkilön kuoleman jälkeen, jolla oli kuollessaan voimassa pakollinen MYEL-vakuutus tai sen päättymisestä ei ole ehtinyt kulua kolmea vuotta. Jos edunjähtäjän vakuutus on päättynyt täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen, oikeus korvaukseen säilyy viisi vuotta. Korvausta ei kuitenkaan suoriteta, jos edunjähtäjän kuoli sen kalenterikuukauden jälkeen, jona hän oli täyttänyt 68 vuotta tai jos hän oli ennen kuolemaansa siirtynyt MYEL:n mukaiselle vanhuuseläkkeelle.

MYEL-ryhmähenkivakuutuskorvaus muodostuu perussummasta, lapsikorotuksista ja tapaturmakorotuksesta. Korvausmäärät vahvistaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriö. Oikeus korvaukseen ja korvauksen määrä on maatalousyrittäjille sama kuin työntekijöille. MYEL-ryhmähenkivakuutuskorvausta ei makseta, jos korvaus maksetaan edunjähtä-

jän työ- tai virkasuhteeseen perustuneesta ryhmähenkivakuutuksesta.

Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutusmaksu on kaikille maatalousyrittäjille samanlainen. Vuonna 2008 maksu on 19,71 euroa. Vakuutusmaksu määrätään vuosittain tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärän tulee kattaa kaksi kolmannesta ryhmähenkivakuutuksen korvausmenosta. Valtio osallistuu maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutus- turvasta aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen yhdellä kolmanneksella.

Valtion taiteilija-apurahojen eläketurva

Taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain mukaan valtion taiteilija-apurahakausi voi olla vähintään kuusi kuukautta ja enintään viisi vuotta. Viisivuotinen valtion taiteilija-apuraha voidaan myöntää useamman kerran peräkkäin alalla eteväksi osoittautuneelle taiteenharjoittajalle, jolla ei ole päätoimista virka- tai työsuhdetta.

Mainitun lain 3 b §:n mukaan taiteenharjoittajalla, joka saa tai on saanut valtion viisivuotista taiteilija-apurahaa, on sen jälkeen, kun hän ei enää saa apurahaa, oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen ja hänen kuoltuaan hänen omaisillaan perhe-eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä, jos apurahaa myönnettäessä on määrätty, ettei saajalla ole lupa pitää palkattua tointa. Tämä eläketurva rahoitetaan kokonaan valtion varoista eivätkä sen saajat ole joutuneet maksamaan siitä eläkevakuutusmaksua. Alle viisivuotisista valtion taiteilija-apurahoista ei kartu ansioeläketurvaa.

Opiskelun ja alle kolmivuotiaan lapsen kotona hoidon aikainen eläketurva

Valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003; VEKL) mukaiseen etuuteen on oikeus vanhemmalla, joka alle kolmivuotiaan lapsensa hoitamisen vuoksi on estynyt tekemästä ansiotyötä ja joka saa lasten koti- hoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain

(1128/1996) mukaista tukea. Oikeus etuuteen on myös henkilöllä, joka on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon taikka alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon. Etuutta karttuu laissa tarkoitettua tutkinnosta riippuen 3—5 vuoden ajalta. Etuuden saaminen edellyttää lisäksi, että henkilöllä on eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun mennessä työeläkelätkien mukaisia ansiotuloja yhteensä vähintään 14 124,97 euroa vuoden 2008 tasossa.

VEKL:n mukaisen etuuden perusteena on laskennallinen työtulo 588,54 euroa kuukaudessa vuoden 2008 tasossa. Etuutta karttuu 1/8 prosenttia kalenterikuukautta kohti laskennallisesta työtulosta. Etuutta voi karttua 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun edellä tarkoitetuilta lapsenhoito- ja opiskeluajoilta. Etuutta ei kuitenkaan kerry ansioeläkejärjestelmien mukaiselta työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkejälta. Etuus myönnetään ja maksetaan henkilölle samanaikaisesti myönnetyn työeläkkeen kanssa lukuun ottamatta osa-aikaeläkettä. Etuutta ei soviteta yhteen kansaneläkkeen kanssa ja etuuden rahoituksesta vastaa yksinomaan valtio.

Erityisesti nuoret verottomalla apurahalla työskennelleet henkilöt voivat jäädä VELK:n mukaisen eläketurvan ulkopuolelle, jos he tulevat pysyvästi työkyvyttömiksi ennen kuin heille on ehtinyt karttua työeläkejärjestelmässä vakuutettua työtuloa VELK:ssa edellytettyä 14 124,87 euron vähimmäismäärää.

Tapaturmaturva

Tapaturmavakuutuslain (608/1948; TVL) mukaiseen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen kuuluvat työnantajan työ- ja virkasuhteessa olevat työntekijät. Sen perusteella suoritetaan korvauksia työtaturman ja ammattitaudin johdosta. Näitä korvauksia ovat muun muassa sairaanhoitokulut, päiväraha, tapaturmaeläke, haittaraha ja kuntoutuskorvaukset sekä perhe-eläke ja hautausavustus. Lakisääteinen tapaturmavakuutus on ensisijainen korvausjärjestelmä muuhun sosiaaliturvaan nähden.

TVL:ssa työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut työntekijää työssä, työstä johtuvissa olosuhteissa tai hänen yrittäessään varjella tai pelastaa työnantajansa omaisuutta tai, työtoimintansa yhteydessä, ihmishenkeä. Työstä johtuvina olosuhteina TVL:ssa pidetään työpaikkaa tai työpaikkaan kuuluvaa aluetta, matkaa asunnosta työpaikalle tai päinvastoin sekä tilannetta, jossa työntekijä on työnantajan asioilla.

Yrittäjät ja maatalousyrittäjät eivät kuulu TVL:n mukaisen lakisääteisen vakuutuksen piiriin. YEL-yrittäjillä on kuitenkin mahdollisuus ottaa TVL:n 57 §:n mukainen vapaaehtoinen yrittäjän työtapaturmavakuutus, jonka turva vastaa pakollisen vakuutuksen turvaa. Tässä vapaaehtoisessa työtapaturmavakuutuksessa etuuden perusteena olevan vuosityöansion suuruudesta voidaan kuitenkin sopia.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981; MATAL) mukaan ne maatalousyrittäjät, jotka ovat velvollisia ottamaan MYEL-vakuutuksen, kuuluvat automaattisesti pakolliseen MATA-työtapaturmavakuutukseen. MATA-työtapaturmavakuutuksessa etuudet ovat samat kuin TVL:n mukaisessa vakuutuksessa. MATAL:n mukaisen päiväraha- ja eläke-etuuksien perusteena oleva vuosityöansio määräytyy MYEL-työtulon ja mahdollisen palkkatulon mukaan. Etuudet lasketaan kuitenkin 10 350 euron vähimmäisvuosityöansioista (vuoden 2008 tasossa), jos ansiot jäävät sitä pienemmiksi.

Sellaiset maatalousyrittäjät, jotka eivät ole pakollisesti MYEL-vakuutettuja mutta tekevät säännöllisesti maatalousyrittäjätyötä, voivat ottaa MATA-työtapaturmavakuutuksen vapaaehtoisena. Tällöin etuudet lasketaan vakuutuksen perusteena olevasta vuosityöansioista eikä työ- ja virkasuhteen ansioita lasketa mukaan.

MATAL:n mukaisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen voivat halutessaan ottaa ne maatalousyrittäjät, joilla jo on MATA-työtapaturmavakuutus.

MATAL:n säännökset työtapaturman korvaamisesta eroavat jonkin verran TVL:n säännöksistä johtuen maatalousyrittäjätoiminnan erityispiirteistä. Lähtökohtana kuitenkin on, että maatalousyrittäjän tapaturma

korvattaisiin silloin kuin se vastaavissa olosuhteissa sattuneena korvattaisiin työntekijälle. Eräs maatalousyrittäjätoimintaan liittyvä erityispiirre on, että työ- ja vapaa-aikaan liittyvien rajausten tekeminen on hankalaa. Tämän vuoksi maatalousyrittäjillä on mahdollista ottaa työajan vakuutuksen rinnalle vapaaehtoinen vapaa-ajan vakuutus, jolloin tapaturmaturva on kokoaikainen.

MATAL:ssa työvahingolla tarkoitetaan työtapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut maatalousyrittäjää hänen maatalousyrittäjätyössään tai siitä johtuvissa olosuhteissa. Maatalousyrittäjätyöllä tarkoitetaan MYEL:n 3 §:ssä tarkoitettua maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon harjoittamista. MATAL:ssa tarkoitettu maatalousyrittäjätyö koskee periaatteessa samoja töitä, joista maatalousyrittäjälle voidaan vahvistaa MYEL-työtuloa. Maatalousyrittäjätyöhön sisältyy myös maatalousyrittäjän asunnossaan tekemä työ.

Maatalousyrittäjätyöstä johtuvilla olosuhteilla tarkoitetaan varsinaiseen työprosessiin liittyvien olosuhteiden lisäksi esimerkiksi maatalousyrittäjätyöhön liittyvää asiointia ja kouluttautumista. MATAL:n mukaan työtapaturmana ei korvata matkalla asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle sattuneita tapaturmia eikä asiointimatalla sattunutta tapaturmaa, jollei matka ole liittynyt maatalousyrittäjätyöhön.

MATAL:ssa on erityissäännös muun muassa siitä, ettei fysikaalisen hoidon ansionmenetykskorvausta koskevia säännöksiä sovelleta maatalousyrittäjiin.

Pakollisen MATA-työtapaturmavakuutuksen kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien vakuutusmaksutulolla, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 31,8 % ja valtion osuus 27,8 % kokonaiskustannuksista. Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (1224/2004; SVL) mukaisia päiväraha-kuluja 14,3 % ja sairaanhoitokuluja 6,8 %, kansaneläkelain mukaisia eläkekuluja tai niitä vastaavia kuluja 8,8 %, kansaneläkelain mukaisia perhe-eläkekuluja 0,9 % sekä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisia eläkekuluja 9,6 %.

MATA-työtapaturmavakuutuksen vakuu-

tusmaksut on määrättävä niin, että ne vastaavat maatalousyrittäjille maksettavaksi tulevaa vakuutusmaksuosuutta. Vakuutusmaksu muodostuu kaikille maatalousyrittäjille samansuuruisesta pohja-osasta ja MYEL-vuosityötulon perusteella määräytyvästä ansiotulo-osasta. Vuonna 2008 pohjaosa on 26 euroa ja ansio-osa 1,20 % MYEL-työtulosta.

Maatalousyrittäjätoiminta on varsin tapaturma-altista. Työtapaturmia sattuu vuosittain 6 %:lle maatalousyrittäjistä. Tapaturmariski on suunnilleen samalla tasolla kuin teollisuudessa työskentelevillä keskimäärin, mutta vakavien tapaturmien riski on maatalousyrittäjillä teollisuudessa työskenteleviin verrattuna keskimäärää selvästi korkeampi. Maatalousyrittäjille myönnetään tapaturmavakuutusmaksusta vuosittain alennusta 10 %, jos työvahinkoja ei ole sattunut. Alennus voi olla enintään 50 % tapaturmavakuutusmaksusta. Tämän lisäksi maatalousyrittäjälle myönnetään 20 % alennus, jos hän liittyy työterveyshuoltoon ja tilalla tehdään tilakäynti vähintään neljän vuoden välein. Maksualennusten tarkoituksena on kannustaa maatalousyrittäjiä kiinnittämään huomiota työturvallisuuteen ja terveyteen. Lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista ohjataan 1,75 % maatalousyrittäjille suunnattuun työturvallisuustoimintaan.

Maatalousyrittäjien vapaa-ajan tapaturmavakuutus rahoitetaan täysin vakuutettujen vakuutusmaksuilla. MATAL:n 13 §:ssä on kuitenkin säännös, jonka mukaan vapaa-ajan vakuutuksesta korvattuihin etuuksiin tehtävät indeksikorotukset voidaan lukea MATA-työtapaturmajärjestelmän kokonaiskustannuksiin, jos vapaa-ajan vakuutusjärjestelmän sijoitusten tuotot eivät riittäisi niihin. Käytännössä säännöstä ei ole kertaakaan jouduttu soveltamaan.

Erityinen opiskelijoita koskeva tapaturmavakuutuslaki on laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta (1318/2002). Laki koskee ammattikoulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta, ammattikorkeakoulutusta, yliopistokoulutusta sekä perusopetusta 7 vuosiluokasta alkaen ja lukio-koulutusta. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että tapaturma on sattunut opiskelul-

le ominaisissa olosuhteissa henkilön osallistuessa opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteiden mukaiseen työhön rinnastettavaan käytännön opetukseen, työssä oppimisjaksoon, työharjoitteluun tai näyttötutkintoon oppilaitoksessa taikka muussa koulutuksen tai opetuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän osoittamassa paikassa. Myös matkalla koulutuspaikkaan sattuneet tapaturmat korvataan.

Apurahalla työskentelevät eivät kuulu apurahalla työskentelyn osalta lakisääteisen työtapaturmaturvan piiriin.

Ansiosidonnaisen eläketurvan ja työtapaturmaturvan toimeenpano

Yksityisten alojen työeläkelakien, lukuun ottamatta MEL:ia ja MYEL:ia, mukaisen eläketurvan toimeenpano on hajautettu seitsemään työeläkevakuutusyhtiöön ja lukuisiin eläkesäätiöihin ja -kassoihin. Myös lakisääteinen työtapaturmaturva on valtion palveluksessa olevien työntekijöiden ja maatalousyrittäjien tapaturmaturvaa lukuun ottamatta hajautettu eri yksityisten alojen vakuutusyhtiöiden hoidettavaksi.

Valtiokonttori toimeenpanee keskitetysti valtion palveluksessa olevien eläketurvaa ja TVL:n mukaista työtapaturmaturvaa. Valtiokonttorin toimeenpanema työeläke- ja työtapaturmaturva eivät perustu vakuutuksiin eikä valtiokonttori siten myöskään peri valtion palveluksessa olevilta työntekijöiltä korvauskustannusten kattamiseksi vakuutusmaksuja.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos on ainoa yksityisten alojen eläkelaitos, joka toimeenpanee keskitetysti sekä maatalousyrittäjien ansiosidonnaista eläketurvaa että työtapaturmaturvaa. Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa päätöksillä maatalousyrittäjille eläkevakuutukset, joihin liittyy automaattisesti työtapaturmaturva ja kerää myös työeläke- ja tapaturmaturvaan liittyvät vakuutusmaksut.

Sairausvakuutuslain päivärahaetuudet ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusraha

SVL:ssa säädetään vakuutettujen oikeudesta sairauspäivärahaan, erityishoitorahaan se-

kä äitiys- ja vanhempainpäivärahoihin. Päivärahat ovat joko vähimmäispäivärahan suuruisia tai ansiotulojen perusteella määräytyviä.

SVL:n mukaisten päivärahojen suuruus määräytyy työtulojen perusteella siten, että päivärahaetus on 70 prosenttia vakuutetun verotuksessa todettujen vuosityötulojen kolmasosasta, jos vuosityötulot eivät ylitä 26 720 euroa. Tämän ylittävä osa vuosityötulosta kasvattaa suhteellisesti vähemmän päivärahan määrää. Päivärahaetuksien perusteena on siten etuustapahtumaa edeltäneenä vuonna toimitetussa verotuksessa todetut työtulot. Verovapaita työtuloja ei näin ollen luetta mukaan päivärahaetuksien perusteena olevaan työtuloon.

SVL:ssa työtuloilla tarkoitetaan työ- tai virkasuhteesta saatua palkkatuloa ja siihen verrattavaa henkilökohtaista tuloa, YEL:n ja MYEL:n mukaista vahvistettua vuosityötuloa ja työeläkelakien mukaista ulkomaan työn perusteella muodostettua vakuutuslaskua. Jos yrittäjälle tai maatalousyrittäjälle ei ole vahvistettu YEL- tai MYEL-työtuloa, hänen työtulonaan päivärahaetuksien perusteeksi otetaan huomioon tuloverolaisissa tarkoitettu ansio-osuus elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä ja maataloudesta, yritystoimintaan liittyvä työkorvaus ja porotalouden ansiotulo.

Vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahan työtulojen perusteella, jos hänen vuosityötulonsa tai arvioidut vuosityötulonsa ovat vähintään 1 153 euroa vuoden 2008 tasossa. Jos SVL:n mukaiset työtulot jäävät alle vuosityötulotulorajan 1 153 euroa, sairauspäivärahaa ei makseta, vaikka siihen olisi oikeus muiden edellytysten perusteella. Kun vakuutetun työkyvyttömyys on tällaisissa tapauksissa kestänyt yhdenjaksoisesti 55 päivää, hänelle maksetaan vähimmäispäivärahan suuruista päivärahaa, jonka suuruus on 15,20 euroa vuoden 2008 tasossa. Vähimmäispäivärahaa maksetaan pääsääntöisesti 55 työkyvyttömyyspäivän jälkeen myös sellaiselle henkilölle, joka on työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneen kolmen kuukauden ajan ollut omasta syystä vailla omaa tai toisen työtä.

Vakuutetulla on oikeus SVL:n mukaiseen vanhempainpäivärahaan ja erityishoitorahaan

työtulojen perusteella edellyttäen, että vuosityötulot tai arvioidut vuosityötulot oikeuttavat vähimmäispäivärahaetuutta suurempaan etuuteen. Muussa tapauksessa vakuutetulla on oikeus vähimmäispäivärahan suuruiseen vanhempainrahaan ja erityishoitorahaan.

Jos vakuutetun kuuden kuukauden työtulot ovat välittömästi ennen etuustapahtumaa oleellisesti nousseet verotuksessa todetusta vuosityötulosta, voidaan SVL:n mukaisen päivärahan suuruus laskea kuuden kuukauden työtulojen perusteella.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005; KKRL) 32 §:n mukaan kuntoutusrahan määrä on vähintään yhtä suuri kuin kuntoutujalle myönnettävä SVL:n mukainen sairauspäiväraha, johon hänellä olisi oikeus, jos hän kuntoutuksen alkaessa olisi tullut työkyvyttömäksi. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta kuntoutusrahan määrä on kuitenkin 75 prosenttia SVL:ssa tarkoitettua työtulon kolmasosasta.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun muodostavat sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu ja päivärahamaksu. Vakuutetun sairausvakuutuksen päivärahamaksu määräytyy päivärahan perusteena olevan palkka- ja YEL- tai MYEL-työtulon mukaan. Vuonna 2008 päivärahamaksun suuruus on palkansaajilla ja maatalousyrittäjillä 0,67 % ja sairaanhoitomaksun suuruus 1,24 % eli yhteensä 1,91 % edellä mainitusta tulosta. Yrittäjillä vastaavat maksut ovat 0,81 % ja 1,24 % eli yhteensä 2,05 %. Sairausvakuutuksen päivärahamaksulla rahoitetaan kaikki SVL:n mukaiset ansioihin sidotut päivärahaetudet ja myös ansioihin sidottu kuntoutusraha. Palkansaajien ja yrittäjien päivärahamaksu on verotuksessa vähennyskelpoinen. Vakuutettujen lisäksi ansioihin sidottujen päivärahaetuksien rahoitukseen osallistuvat myös työnantajat. Valtio puolestaan rahoittaa kokonaan vähimmäismääräisenä maksetut päivärahaetudet.

Apurahalla työskentelevän osalta SVL:n säännökset merkitsevät, ettei hänen päivärahaetuksien perusteena oleviin tuloihin lasketa mukaan verovapaita apurahoja. Tästä syystä apurahansaajan SVL:n mukainen työtulo saattaa jäädä myös alle SVL:ssa säädetyn 1 153 euron tulorajan, jolloin sairauspäi-

värahää ei makseta 55:ltä ensimmäiseltä työkyvyttömyyspäivältä. Tällaisessa tilanteessa apurahalla työtä tehneellä henkilöllä on oikeus saada vähimmäissairauspäivärahää vasta sen jälkeen, kun työkyvyttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 55 päivää. Äitiysraha, vanhempainpäiväraha ja erityishoitoraha alkavat kuitenkin aina heti etuusoikeuden synnyttyä. Verovapaista apurahoista ei apurahansaajilta ole peritty myöskään sairausvakuutusmaksua.

SVL:n mukainen omavastuu-aika on työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhdeksän sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää. Laissa sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille (118/1991) säädetään päivärahasta, jonka tarkoituksena on turvata maatalousyrittäjän toimeentulo SVL:n omavastuu-aikana. Tätä niin sanottua Mela-päivärahää suoritetaan työkyvyttömyyden ajalta sen alkamispäivää ja kolmea sitä seuraavaa päivää lukuun ottamatta enintään sairausvakuutuksen omavastuuajan loppuun. Päivärahan suuruus on 1/514 maatalousyrittäjälle työkyvyttömyyden alkaessa vahvistettuna olleesta MYEL-työtulosta. Mela-päivärahan täytäntöönpanosta huolehtii Maatalousyrittäjien eläkelaitos. Mela-päivärahasta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista.

Työttömyysturva

Työttömyysturvalain (1290/2002; TTL) mukaan Suomessa asuvalle työttömälle työnhakijalle voidaan työttömyysaikaisen toimeentulon turvaamiseksi maksaa työttömyyspäivärahää tai työmarkkinatukea. Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana tai ansiosidonnaisena päivärahana. Työttömyysetuuden maksaminen edellyttää esteettöntä työvoimapoliittista lausuntoa.

Työttömyyspäivärahaan on oikeus työssäoloehdon täyttävällä palkansaajalla ja yrittäjällä. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassassa vakuutetuille ansiopäivärahana ja muille peruspäivärahana. Peruspäivärahan suuruus on kaikille sama. Ansiosidonnainen päiväraha on sidottu palkkatuloon ja YEL- ja MYEL- yrittäjillä työttömyyskassassa vakuutettuun työtuloon. Työttömyys-

kassan jäsenyys on sekä palkansaajille että yrittäjille vapaaehtoista.

Palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun hän on ollut työttömyyttä edeltäneen 28 kuukauden aikana 43 kalenteriviikkoa työssä, jossa työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka työssäoloehdon mukainen tai, ellei alalla ole työssäoloehdotta, kokoaikatyön palkka on vähintään 980 euroa kuukaudessa. Yrittäjän työssäoloehto täyttyy hänen työskenneltä yrittäjänä työttömäksi jäämistä edeltäneiden 48 kuukauden aikana yhteensä vähintään 24 kuukautta siten, että YEL-yrittäjän työtulo on ollut tänä aikana vähintään 710 euroa kuukaudessa ja vastaava MYEL-yrittäjän työtulo on ollut vähintään 400 euroa kuukaudessa.

Työmarkkinatukea voidaan maksaa henkilölle, joka ei ole täyttänyt TTL:n mukaista työssäoloehdotta tai joka on jo saanut 500 päivän enimmäismäärän työttömyyspäivärahää. Täysimääräinen työmarkkinatuki on saman suuruinen kuin peruspäiväraha. Työmarkkinatuki on kuitenkin tarveharkintainen ja siihen vaikuttavat hakijan omien tulojen lisäksi myös avio- tai avopuolison tulot. Tarveharkinnassa täysimääräisen työmarkkinatuen määrästä vähennetään tulojen osa, joka ylittää laissa säädetyn rajamäärän.

Eräissä tilanteissa työmarkkinatuen tarveharkintaa ei kuitenkaan tehdä. Muun muassa sellaiselle henkilölle, joka on tippunut työmarkkinatuella työttömyyspäivärahan 500 päivän enimmäisajan täyttymisen vuoksi, työmarkkinatuki maksetaan ilman tarveharkintaa 180 ensimmäiseltä työmarkkinatukipäivältä.

Työttömyysturva rahoitetaan verovaroin, työnantajien ja palkansaajien pakollisilla maksuilla sekä vapaaehtoisilla työttömyyskassamaksuilla.

Työttömyysturvan peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla. Perusturvan rahoitukseen käytetään palkansaajamaksujen tuotosta työttömyyskassaan kuulumattomien palkansaajien osuus maksutuotosta.

Palkansaajien ansiopäivärahoista valtio kustantaa peruspäivärahää vastaavan osuuden. Työttömyyskassojen jäsenmaksuilla rahoitetaan 5,5 prosenttia. Loppuosa rahoite-

taan palkansaajien ja työnantajien työttömyysvakuutusmaksuilla.

Yrittäjät eivät maksa työttömyysvakuutusmaksuja lukuun ottamatta vapaaehtoisia työttömyyskassamaksuja. Valtio osallistuu yrittäjien ansiopäivärahojen rahoitukseen peruspäivärahaa ja lapsikorotusta vastaavalla osuudella. Loppuosa eli päivärahan ansio-osuus katetaan yrittäjien työttömyyskassamaksuilla.

Päätoiminen työllistyminen yritystoiminnassa tai omassa työssä ja päätoiminen opiskelu estää työttömyysetuuksien maksamisen. Päätoiminen työllistyminen päättyy vasta, kun toiminta on lopetettu tai keskeytetty vähintään neljän kuukauden ajan tai henkilö on toisen palveluksessa olemalla osoittanut toiminnan sivutoimiseksi. Kysymys siitä, työllistyykö henkilö omassa työssään päätoimisesti, ratkaistaan kokonaisharkinnalla.

Apurahalla työskentelevät voivat työllistyä päätoimisesti omassa työstään. Myös heidän kohdalla päätoiminen työllistyminen on oikeuskäytännössä ratkaistu kokonaisharkinnalla. Pelkkä apurahakauden päättyminen ei ole ollut riittävä näyttö päätoimisen työllistymisen loppumisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on kuitenkin voimassa olevaan hallitusohjelmaan viitaten 15 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt TE-keskuksille ja työvoimatoimistoille kirjeen, jossa se on esittänyt käsityksensä siitä, kuinka taiteilijan- tai tutkijan työssään päätoimisesti työllistyneen toiminnan lopettamis- ja keskeyttämistilanteissa tulee jatkossa menetellä. Kirjeen mukaan tällöin työvoimapolitiittista lausuntoa annettaessa siirrytään etukäteisvalvonnasta jälkikäteisvalvontaan, joka merkitsee, että päätös perustetaan jatkossa hakijan omaan ilmoitukseen toiminnan laajuudesta ja sitovuudesta eikä neljän kuukauden todisteellista keskeytysaikaa enää edellytetä. Kirjeessä todetaan myös, kuinka apurahat jatkossa vaikuttavat päätoimisen työllistymisen arviointiin. Kirjeen mukaan pääsääntöisesti vain työskentelyapurahoilla on merkitystä arvioitaessa apurahansaajan työllistymistä ja, jos apurahapäätöksestä ei ilmene kausi, jonka toimeentuloksi apuraha on tarkoitettu, apuraha jaetaan verottoman apurahan kuukausittaisella euromäärällä, jolloin apurahakauden katsotaan kestävän tämän laskennallisen ajan. Kirjeen mu-

kaan väitöskirjan jättäminen esitarkastukseen on osoitus päätoimisen työskentelyn päättymisestä ja apurahakauden päättymisen jälkeen apurahansaajaan sovelletaan edellä tarkoitettua jälkikäteisvalvontaa.

Koska apurahalla tehtyä työtä ei yleensä tehdä työ- tai virkasuhteessa eikä apurahoista makseta työttömyysvakuutusmaksua, apurahalla työskentelyä ei voida ottaa huomioon palkansaajan työssäoloehdossa. Apurahalla työskentelevät eivät yleensä ole myöskään yrittäjätyöttömyyskassan jäseniä, joten apurahalla työskentelyä ei voida ottaa huomioon myöskään yrittäjän työssäoloehdossa. Tästä seuraa myös, ettei apuraha voida ottaa huomioon työttömyyspäivärahan perusteena olevaa palkkaa määrättäessä.

Apurahalla työskentely voi kuitenkin olla niin sanottu hyväksyttävä syy olla poissa työmarkkinoilta. Hyväksyttävä syy pidentää työssäoloehdon tarkastelujaksoa pisimmillään seitsemän vuotta.

Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuuluminen

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (jäljempänä EY:n sosiaaliturva-asetus) mukaan pääsääntönä on, että henkilön sosiaaliturvaoikeudet määräytyvät sen maan lainsäädännön mukaan, jossa henkilö työskentelee tai jossa hänen yrityksensä sijaitsee. Myös Suomen solmimissa kahdenvälisissä sosiaaliturvasopimuksissa sosiaaliturvan määräytymisessä pääperiaatteena on työskentelymaan sosiaaliturva. Jos EY:n sosiaaliturva-asetus tai kahdenvälinen sosiaaliturvasopimus ei koske jotakin etuutta tai henkilöryhmää, henkilön oikeudet määräytyvät kansallisen lainsäädännön perusteella. Jos apurahalla työskentelevä ei tee työtään työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjänä, häneen ei sovelleta EY:n sosiaaliturva-asetuksen eikä sosiaaliturvasopimusten työnteon vakuuttamista koskevia säännöksiä. Kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa edellä tarkoitettu henkilö ei kuulu myöskään Suomen ansiosidonnaisen sosiaaliturvan piiriin.

Kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa Kansaneläkelaitoksen toimeenpaneman asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuulumisen määräytyy asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) perusteella. Mainittu laki koskee lapsilisää, äitiysavustusta, vammaisetuksia, kansaneläkettä, yleistä perhe-eläkettä ja eläkkeensaajan asumistukea. Vä-lillisesti laki koskee äitiys-, isyys- ja van-hempainrahaa, erityisäitiysrahaa, sairauspäi-värahaa, erityishoitorahaa, sairaanhoitokor-vauksia, Kansaneläkelaitoksen toimeenpa-nemaa kuntoutusta ja kuntoutusrahaa sekä työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea, koulutuspäivärahaa ja aikuiskoulutustukea.

Suomessa asuva henkilö pysyy pääsääntöi-sesti edellä mainittujen asumisperusteisten etuuksien piirissä, jos hänen ulkomailla oles-kelunsa arvioidaan kestävän enintään yhden vuoden. Jos oleskelu ulkomailla tulee kestä-mään yli vuoden, voivat eräisiin ryhmiin kuuluvat henkilöt hakea Suomen asumispe-rusteiseen sosiaaliturvaan kuulumista. Näihin ryhmiin kuuluvat muun muassa päätoimiset opiskelijat ja tieteellistä tutkimustyötä teke-vät. Apurahalla työskentelevät taiteilijat eivät kuulu näihin ryhmiin, joten he voivat työskennellä apurahan turvin ulkomailla enintään vuoden pysyen Suomen asumiseen perustu-van sosiaaliturvan piirissä.

2.2. Nykytilan arviointi

Apurahalla taiteellista toimintaa harjoitta-vat tai tieteellistä tutkimusta tekevät henkilöt ovat sosiaaliturvan järjestämisen kannalta muuta väestöä huonommassa asemassa. Lainsäädännön puutteellisuus ja tulkinnanva-raisuus merkitsee, että osa apurahalla työskentelevistä on lyhyt- ja pitkäaikaisen sairauden, raskauden, vanhuuden ja per-he-eläketurvan osalta ainoastaan lakisääteisen vähimmäisturvan piirissä. Heidän yhteis-kunnallisesti merkittävänä pidettävän työnsä vuoksi tätä tilannetta ei voida pitää tyydyttä-vänä.

Myös samassa tieteellisessä tutkimusryh-mässä voi olla sosiaaliturvan osalta hyvin eri asemassa olevia tutkijoita. Osa ryhmään kuu-

luvista tutkijoista voi kuulua työ- tai vir-kasuhteisina lakisääteisen ansiososiaaliturvan piiriin, kun taas osa ryhmän tutkijoista voi kuulua sosiaaliturvan vähimmäismäärän pii-riin apurahalla työskentelynsä vuoksi, vaikka ryhmän tutkijat muilta osin olisivat samanlai-sessa tutkija-asemassa.

Apurahansaajien eläketurvan osalta puute-tena on pidetty sitä, ettei apurahansaajille yleensä kartu lakisääteistä työ- tai yrittäjä-eläkettä apurahalla työskentelyn ajalta, koska apurahalla tehty työ ei useinkaan täytä laki-sääteisen työeläkevakuutuksen piiriin kuu-lumisen ehtona olevaa ansiotyön vaatimusta. Työntekosuhteen oikeudellista luonnetta määriteltäessä työsuhteen ja yrittäjätoimin-nan tunnusmerkit jäävät täyttymättä. Jos henkilö ei ole uransa aikana työskennellyt apurahakauden lisäksi lainkaan työsuhteessa tai tällaista työskentelyä on vain vähän tai hän ei ole harjoittanut eläkevakuutettavaa yrittäjätoimintaa, hänen eläketurvansa jää pelkän kansaneläkkeen varaan. Tällöin hänellä ei ole myöskään oikeutta VEKL:n mu-kaiseen eläketurvaan opiskelu- ja lapsenhoi-toajalta.

Valtion taiteilija-apurahojen eläketurvassa ongelmana on pidettävä sitä, ettei työskente-lyapurahatuloon sidottua ansioeläkettä kartu alle viisivuotisista valtion taiteilija-apurahoista.

Apurahalla työskentelevät eivät kuulu laki-sääteisen työtapaturmavakuutuksen piiriin eikä heillä ole myöskään mahdollisuutta ot-taa TVL:n tai MATAL:n mukaista vapaaeh-toista työtapaturmavakuutusta. Apurahalla-kin tehtävään työhön voi kuitenkin sisältyä tapaturma- ja ammattitautiriski.

SVL:n mukaisten päivärahaetuuksien ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahan osalta ongelmana on, ettei apurahalla työskennel-leen henkilön päivärahan perusteena olevaa työtuloa määrättäessä oteta lainkaan huomioon verovapaita apurahoja. Tästä syystä apurahansaajan sairauspäivärahan ja kuntou-tusrahan perusteena oleva tulo saattaa jäädä myös alle 1 153 euron vuositulorajan, jolloin sairauspäivärahaa ei makseta 55 ensimmäi-seltä työkyvyttömyyspäivältä ja tämän jäl-keenkin se maksetaan vain vähimmäismää-räisenä. Myös muiden SVL:n mukaisten päi-värahaetuuksien osalta apurahalla työsken-

nelleen turva saattaa jäädä vähimmäisturvaan.

Työttömyysturvassa puutteena on pidetty sitä, että apurahansaajat pääsevät yleensä vain tarveharkintaisen työmarkkinatuen piiriin, koska heille ei apurahalla työskentelyn perusteella kartu palkansaajan eikä yrittäjän tai maatalousyrittäjän työssäoloehto. Apurahansaajien ja yleisimminkin tieteen ja taiteen tekijöiden osalta työttömyysturvalain soveltamisessa on ollut ongelmia tilanteissa, joissa työttömyysetuuden hakijan olosuhteet muuttuvat esimerkiksi apurahakauden päättyessä. Ongelmia on liittynyt aiemmin palkkatyön perusteella hankitun työssäoloehdon säilymiseen sekä erityisesti tieteellisen tai taiteellisen toiminnan päättymisen arviointiin. TTL:n 2 luvun 5 §:ssä säädetään varsinaisen yritystoiminnan, toisin sanoen yhtiömuodossa tai ammatinharjoittajana harjoitetun taloudellisen toiminnan lisäksi myös omasta työstä. Käsitteellisesti oma työ rinnastuu yritystoimintaan siinä mielessä, että sitä lähtökohtaisesti tehdään ilman työsopimuslaissa tarkoitettua johtoa ja valvontaa. Toisaalta oma työ koostuu laajasta joukosta itsenäisesti suoritettavaa tieteellistä tai taiteellista työtä, jossa tavoitteena ei ole välitön taloudellinen voitto. Siten varsinaiseen yritystoimintaan liittyvän riskin soveltaminen omaan työhön sen loppuessa on ongelmallista.

Kun verovapaasta apurahasta ei nykyisin kerry ansiosidonnaista eläketurvaakaan eikä ansiosidonnaista sairauspäivärahaetuutta, siitä ei myöskään peritä eläkevakuutus- eikä sairausvakuutusmaksuja. Apurahansaajat eivät myöskään maksa apurahasta työttömyysturva- eikä tapaturmavakuutusmaksuja.

Suomen asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön osalta puutteena on pidetty taiteilijoiden kohdalla sitä, etteivät he voi kuulua turvan piiriin yli vuoden ulkomailla työskentelynsä ajalta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksellä pyritään selkeyttämään ja parantamaan Suomessa asuvien, Suomesta myönnettyllä apurahalla työtä tekevien taitei-

lijoiden ja tutkijoiden oikeutta ansiosidonnaiseen eläketurvaan ja työtapaturmaturvaan sekä SVL:n mukaisiin päivärahaetuuksiin ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaan.

Esityksen mukaan apurahansaajat saisivat nykyistä parempaa sosiaaliturvaa. Tämän turvan järjestämiseksi apurahansaajat maksaisivat muiden vakuutettujen tavoin vakuutusmaksuja. He maksaisivat heille vahvistetun MYEL-vuosityötulon perusteella työeläke- ja työtapaturmaturvan vakuutusmaksut sekä sairausvakuutuksen päiväraha- ja sairaanhoitomaksut. Lisäksi he maksaisivat MYEL-ryhmähenkivakuutusmaksun ja mahdollisesti myös MATA-vapaa-ajan tapaturmaturvan vakuutusmaksun. Jotta apurahansaajien käytettävissä olevan apurahan määrä ei pienenesi edellä tarkoitettujen vakuutusmaksujen vuoksi, esityksessä on lähdetty siitä, että tuloverolain 82 §:ssä säädetyn verottoman apurahan ylärajaa korotettaisiin. Tämä ylärajan korottaminen toteutettaisiin nostamalla yksivuotisen valtion taiteilija-apurahan määrää valtion talousarviossa opetusministeriön määrärahamomentilla, joka koskee valtion taiteilija-apurahoja. Verottoman apurahan ylärajan nostaminen on perusteltua myös siksi, etteivät verottomalla apurahalla työskentelevät voisi vähentää näitä vakuutusmaksuja verotuksessa ollenkaan, jos heillä ei ole verotettavaa ansiotuloa apurahan myöntämismvuodella.

Apurahansaajien sosiaaliturvan parantamiseksi myös Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry:n jäsenet tulisivat todennäköisesti myöntämään nykyistä suurempia apurahoja apurahansaajille vakuutusmaksuista aiheutuvien menojen kattamiseksi. Myönnettävien apurahojen lukumäärä saattaa kuitenkin samalla pienentyä. Apurahansaajat tulevat sisällyttämään apurahahakemuksiensa kustannusarvioon vakuutusmaksut. Myös tämä vaikuttanee korottavasti myönnettäviin apurahiin.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos on olemassa olevista eläkelaitoksista ainoa, joka toimeenpanee keskitetysti sekä lakisääteistä työeläketurvaakaan että pakollista työtapaturmaturvaakaan ja hoitaa myös niitä koskevat vakuutukset ja kerää vakuutusmaksut. Säättämällä apurahansaajien työeläke- ja tapaturmaturvasta maatalousyrittäjiä koskevissa laeissa, apurahan-

saajien työeläketurvan ja työtapaturmaturvan toimeenpano keskittyisi Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen. Se voisi apurahansaajien työeläke- ja tapaturmaturvan toimeenpanossa hyödyntää käytössään jo olevia atk- ja muita järjestelmiä, joiden avulla se hoitaa maatalousyrittäjien työeläke- ja tapaturmavakuutuksia. Tämä säästäisi apurahansaajien ansiosidonnaisen sosiaaliturvan järjestämisestä aiheutuvia perustamis- ja hallintokustannuksia. Nämä kustannukset jäisivät pienemmiksi kuin jos apurahansaajien ansiosidonnaista eläketurvaa ja työtapaturmaturvaa hoidettaisiin hajautetusti yksityisten alojen eläkelaitoksissa ja vakuutusyhtiöissä tai Valtiokonttorissa. Edellä olevan perusteella esityksessä ehdotetaan, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos alkaisi toimeenpanna apurahansaajien ansiosidonnaista eläketurvaa ja työtapaturmaturvaa ja että edellä mainitusta turvasta säädettäisiin MYEL:ssa ja MATAL:ssa lisämällä niihin apurahansaajien ansiosidonnaista eläke- ja tapaturmaturvaa koskevat tarvittavat säännökset. Apurahansaajia ei kuitenkaan pidettäisi yrittäjinä eikä apurahatyöskentelyä pidettäisi yritystoimintana MYEL:ia ja MATAL:ia sovellettaessa.

Eläketurva

Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa asuvia apurahansaajia koskevasta apurahansaajien ansiosidonnaisesta eläketurvasta ja kuntoutusetuuksista säädettäisiin MYEL:ssa. Apurahansaajia ei kuitenkaan pidettäisi MYEL:ia sovellettaessa yrittäjinä eikä apurahalla työskentely olisi yrittäjätoimintaa.

Ehdotuksen mukaan MYEL:ssa apurahansaajalla tarkoitettaisiin Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin. Sama koskisi henkilöä, joka vastaavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidettäisiin myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätoimintaa harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta

tai yrittäjätoiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten.

MYEL-apurahansaajana voisi siten olla vain sellainen henkilö, jonka apurahalla työskentely tapahtuisi työ- tai virkasuhteessa tai yrittäjätoimintana tehtävästä työstä erillään. Apurahansaajalla voisi kuitenkin olla apurahalla työskentelynsä rinnalla sellainen työ, jota hän tekee työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjänä. Tällöin hän kuuluisi apurahansaajana MYEL:n soveltamisalan piiriin ja työntekijänä tai yrittäjänä asianomaisen muun työeläkelain soveltamisalan piiriin.

Ehdotetussa apurahansaajan määritelmässä yhtenä edellytyksenä olisi, että apurahansaaja asuu Suomessa. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytettäisi, jos apurahansaaja asuu EU- tai ETA-maassa taikka Sveitsissä. Jos apurahansaaja ei asu Suomessa tai häneen ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen soveltavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella, apurahalla työskentely jäisi MYEL:n soveltamisen ulkopuolelle. Apurahansaajan Suomessa asuminen määräytyisi samojen perusteiden mukaan kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa.

Tietyin edellytyksin apurahansaajan vakuuttettava työskentely voisi vakuuttamisvelvollisuuden alkamisesta lukien tapahtua Suomen sijasta ulkomailla. Näin olisi, jos Suomesta saatu apuraha on nimenomaisesti myönnetty ulkomailla tapahtuvaan tieteelliseen tai taiteelliseen työskentelyyn. EY:n sosiaaliturva-asetuksen ja sosiaaliturvasopimusten lainvalintamääräykset olisivat kuitenkin viime kädessä ratkaisevia, jos työskentely tapahtuisi EU- tai ETA-maassa, Sveitsissä tai sosiaaliturvasopimusmaassa.

Suomessa asuva apurahansaaja olisi velvolinen vakuuttamaan itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa, kun hänelle on Suomesta myönnetty apuraha, jonka turvin hän työskentelee Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja apurahan suuruus vuotuisiksi tötuloksi muutettuna on vähintään maatalousyrittäjän eläkelain alarajan suuruinen, joka on 3 093,33 euroa vuoden 2008 tasossa. Tämä koskisi myös tutkija- tai taiteilijaryhmässä työskentelevää apurahansaajaa, jos apurahansaajan osuus ryhmälle

myönnetystä apurahasta täyttää edellä mainitut edellytykset.

Apurahansaajan vakuuttamisvelvollisuus syntyisi erikseen jokaisen sellaisen apurahan perusteella, joka täyttää työskentelyajan ja apurahasta muodostettavan MYEL-vuosityötulon osalta vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset. Jokaisen tällaisen apurahan perusteella muodostettaisiin oma määräajaksi tehty MYEL-vakuutus apurahalla työskentelyajalle. Jos apurahapäätöksestä tai eläkelaitoksen saamasta muusta selvityksestä ei ilmene, mille työskentelyajalle apuraha on myönnetty, työskentelyajaksi katsottaisiin apurahansaajan ilmoittama aika. Apurahalla työskentelyn voitaisiin kuitenkin katsoa alkaneen aikaisintaan apurahan myöntöpäätöksestä lukien.

Apurahansaajan olisi otettava MYEL-vakuutus kolmen kuukauden kuluessa apurahatyöskentelyn alkamisesta. Vakuutusta ottaessaan apurahansaajan olisi esitettävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle apurahan myöntöpäätös, josta olisi ilmentävä apurahansaajalle myönnetyn apurahan määrä. Jos apurahapäätöksestä ei ilmene myönnetyn apurahan määrää, apurahansaajan olisi esitettävä apurahapäätöksen lisäksi sellaista muuta selvitystä, josta apurahan määrä ilmenee. Siinä tapauksessa, että eläkelaitos saisi apurahamyöntäjille ehdotetun ilmoitusvelvollisuuden perusteella tarpeelliset tiedot apurahansaajalle myönnetyn apurahan määrästä ja apurahalla työskentelyn kestosta vakuutuksen vahvistamiseksi, apurahansaajan ei tarvitsisi esittää apurahapäätöstä vakuutusta ottaessaan.

Apurahansaajalle vahvistettu MYEL-vakuutus voitaisiin apurahansaajan hakemuksesta keskeyttää, jos hänen apurahalla työskentelynsä keskeytyisi vähintään neljän kuukauden ajaksi sairauden, kuntoutuksen, lapsen syntymän, alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai näihin verrattavan syyn vuoksi ja apurahansaaja olisi ilmoittanut tästä työskentelynsä keskeyttämisestä myös apurahan myöntäjälle. Keskeytyksen päätyttyä vakuutuksen voimassaoloa jatkettaisiin apurahansaajan hakemuksesta vakuutus päätöksen mukaiselle jäljellä olevalle, vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle.

Apurahansaajalle vahvistettu MYEL-

vakuutus voitaisiin päättää vakuutukseen merkittyä päättymispäivää aikaisemmin, jos apurahansaaja on lopettanut apurahalla työskentelyn tätä ennen. Apurahansaajan voimassa olevaa MYEL-vakuutusta ei kuitenkaan lakkautettaisi, jos apurahansaaja lähtee MYEL-vakuutuksessa jo huomioon otetun apurahan turvin työskentelemään ulkomaille ja häneen sovelletaan ulkomailta ollessaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain perusteella. Jos apurahansaaja lähtisi vakuutuksen voimassaoloaikana kuitenkin työskentelemään EU- tai ETA-maahan tai sosiaaliturvasopimusmaahan, MYEL-vakuutuksen voimassaolon jatkuminen ratkeaisi EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen säännösten perusteella.

Jos apurahansaaja laiminlöisi MYEL-vakuuttamisvelvollisuutensa, Maatalousyrittäjien eläkelaitos voisi pakkovakuuttaa hänet takautuvasti kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Apurahansaajilta ei kuitenkaan perittäisi laiminlyöntikorotusta.

Apurahansaajien vakuuttamisvelvollisuuden täyttämisen valvomiseksi apurahamyöntäjien olisi kirjallisesti ilmoitettava Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, kun ne ovat myöntäneet apurahansaajalle vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle apurahan, joka on määrältään vähintään 1 031,11 euroa vuoden 2008 tasossa. Tässä ilmoituksessa olisi mainittava apurahansaajan nimi, henkilötunnus, myönnetyn apurahan määrä ja käyttötarkoitus sekä tieto siitä, sisältyykö apurahaan materiaali- ja muiden kulujen kattamiseksi tarkoitettua osuutta, sekä apurahalla työskentelyaika. Ilmoitus olisi tehtävä kolmen kuukauden kuluessa apurahan maksamisen alkamisesta. Ilmoitus voitaisiin tehdä myös sähköisessä muodossa noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Lisäksi maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi pyynnöstä oikeus saada apurahan myöntäjältä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot apurahasta ja sen perusteena olevasta hakemuksesta.

Apurahansaajien oikeus eläkkeeseen ja kuntoutusetuuksiin määräytyisi samalla ta-

valla kuin maatalousyrittäjillä. Myös apurahansaajan eläketurvan ja kuntoutusetuuksien suuruus määräytyisi hänelle vahvistetun MYEL-vuosityötulon perusteella kuten maatalousyrittäjillä.

Apurahansaajan MYEL-vuosityötulo määritettäisiin siten, että hänelle työtä varten myönnetyn apurahan määrä jaetaan apurahalla työskentelyaikaan sisältyvien päivien lukumäärällä ja näin saatu rahamäärä kerrotaan 360:llä. Jos osa apurahasta on myönnetty työskentelystä aiheutuvien materiaali- ja muiden kulujen kattamiseen, kuluja vastaava osuus vähennettäisiin apurahasta ennen vuotuisen työtulon vahvistamista.

Ehdotus apurahansaajien eläketurvan järjestämisestä MYEL:ssa merkitsisi, että ne apurahansaajat, jotka YEL:n mukaisen yrittäjätoimintansa vuoksi ovat velvolliset vakuuttamaan itsensä YEL:n mukaisesti, eivät voisi enää jatkossa sisällyttää tieteelliseen tai taiteelliseen työskentelyyn myönnettyä apuraha YEL-työtuloonsa, vaan he kuuluisivat heille jatkossa edellä tarkoitettujen apurahojen osalta MYEL:n soveltamisalaan. Näin ollen edellä tarkoitettujen apurahansaajien olisivat YEL:n mukaisesta yrittäjätoiminnasta saamansa työtulon perusteella YEL:n mukaisesti vakuuttamisvelvollisia ja saamansa apurahan perusteella MYEL:n mukaisesti vakuuttamisvelvollisia. Ehdotus merkitsisi myös sitä, että esimerkiksi sellainen apurahansaaja, joka apurahalla työskentelyn rinnalla tekee työsuhteessa TyEL:n piiriin kuuluvaa työtä ja hänen työnantajansa on muu kuin apurahan myöntäjä, kuuluu työsuhteen perusteella TyEL:n piiriin ja apurahalla työskentelyn perusteella MYEL:n piiriin.

Ehdotetut muutokset apurahansaajien eläketurvaan koskisivat muutosten voimaantulon jälkeen myönnettyjä apurahoja. Lisäksi ne koskisivat myös ennen lain voimaantuloa myönnettyjä apurahoja siltä osin, kun apurahalla työskentely tapahtuu muutosten voimaantulon jälkeen ja vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muuten täyttyvät ja apurahansaaja itse haluaa ottaa tällaisen työskentelyn perusteella MYEL-vakuutuksen. Tällöin vakuutus olisi otettava kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta tai, jos työskentely alkaa lain voimaantulon jälkeen, kuuden kuukauden kuluessa työskentelyn al-

kamisesta. Jos apurahansaaja ei ota vakuutusta edellä tarkoitettussa määräajassa, hän jäisi ennen lain voimaantuloa myönnettyllä apurahalla työskentelyn osalta kokonaan nyt ehdotettujen sosiaaliturvamuu- tosten ulkopuolelle. Viisivuotiset ja tätä pidemmät valtion taiteilija-apurahat, jotka on myönnetty ennen ehdotettujen muutosten voimaantuloa ja joihin liittyy jo voimassa olevien säännösten mukainen erityinen eläketurva, jäisivät myös ehdotettujen muutosten ulkopuolelle.

Apurahansaajien MYEL-eläketurvan rahoitus ehdotetaan pidettäväksi erillään maatalousyrittäjien eläketurvan rahoituksesta. Tätä varten MYEL:ssa olisi apurahansaajien eläketurvaa ja muita etuuksia koskevat omat vastuunjakosäännökset ja sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi apurahansaajille omat vakuutusmaksun perusteet. Apurahansaajien MYEL-eläketurvan rahoitukseen osallistuisivat apurahansaajat itse ja valtio samalla tavalla kuin maatalousyrittäjien eläketurvan osalta. Apurahansaajat maksaisivat vahvistetun MYEL-vuosityötulon perusteella MYEL-vakuutusmaksun. Koska myönnetty apurahat ovat melko pieniä, apurahansaajien MYEL-vakuutusmaksun suuruus jäisi käytännössä noin puoleen keskimääräisestä TyEL-vakuutusmaksusta.

Ryhmähenkivakuutusurva

Apurahansaajille ehdotetaan järjestettäväksi ryhmähenkivakuutusurva ottamalla asiasta säännökset MYEL:iin. MYEL-eläkevakuutettu apurahansaaja pääsisi suoraan lain perusteella maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutusjärjestelmään. Ryhmähenkivakuutusurvan ehdot määräytyisivät samalla tavalla kuin MYEL-vakuutetuilla maatalousyrittäjillä. Täten oikeutta korvaukseen ja korvauksen määrää koskevat ehdot olisivat apurahansaajilla samat kuin maatalousyrittäjillä. Huomioon ottaen kuitenkin maatalousyrittäjien suuremman tapaturmariskin, sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta maatalousyrittäjille ja apurahansaajille molemmille erikseen vuosittaisena tasamaksuna perittävän ryhmähenkivakuutusmaksun ja sen laskuperusteet. Apurahan-

saajien ryhmähenkivakuutusmaksu määrätäisiin maatalousyrittäjien maksun tavoin niin, että vakuutusmaksujen yhteismäärä kattaisi kaksi kolmannesta ryhmähenkivakuutuksen korvausmenosta ja valtio osallistuisi apurahansaajien ryhmähenkivakuutusturvan kustannuksiin enintään yhdellä kolmanneksella.

Tapaturmaturva

Apurahansaajien lakisääteisestä työtapaturmavakuutusjärjestelmästä ehdotetaan säädettäväksi MATAL:ssa. MYEL-eläkevakuutuksen piiriin kuuluva apurahansaaja kuuluisi suoraan lain nojalla lakisääteisen MATA-työtapaturmaturvan piiriin. Apurahansaajan korvaukset työvahingosta sekä korvausten toimeenpano määräytyisivät kuten maatalousyrittäjillä. MATAL:iin lisättäisiin kuitenkin säännökset siitä, mitä tilanteita apurahansaajilla pidettäisiin MATAL:n mukaan korvattavina työtapaturmina. Apurahansaajan työtapaturmana pidettäisiin tapaturmaa, joka hänelle sattuu tutkimustyötä tai taidetta tehdessään. Lisäksi apurahansaajan työtapaturmana, kuten työntekijälläkin, pidettäisiin tiettyjä työstä johtuvissa olosuhteissa sattuneita tapaturmia. Näillä olosuhteilla tarkoitettaisiin tapaturman sattumistilanteita, jotka eivät tapahdu varsinaista apurahatyötä tehdessä mutta jotka ovat hyvin kiinteässä yhteydessä apurahatyöhön, esimerkiksi työpaikalla tai työpaikkaan liittyväällä alueella tai työmatkalla sattuneet tapaturmat.

Niissä tapauksissa, joissa esityksessä ehdotetun mukaisesti apurahansaajan MYEL-vakuutus pysyisi voimassa ulkomailla työskentelyn ajan, myös apurahansaajan MATA-vakuutus pysyisi voimassa saman ajan.

Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidetään hänen MYEL-työtuloaan työvahingon sattumishetkellä. Vastaavasti apurahansaajan vuosityöansiona pidettäisiin hänelle apurahansaajana työskentelystä vahvistettua MYEL-työtuloa työvahingon sattumishetkellä. Apurahansaajan MATA-päiväraha ja -eläke määräytyisivät samalla tavalla kuin maatalousyrittäjillä. Päiväraha on 1/360 MYEL-työtulosta ja tapaturmaeläke enintään 85 % MYEL-työtulosta työvahingon sattu-

mishetkellä. Jos maatalousyrittäjä on maatalousyrittäjätoimintansa ohella työskennellyt työsuhteessa tai YEL:n mukaan vakuutettuna yrittäjänä, otetaan mainitusta toiminnasta saatu työansio ansionmenetykskorvauksissa huomioon siten kuin TVL:n 16 a, 28 ja 28 a §:ssä säädetään. Vastaavasti ehdotetaan meneteltävän myös apurahansaajien osalta. Apurahansaajiin sovellettaisiin myös TVL:n 28 §:n 6 momentissa tarkoitettua vähimmäisvuosityöansiosäännöstä. Lisäksi, jos apurahansaajalle sattuisi työsuhdetyössä tapaturma, hänen TVL:n mukaisen korvauksen vuosityöansiossa otettaisiin huomioon myös MATAL:n mukaan vakuutettu apurahansaajan työ MYEL-vuosityötuloineen.

Apurahansaajan työ- ja vapaa-aikaan liittyvien rajanvetovaikeuksien vuoksi esityksessä ehdotetaan, että MYEL-vakuutetuilla apurahansaajilla olisi maatalousyrittäjien tavoin mahdollisuus ottaa MATAL:n mukainen vapaa-ajan vakuutus. Vakuutus olisi vapaaehtoinen ja se tulisi voimaan aikaisintaan hakemuspäivästä.

Apurahansaajien työtapaturmaturvan järjestäminen ehdotetaan rahoitettavaksi osana maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmää. Nykyisin maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 31,8 % kokonaiskustannuksista ja vakuutusmaksu maatalousyrittäjille määrätään siten, että vakuutusmaksutulot riittävät edellä mainitun osuuden suorittamiseen. Maatalousyrittäjillä arvioidaan olevan oleellisesti korkeampi tapaturma- ja ammattitautiriski kuin lain piiriin tuleviksi ehdotetuilla tieteellistä tutkimusta tekeville ja taiteellista toimintaa harjoittavilla apurahansaajilla. Apurahansaajien työn luonteen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista, että maatalousyrittäjiä koskevat vakuutusmaksun alennusjärjestelmät ulotettaisiin heihin. Tämä ja apurahansaajien maatalousyrittäjiä alhaisempi tapaturma- ja ammattitautiriski ehdotetaan kuitenkin otettavaksi huomioon MATA-vakuutusmaksun määräytymisperusteissa. Tämä toteutettaisiin siten, että apurahansaajien vakuutusmaksu olisi 0,5 kertaa maatalousyrittäjien täysimääräiseen vakuutusmaksuun verrattuna.

Työntekijöille ja maatalousyrittäjille varataan tapaturmavakuutusjärjestelmien kokonaiskustannuksista 1,75 % heidän työsuoje-

lunsa edistämiseen. Tarkoituksena on, että myös apurahansaajille järjestettäisiin MA-TAL:n mukaista työturvallisuutta edistävää toimintaa kuten työolosuhteiden kehittämistä koskevaa tutkimusta, koulutusta ja tiedottamista.

Sairausvakuutuslain päivärahat ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusraha

Esityksessä ehdotetaan, että apurahansaajille vahvistettua MYEL-vuosityötuloa käytettäisiin heidän SVL:n mukaisten ansiosidonnaisten päivärahaetuuksien ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahan suuruuden perusteena samalla tavalla kuin maatalousyrittäjillä. Myös sairauspäivärahan omavastuu-aika olisi samanpituisen kuin maatalousyrittäjillä. Vastaavasti apurahansaajien sairausvakuutuksen päivärahamaksu ja sairaanhoitomaksu määräytyisivät kuten maatalousyrittäjillä.

Apurahansaajien päivärahan määräytymistä ja sairausvakuutusmaksuja koskevat muutosehdotukset edellyttävät muutosten tekemistä SVL:iin ja KKRL:iin.

Työttömyysturva

Esityksessä ehdotetaan, että TTL:iin otettaisiin apurahansaajia koskeva työmarkkinatuen tarveharkintaa lieventävä säännös. Sen mukaan apurahansaajalla, joka ennen työttömyyden alkamista on ollut apurahalla työskentelynsä perusteella vakuutettuna maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti yhteensä vähintään 24 kuukautta lähinnä edellisen 48 kuukauden aikana, on oikeus 130 ensimmäisen työttömyyspäivän ajalta työmarkkinatukeen ilman tarveharkintaa. Mainitun 130 päivän laskeminen aloitettaisiin alusta, kun apurahansaaja täyttäisi edellä tarkoitettu vakuutusehdon uudelleen.

Samalla TTL:ia ehdotetaan tarkistettavaksi niin, ettei MYEL-vakuuttamisvelvollista apurahansaajaa pidettäisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuna yrittäjänä. Tämä selkeyttäisi osaltaan sitä, kuinka työttömyysturvalakia sovelletaan apurahansaajiin. Apurahansaajat eivät olisi kuitenkaan jatkossakaan velvollisia maksamaan työttömyysvakuutusmaksuja.

TTL:n työvoimapolitiittisia edellytyksiä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että toiminnan päättymistä koskevissa säännöksissä erotetaan toisistaan varsinaisen yritystoiminta ja oma työ. Työllistymisen arviointia lievennettäisiin oman työn osalta. Lisäksi työmarkkinoilta poissaoloa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siten, että työskentelyapurahakausi olisi hyväksyttävä syy olla poissa työmarkkinoilta. Muutoksen jälkeen työvoimaviranomaisen, Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan ei enää tarvitsisi selvittää jälkikäteen apurahatyöskentelyn laajuutta ja työllistävyyttä.

Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuuluminen

Asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että MYEL:n mukaisesti vakuutusvelvollisilla apurahansaajilla olisi samalla tavoin kuin opiskelijoilla ja tutkijoilla mahdollisuus pysyä Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piirissä kymmenen vuoden ulkomailla työskentelyn ajan. Samalla mainittua lakia tarkistettaisiin siten, ettei MYEL-vakuuttamisvelvollisia apurahansaajia pidettäisi yrittäjinä kyseistä lakia sovellettaessa.

EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen lainvalintasäännöksistä saattaa kuitenkin seurata, ettei EU- tai ETA-maahan taikka sosiaaliturvasopimusmaahan työskentelemään menevään apurahansaajaan voida soveltaa Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä edellä tarkoitettua kymmentä vuotta.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Kattavia tilastoja apurahansaajista ei ole saatavilla. Vaikutukset on arvioitu verohallituksen rekisteritietojen, opetusministeriöltä sekä Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnalta saatujen tietojen pohjalta.

Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukuntaan kuuluvat säätiöt ja rahastot myöntävät vuosittain arviolta 15 000—16 000 apurahaa. Kaikki apurahat eivät kuitenkaan ole työs-

kentelyapurahoja eivätkä siten vakuutettavia apurahoja. Kokovuotisia apurahansaajia sekä puolivuotisia apurahansaajia arvioidaan olevan molempia noin 1500—1600. Lisäksi valtion taiteilija-apurahan saajia on noin 570 sekä kirjasto- ja näyttöapurahojen saajia runsas 1000. Vakuutettavien apurahojen yhteismäärän arvioidaan olevan noin 70 milj. euroa vuonna 2009.

Lyhyellä aikavälillä kustannusvaikutukset syntyvät apurahansaajien tapaturmavakuutuksen järjestämisestä, sairausvakuutuksen päivärahoista, sairauspäivärahan omavastuuajan lyhentämisestä sekä vuodesta 2011 lukien työttömyysturvan kustannuksista. Merkittävimmät kustannukset syntyvät eläkevakuutuksen järjestämisestä, mikä pitkällä aikavälillä lisää myös valtion menoja.

Tapaturma- ja ryhmähenkivakuutuksen kustannuksiksi arvioidaan 2,6 milj. euroa vuonna 2009, josta 0,6 milj. euroa aiheutuu hallintokustannuksista. Seuraavina vuosina hallintokustannukset alenevat noin 0,2 milj. euroon. Sairauspäivärahan omavastuuajan lyhentäminen lisää menoja arviolta 0,3 milj. euroa, josta hallintokustannusten osuus on 0,1 milj. euroa vuonna 2009. Näistä aiheutuu valtiolle yhteensä lisäkustannuksia arviolta 1,6 milj. euroa. Apurahansaajien ja valtion lisäksi rahoitukseen osallistuvat myös palkansaajat, yrittäjät, maatalousyrittäjät ja työnantajat.

Myös sairausvakuutuksen päivärahamenot lisääntyisivät noin 1 milj. eurolla vuodesta 2009 lukien. Nämä menot rahoitetaan apurahansaajien vakuutusmaksujen lisäksi palkansaajien, yrittäjien sekä työnantajien vakuutusmaksuilla. Tapaturmavakuutuksen ja sairausvakuutuksen päivärahamenojen lisäyksestä työnantajien arvioidaan rahoittavan 0,7 milj. euroa sekä palkansaajien, yrittäjien ja maatalousyrittäjien yhteensä 0,3 milj. euroa.

Työttömyysturvan osalta kustannuksia tulisi valtiolle noin 1 milj. euroa vuodesta 2011 lukien, jolloin 2 vuoden aika MYEL-vakuutettuna täytyisi. MYEL-eläkejärjestelmän osalta apurahansaajien vakuutusmaksutulojen ja sijoitusten tuottojen arvioidaan kattavan apurahansaajien eläkemenot noin 50 vuoden ajan. MYEL-eläkevakuutuksen osalta valtion rahoitusta tarvitaan noin 30 milj. eu-

roa vuoden 2088 paikkeilla, kun eläkemaksuista kertyvän rahaston vuotuiseksi tuotoksi arvioidaan 4 prosenttia.

Uudistuksen myötä apurahansaajien tulee maksaa lakisääteiset vakuutusmaksut työskentelyapurahoistaan. Näitä vakuutusmaksuja ovat maatalousyrittäjien työeläkevakuutusmaksu, sairausvakuutuksen päivärahamaksu ja sairaanhoitomaksu sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusmaksu. Maksut olisivat yhteensä noin 14 prosenttia myönnettävän apurahan määrästä. Jotta apurahansaajien käteen jäävän apurahan määrä ei pienenesi, tulisi apurahoja korottaa vastaavalla määrällä. Tämän johdosta hallituksen esityksessä valtion vuoden 2009 talousarvioksi todetaan opetusministeriön hallinnonalaan koskevan momentin 29.80.51 (Aurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille) selvitysosan perustelutekstissä, että taiteilija-apurahan suuruus on vuoden 2009 alusta lukien 1 525 euroa kuukaudessa (18 300 euroa vuodessa) sisältäen taiteilijalle tulevan maksun MYEL:n mukaisen sosiaaliturvan rahoittamiseen. Valtion pitkäaikaisten taiteilija-apurahojen ja niiden viisivuotisten valtion taiteilija-apurahojen suuruus, joihin liittyy taiteilija-professorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain mukainen sosiaaliturva, on vuoden 2009 alusta lukien 1 343,20 euroa kuukaudessa. Edellä mainittujen apurahojen suuruus tarkistetaan valtion virkamiesten palkkatarkistuksia vastaavasti opetusministeriön päätöksellä. Samalla edellä mainitulle momentille ehdotetaan apurahoihin liitettävän MYEL:n mukaisen sosiaaliturvan johdosta lisäystä 1,1 miljoonaa euroa.

4.2. Organisatoriset vaikutukset

Maatalousyrittäjien eläkelaitos toimeenpääsee nykyisin maatalousyrittäjien eläke- ja ryhmähenkivakuutusjärjestelmää, tapaturmavakuutusjärjestelmää sekä sairausajan omavastuu-aikaa koskevaa päiväraha-järjestelmää. Apurahansaajien mukaantulon näihin jo olemassa oleviin etuusjärjestelmiin ei arvioida aiheuttavan merkittäviä hallinnollisia muutoksia Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa. Apurahansaajien sosiaaliturva-asioiden kehittämistä ja seurantaa varten Maatalousyrittä-

jien eläkelaitoksessa on kuitenkin tarkoitus perustaa erityinen neuvottelukunta, johon otettaisiin mukaan keskeisten apurahansaaja- ja apurahan myöntäjätahojen edustus.

Kansaneläkelaitokselle ehdotetuista lainmuutoksista ei aiheutuisi merkittäviä hallinnollisia muutoksia eikä myöskään suuria etuuksien tietojärjestelmämuutoksia.

Verohallinnolle ehdotetuista lainmuutoksista aiheutuisi jonkin verran verotusmenetellyllisiä muutoksia. Ehdotetuista muutoksista ei kuitenkaan aiheutuisi suuria tietojärjestelmämuutoksia.

Apurahoja myöntäville tahoille tulisi ehdotettujen muutosten myötä ilmoitusvelvollisuus Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle myöntämistään sellaisista apurahoista, joilla saattaa olla merkitystä apurahansaajan vakuuttamisvelvollisuuden kannalta. Tästä aiheutuisi jonkin verran lisää hallinnollista työtä apurahojen myöntäjille.

4.3. Vaikutukset eri sukupuolten kannalta

Esityksessä ehdotetuissa säännöksissä ei ole eri sukupuoliin perustuvia eroja. Käytännössä miehet tai naiset saattavat kuitenkin hyötyä joistakin yksittäisistä säännöksistä toista sukupuolta enemmän. Tämän vuoksi alla oleva tarkasteltu ehdotettujen säännösten vaikutuksia eri sukupuoliin on tehty.

Esityksen mukaan apurahansaajat tulisivat uutena ryhmänä maatalousyrittäjän eläkelain piiriin. Kattavia tilastoja apurahansaajista ei ole saatavissa, mutta MYEL-vakuutettavia apurahansaajia arvioidaan olevan vuositasolla noin 3000 henkilöä.

Apurahansaajien MYEL-eläketurvan piiriin kuulumisen ehtoja koskevassa arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten tasapuolisesti apurahalla työskentelyn kestoa ja apurahan määrää koskevat alarajat kohdistuvat naisiin ja miehiin. Tätä koskeva arviointi perustuu Taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien apurahiin (noin 2000), Suomen Akatemian ulkomaiseen työskentelyyn myöntämiin apurahiin (noin 200) ja Suomen kulttuurirahaston (yli 2000) sekä Helsingin yliopiston myöntämiin apurahiin (noin 200). Tiedot kattavat suurimman

osan Suomessa vuosittain myönnetyistä apurahoista. Apurahatiedot ovat pääosin yhdeltä vuodelta (2004/2005).

Neljän kuukauden työskentelyä koskeva vähimmäisraja lain piiriin kuulumiselle täytyisi aina Suomen Akatemian ulkomaille työskentelyyn myöntämässä apurahoissa. Apuraha on aina vähintään puolen vuoden pituinen, tätä lyhyempiä apurahoja ei myönnettä. Myös apurahan suuruudelle asetetut edellytykset, vähintään 1 031,11 euron apuraha ja vähimmäisvuosityötulo 3 093,33 euroa, täytyisivät aina Suomen Akatemian apurahoissa.

Helsingin yliopiston myöntämistä apurahoista valtaosa on tarkoitettu yli neljä kuukautta pitempään työskentelyyn. Apurahan saaneilla naisilla tämä raja ylittyi noin 90 %:lla ja miehillä noin 80 %:lla eli naisilla hieman useammin kuin miehillä. Sukupuolten erossa saattaa esiintyä vuosittaista vaihtelua, sillä apurahojen vuosittainen määrä on verrattain pieni. Apurahan suuruudelle ehdotettu alaraja samoin kuin myös MYEL-vuosityötuloraja täyttyi kaikilla apurahansaajilla. Sukupuolten välillä ei ole havaittavissa juurikaan eroja lain piiriin kuulumisessa.

Suomen kulttuurirahaston myöntämiä apurahoja ei voida arvioida työskentelyn keston perusteella, sillä niitä ei ole yleensä sidottu työskentelyaikaan. Apurahan suuruudelle asetettu vähimmäisraja täyttyi yhtä yleisesti naisilla ja miehillä ollen 97 %:lla apurahansaajista. MYEL:n vuosityötuloraja 3 093,33 euroa täyttyi 77 %:lla naisista ja 78 %:lla miehistä. Apurahan suuruuden perusteella arvioituna sukupuolten välillä ei olisi eroja lain piiriin kuulumisessa.

Taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien myöntämistä kaikista apurahoista neljän kuukauden työskentelyraja ylittyi noin neljäsosalla. Raja ylittyi naisilla ja miehillä yhtä yleisesti (Taiteen keskustoimikunnan selvitys 8.6.2006). Apurahan suuruutta koskevien ehtojen osalta voidaan todeta, että MYEL:ia koskevan lakiesityksen euronääräiset rajat ovat matalat verrattuna siihen, jos apurahansaajien eläketurva järjestettäisiin esimerkiksi YEL:n mukaan. Esityksessä ehdotetut apurahan määrää ja vuosityötuloa koskevat vähimmäisrajat toisivat työeläkevakuutuksen piiriin suuremman osan apurahansaajista kuin jos nämä rajat olisivat

voimassa olevan YEL:n vähimmäisrajojen mukaiset. Sukupuolten väliset erot ovat sitä pienemmät, mitä alhaisemmat vakuuttamisvelvollisuuden vähimmäisrajat ovat.

Kaikista Taiteen keskustoimikunnan ja valtion taidetoimikuntien myöntämistä apurahoista noin neljäsosa on valtion taiteilija-apurahoja. Valtion taiteilija-apurahojen määrä on ollut vuosittain noin 500. Koska ne myönnetään määräaikaisina, vähintään puoleksi vuodeksi, niiden osalta neljän kuukauden kestoa koskeva vaatimus täytyisi aina. Valtion taiteilija-apurahan suuruus on tällä hetkellä 1 313,13 euroa kuukaudessa. Määrä ylittää apurahansaajien työeläkevakuutuksen piiriin kuulumiselle ehdotetun 1 031,11 euron rajan samoin kuin MYEL-vuosityötulon rajan 3 093,33 euroa.

Yhteenvetona apurahansaajien MYEL-eläkevakuutuksen piiriin kuulumisen edellytyksiksi ehdotetuista vähimmäisrajoista voidaan todetaan, etteivät ne aseta naisia ja miehiä eriarvoiseen asemaan. Sukupuolten välillä ei ole havaittavissa mainittavia eroja. Sekä apurahalla työskentelyn kestoa että vuosityötuloa koskeva raja ylittyisi naisilla ja miehillä yhtä yleisesti.

Apurahansaajien kuuluminen MYEL-eläketurvan piiriin parantaisi heidän eläketurvaansa myös työeläkeläisissä määritellyiltä sosiaalietuusajoilta kuten sairauspäiväraha- ja äitiys- isyys- ja vanhempainpäiväraha-ajoilta. Lisäksi eläkettä kertyisi alle kolmevuotiaan lapsen kotihoidontukiajalta (VEKL) valtion rahoittamana. Kuuluessaan MYEL:n piiriin apurahansaajat tulevat tasa-arvoiseen asemaan muiden työeläkevakuutettujen kanssa vanhempainpäiväraha-ajoilta ja kotihoidontukiajalta karttuvan eläkeoikeuden suhteen. Lainmuutos parantaisi erityisesti apurahaa saavien naisten asemaa kerryttäessään eläkettä myös lapsenhoitoajalta. Lastenhoitotyö on yhä suureksi osaksi äitien vastuulla. Myös apurahaa saavien isien eläketurva lapsenhoitoajalta paranisi silloin, kun he käyttävät oikeuttaan isyys- ja vanhempainvapaaseen tai hoitavat alle kolmevuotista lasta kotona. Naiset ja miehet olisivat tasa-arvoisessa asemassa lapsenhoitoajalta kertyvän eläkkeen suhteen.

Sosiaalietuuksien perusteella kertyvän eläkkeen saaminen edellyttää, että henkilöllä

on työuransa aikana eläkevakuutettuja työansioita vähintään 14 124,97 euroa vuoden 2008 tasossa. MYEL-työtulo luetaan mukaan näihin työansioihin. Erityisesti nuorena työkyvyttömäksi tulevien kohdalla tällä on suuri merkitys. Mainitun rajan täyttyminen antaa paitsi eläkeoikeuden laissa määritellyiltä sosiaalietuusajoilta, myös oikeuden tulevaan aikaan työkyvyttömyyseläkkeessä. Tulevan ajan oikeus edellyttää työansioita vähintään 14 124,97 euroa eläketapahtumaa edeltäneen 10 kalenterivuoden aikana. MYEL-työtulo kerryttää vaadittavaa vähimmäismäärää. Tulevan ajan ansio puolestaan lasketaan työkyvyttömäksi tuloa edeltävän viiden täyden kalenterivuoden keskimääräisistä ansioista. Näihin ansioihin luetaan mukaan kaikki työeläkevakuutuksen piiriin kuuluvat ansiotulot ja myös työeläkeläisissä lueteltuihin sosiaalietuusaikoihin perustuvat ansiot.

Ehdotettujen lainmuutosten arvioidaan työkyvyttömyyttä ajatellen parantavan hie-man useammin miesten kuin naisten toimeentuloturvaa, sillä nuorten miesten työkyvyttömyysriski on jonkin verran suurempi kuin nuorten naisten. Työkyvyttömyysriskin ero johtuu monista tekijöistä, muun muassa eri ammatteihin suuntautumisesta ja siihen liittyen työtehtävien ja työolojen eroista. Ehdotetut lainmuutokset eivät kuitenkaan aseta sukupuolia eriarvoiseen asemaan.

Esityksessä ehdotettujen muutosten johdosta apurahansaajille kertyisi eläkettä vuoden 2009 alusta alkaen samalla tavalla kuin muillekin työeläkevakuutetuille. Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa tehtiin merkittäviä sisällöllisiä uudistuksia työeläkelainsäädäntöön. Uudistus toteutettiin samansisältöisenä sekä palkansaajien että yrittäjien eläkelakeihin. Eläkeuudistukseen liittyvä sukupuolivaikutusten arviointi tehtiin hallituksen esityksen HE 242/2002 vp yhteydessä ja se koski myös yrittäjiä. Tässä arvioinnissa uudistuksen ei todettu asettavan naisia ja miehiä eriarvoiseen asemaan. Tämä koskisi myös MYEL-eläketurvan piiriin tulevia apurahansaajia.

Tarkoituksena on, että hallitus seuraa ehdotettujen muutosten toimivuutta niiden voimaantulon jälkeen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos mahdollisia apurahansaajien välinputoamistilanteita ilmenee.

5. Asian valmistelu

Apurahansaajien sosiaaliturvan epäkohtiin on jo pitkään kiinnitetty huomiota. Muun muassa Taiteilijoiden työllistämisedellytyksiä ja sosiaaliturvaa selvittänyt toimikunta ehdotti mietinnössään useita erilaisia viranomaistoimenpiteitä apurahalla työskentelevien taiteilijoiden sosiaaliturvaa koskevien epäkohtien poistamiseksi (Opetusministeriön työryhmien muistioita 22:2000).

Apurahalla työskentelevien sosiaaliturvaa selvittänyt työryhmä ehdotti loppuraportissaan (Sosiaali- ja terveysministeriön Työryhmämuistioita 2004:9), että apurahansaajille järjestettäisiin pakollinen ansioeläkevakuutus, jonka rahoitukseen osallistuisivat apurahansaajat ja valtio. Eläkevakuutusmaksut määräytyisivät eläketurvan perusteena olevasta apurahasta muodostetun työtulon perusteella. Työryhmä ehdotti myös, että eläketurvan järjestäminen heijastuisi apurahansaajien sairausvakuutuslain mukaisiin päivärahaetuuksiin siten, että eläkevakuutettua tuloa pidettäisiin sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen suuruuden laskemisen ja apurahansaajan sairausvakuutusmaksun perusteena samalla tavoin kuin yrittäjillä. Työryhmän loppuraportti oli laajalla lausuntokierroksella. Lausunnon antaneet tahot suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti apura-

hansaajien sosiaaliturvan parantamiseen ja erityisesti apurahansaajien ansioeläketurvan järjestämiseen.

Työttömyysturvan saamisen työvoimapolittisia edellytyksiä koskevat esitykset perustuvat työministeriön maaliskuussa 2007 asettaman selvitysmiehen ehdotuksiin.

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä osittain yhteistyössä valtiovarainministeriön, opetusministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Eläketurvakeskuksen, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen, Kansaneläkelaitoksen, verohallituksen, työelämän osapuolten ja yrittäjäjärjestöjen sekä Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan kanssa.

Lisäksi hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on kuultu Työeläkevakuuttajat TELAa ja Valtiokonttoria sekä Tieteentekijöiden liittoa, Suomen Taiteilijaseura ry:tä, Suomen Kirjailijaliitto ry:tä, Författareförening FSF rf:ää, Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry:tä, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:tä ja Suomen Säveltäjät ry:tä.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Maatalousyrittäjän eläkelaki

1 luku. Lain tarkoitus

1 a §. Lain soveltaminen apurahansaaajaan. Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin maatalousyrittäjän eläkelain tarkoituksesta apurahansaajiin nähden. Pykälän 1 momentin mukaan tässä laissa säädettäisiin myös tieteellistä tutkimusta tekevän tai taiteellista toimintaa harjoittavan apurahansaaajan oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osaaikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä hänen edunsaajansa oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutukseen. Apurahansaaajan oikeus edellä mainittuihin etuuksiin määräytyisi samoin perusteiden kuin maatalousyrittäjillä.

Pykälän 2 momentin mukaan Suomessa asuvan apurahansaaajan, joka työskentelee Suomesta myönnetyn apurahan turvin, on vakuutettava itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

Vaikka apurahansaaajien eläke- ja ryhmähenkivakuutusturvasta ja vakuuttamisesta säädettäisiin maatalousyrittäjän eläkelain, apurahansaaajia ei kuitenkaan pidettäisi yrittäjinä. Tarkemmat säännökset siitä, mitä apurahansaaajalla tarkoitetaan, olisivat jäljempänä ehdotetussa 8 a §:ssä. Apurahansaaajan vakuuttamisesta säädettäisiin tarkemmin jäljempänä ehdotetuissa 10 a ja 10 b §:ssä.

Apurahansaaaja voisi tehdä apurahalla työskentelynsä rinnalla muuta työtä työ- tai virkasuhteessa tai harjoittaa yrittäjän eläkelain (1272/2006; YEL) mukaan vakuutettava yritystoimintaa. Tällöin hänen eläketurvansa ja vakuuttamisvelvollisuutensa määräytyisi

apurahalla työskentelyn osalta tämän lain säännösten mukaisesti ja työ- tai virkasuhteessa tehdyn työn ja YEL-yritystoiminnan osalta asianomaisen työeläkelain mukaisesti.

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että tässä laissa työtulolla tarkoitettaisiin myös apurahansaaajalle 21 a §:n mukaisesti vahvistettua työtuloa.

8 a §. Apurahansaaaja. Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä määriteltäisiin, mitä apurahansaaajalla tässä laissa tarkoitetaan. Pykälän 1 momentin mukaan apurahansaaajalla tarkoitettaisiin Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta myönnetyn henkilökohtaisen apurahan turvin. Apurahansaaajalla tarkoitettaisiin myös Suomessa asuvaa sellaista henkilöä, joka vastaavasti työsuhteessa olematta tekee apurahan turvin Suomessa työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on Suomesta myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaaajana pidettäisiin myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätoimintaa harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten. Apurahansaaajan ei kuitenkaan tarvitsisi asua Suomessa, jos häneen sovellettaisiin apurahalla työskentelyn perusteella Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen soveltavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Apurahansaaajilla Suomessa asuminen määräytyisi maatalousyrittäjien tavoin samojen perusteiden mukaisesti kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa. Mainitun lain mukaan sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan Suomessa vakinaisesti asuvaan henkilöön,

jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja, joka jatkuvasti ja pääasiallisesti oleskelee Suomessa. Edellä tarkoitettulla tavalla Suomessa asuvan ja työskentelevän apurahansaajan olisi vakuutettava itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa siten kuin laissa tarkemmin säädetään.

Jotta henkilöä voitaisiin pitää pykälässä tarkoitettuna apurahansaajana, apurahalla työskentelyn tulee tapahtua erillään apurahansaajan mahdollisessa työ- tai virkasuhteessa tekemästä työstä tai yrittäjätoiminnasta. Oikeuskäytännössä on esimerkiksi katsottu, että henkilö, joka työsuhteessa ollessaan oli saanut työnantajaltaan apurahan tiettyä tehtävää varten, oli ollut myös tämän tehtävän osalta työsuhteessa työnantajaansa. Tutkija- tai taiteilijaryhmässä työsuhteessa työtä tekevä henkilö ei myöskään ole pykälässä tarkoitettu apurahansaaja eikä hän siten kuulu tämän lain soveltamisalaan. Oikeuskäytännössä tutkijan on katsottu olevan työsuhteessa tutkimusryhmän johtajaan, kun heidän välillään oli työsopimus, jossa oli määrätty tutkijan tehtävät, työaika ja palkka. Palkasta sopimuksessa oli todettu, että osa siitä voidaan maksaa apurahoista.

Jos henkilöllä on apurahalla työskentelystään erillään oleva työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoimintaa samanaikaisesti, kun hän tekee tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa apurahan turvin, hän kuuluu apurahalla työskentelynsä osalta apurahansaajana tämän lain piiriin ja työ- tai virkasuhteensa taikka yrittäjätoimintansa osalta työntekijänä tai yrittäjänä asianomaisen muun työeläkelain piiriin.

Pykälässä apurahalla tarkoitettaisiin vain Suomesta myönnettyjä apurahoja. Suomesta myönnettyjä apurahoja olisivat suomalaisten yksityisoikeudellisten ja julkisoikeudellisten yhteisöjen myöntämät apurahat. Lisäksi edellytettäisiin, että apuraha on myönnetty apurahansaajan tulevaa työskentelyä varten, joko ennen työskentelyn alkamista tai sen kestäessä. Apurahoina voisivat lähinnä tulla kysymykseen taiteellista toimintaa harjoittavalle tai tutkimustyötä tekeväälle myönnetty työskentelyapurahat sekä tietyn työn tekemistä varten myönnetty kohde- ja projektiapurahat siltä osin kuin apurahaa tai osaa apurahasta ei ole tarkoitettu esimerkiksi työ-

välineiden hankkimiseen tai matkakulujen korvaamiseen. Pelkkien kulujen kattamiseksi myönnetty apuraha, kuten esimerkiksi apuraha jonkin soittimen hankkimiseksi, ei olisi pykälän tarkoittama apuraha. Tunnustukset elämäntyöstä tai muut vastaavat palkintotyypiset apurahat tai opiskelua varten myönnetty stipendit eivät myöskään olisi pykälässä tarkoitettuja apurahoja.

Pykälän 2 momentin mukaan Suomessa tehtävään tieteelliseen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen rinnastettaisiin tieteellisen tutkimuksen tekeminen tai taiteellisen toiminnan harjoittaminen ulkomailla, jos Suomesta myönnetty apuraha on nimenomaan myönnetty muualla kuin Suomessa tehtävää tutkimusta tai taiteellisen toiminnan harjoittamista varten. Tämä tarkoittaisi, että niissä tilanteissa, joissa apurahalla työskentely tapahtuu muussa kuin EU- tai ETA-maassa, Sveitsissä taikka sosiaaliturvasopimusmaassa, ulkomailla tapahtuva työskentely rinnastettaisiin Suomessa tapahtuvaan työskentelyyn, vaikka apurahalla työskentely alkaisi suoraan ulkomailla. Myös EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä tapahtuva apurahalla työskentely rinnastettaisiin Suomessa työskentelyyn, jollei EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen soveltavaa lainsäädäntöä koskevista säännöksistä muuta seuraisi.

EY:n sosiaaliturva-asetuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevissa säännöksissä pääsääntönä on työskentelymaassa vakuuttamisen periaate. Tästä työskentelymaahan vakuuttamisen periaatteesta poiketen niin sanotut lähetetyt työntekijät ja yrittäjät voivat kuulua lähtömaan sosiaaliturvaan. EY:n sosiaaliturva-asetuksessa on myös erillinen säännös tilanteista, jolloin henkilö työskentelee tai harjoittaa yrittäjätoimintaa kahdessa tai useammassa EU-maassa. Näissä tilanteissa henkilön asuinmaan lainsäädäntö tulee useimmiten sovellettavaksi. Lisäksi jäsenvaltioiden viranomaiset voivat sopia sovellettavaa lainsäädäntöä koskevista poikkeuksista, jos se koituu tiettyjen henkilöiden tai henkilöryhmien eduksi (EY:n sosiaaliturva-asetuksen 17 artiklan mukainen poikkeuslupamenetely). Jos apuraha on myönnetty EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä tapahtuvaa työskentelyä varten, apurahansaajan olisi haettava MYEL-

vakuuttamista varten Eläketurvakeskukselta ratkaisua Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta ulkomailla työskentelyn ajalta. Eläketurvakeskus voi tietyissä tilanteissa hakea EY:n sosiaaliturva-asetuksen 17 artiklan mukaisen poikkeuslupaa toisen jäsenvaltion viranomaiselta, jotta henkilö kuuluisi Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin työskennellessään apurahalla toisessa jäsenvaltiossa.

Pykälän 1 momentissa apurahansaajan määrittelyssä lähtökohtana olisi, että apurahansaaja asuu Suomessa, apuraha on myönnetty Suomesta, apuraha on tarkoitettu tieteellistä tai taiteellista työskentelyä varten ja tämä työskentely tapahtuu Suomessa. Poikkeuksen Suomessa asumisen edellytyksen osalta tekisivät sellaiset apurahansaajat, joihin sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY-sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten perusteella. Heillekin apuraha on pitänyt myöntää Suomesta ja apurahalla työskentelyn tulee tapahtua Suomessa. Pykälän 2 momentissa oleva poikkeussäännös Suomessa työskentelyn edellytyksen osalta koskisi esimerkiksi sellaista tilannetta, jossa Suomen Akatemia myöntää Suomessa asuvalle tutkijalle apurahan tiettyä ulkomailla tehtävää tutkimustyötä varten.

Pykälän 3 momentissa tarkennettaisiin sitä, mitä edellä pykälässä tieteellisen tutkimuksen tekemisellä tai taiteellisen toiminnan harjoittamisella tarkoitetaan. Momentin mukaan tieteellisen tutkimuksen tekemisenä tai taiteellisen toiminnan harjoittamisena ei pidettäisi ammatilliseen perustutkintoon, ammatikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon liittyvää opiskelua tai edellä mainittuihin tutkintoihin liittyvää opinnäytetyötä. Edellä mainittuja opintoja suorittavilla on oikeus eläketurvaan valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaan.

8 b §. *Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ.* Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä luettelaisiin ne tilanteet, jolloin apurahansaajan työskentely jäisi lain soveltamisen ulkopuolelle siinäkin tapauksessa, että apurahalla työskentely muuten täyttäisi jäljempänä ehdotetut apurahansaajan vakuut-

tamisen edellytykset. Pykälän mukaan laki ei koskisi apurahansaajan työskentelyä ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä myöskään työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona apurahansaaja täyttää 68 vuotta. Lain ulkopuolelle jäisi myös alle neljän kuukautta jatkuva apurahatyöskentely sekä työskentely apurahansaajana ajalta, jolta apurahansaajalle arvioitu työtulo vuotuisesti muunnettuna jäisi alle 2 752,07 euroa vuoden 2004 tasossa. Mainittu rajamäärä on 3 093,33 euroa vuoden 2008 tasossa. Laki ei koskisi myöskään vanhuuseläkkeellä tehtyä apurahatyötä. Edellä kuvatut pykälän 1—4 kohdassa olevat säännökset vastaisivat maatalousyrittäjiin sovellettavia säännöksiä.

Pykälän 5 kohdassa olisi lainvalintasäännös. Sen mukaan lakia ei myöskään sovellettaisi apurahansaajaan, johon ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella. Viimeksi mainittu soveltamisalan rajausta koskisi myös Suomessa asuvaa apurahansaajaa. Suomessa asuva apurahansaaja voisi jäädä lain soveltamisalan ulkopuolelle esimerkiksi silloin, jos hän Ruotsissa työskentelyn perusteella kuuluu EY:n sosiaaliturva-asetuksen nojalla Ruotsin sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Lainkohdan tarkoituksena olisi siten rajata lain soveltamisalan ulkopuolelle muu kuin Suomessa asuva apurahansaaja sekä apurahansaaja, joka Suomea sitovien kansanvälisten säännösten tai sopimusten perusteella kuuluu jonkin muun maan kuin Suomen sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen, silloinkin, kun hän asuisi Suomessa.

9 a §. *Apurahansaajaa koskevat säännökset.* Ehdotettu pykälä on uusi. Tarkoituksena on, että apurahansaajille myönnetään vanhuuseläke, osa-aikaeläke, työkyvyttömyyseläke ja työeläkekuntoutusta sekä apurahansaajien edunsaajille perhe-eläke-etuuksia ja ryhmähenkivakuutuskorvauksia samoin periaattein kuin maatalousyrittäjälle. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä koskisi vastaavasti, mitä maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta säädetään tässä laissa ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta

annetussa laissa, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä olisi laissa erikseen omia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ne maatalousyrittäjiä koskevat säännökset, joita ei sovellettaisi apurahansaajiin. Apurahansaajiin ei sovellettaisi maatalousyrittäjän määritelmää, perheenjäsenen vakuuttamista, yhteisömuotoisen toiminnan vakuuttamista, viljelmää ja maatalousyrittäjän työtulon määrittämistä koskevia säännöksiä eikä vapaaehtoista MYEL-vakuutusta koskevia säännöksiä. Apurahansaajiin ei myöskään sovellettaisi työeläkevakuutusmaksun laiminlyöntikotrotusta eikä työeläkevakuutuksen perintää niin kutsutuilta toissijaisilta vakuutusmaksuvelvollisilta koskevia säännöksiä. Lain 115 §:ssä ja 144 §:ssä olevat säännökset maatalousyrittäjien työterveyshuollosta ja maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvästä tilakäyntirekisteristä sekä säännökset maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta eivät myöskään koskisi apurahansaajia.

3 luku. Eläketurvan järjestäminen

10 §. Maatalousyrittäjän vakuuttaminen. Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että jo otsikosta ilmenee pykälän koskevan vain maatalousyrittäjien vakuuttamista.

10 a §. Apurahansaajan vakuuttaminen. Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin apurahansaajan vakuuttamisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ne rajat, joiden täytyessä apurahansaaja olisi velvollinen vakuuttamaan itsensä tämän lain mukaisesti. Vakuuttamisvelvollisuuden edellytyksenä olevat vähimmäisrajat koskevat yksittäisen apurahan vähimmäismäärää ja sillä työskentelyn keston vähimmäispituutta. Momentin mukaan apurahansaaja olisi velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen, kun hänelle on myönnetty Suomesta apuraha vähintään neljän kuukauden yhdenjaksoista työskentelyä varten ja hänen saamansa apurahan määrä muunnettuna vuotuiseksi työtuloksi olisi vähintään 2 752,07 euroa vuodessa. Säännöksessä euromäärä olisi vuoden 2004 tasossa. Vuoden 2008 tasossa se on 3 093,33 euroa. Siitä, kuinka apuraha muunetaan vuotuiseksi työtuloksi, säädettäisiin 21 a §:ssä. Säännöksen vakuuttamisvelvollisuutta koskevat rajaukset tarkoittaisivat käytännössä, että jos apurahansaajalle myönnettäisiin kuudeksi kuukaudeksi apuraha, joka olisi määrältään 2 000 euroa, olisi tämä työskentely vuotuiseksi työtuloksi muunnettuna 4 000 euroa, jolloin työ olisi maatalousyrittäjän eläkelain nojalla vakuutettavaa. Toisaalta, jos apurahansaajalle olisi myönnetty kolmen kuukauden työskentelyä varten apuraha, joka vuotuiseksi työtuloksi muunnettuna olisi 5 000 euroa, vakuuttamisen edellytykset eivät täytyisi.

Sillä seikalla, jakautuuko apurahalla työskentely esimerkiksi kahdelle kalenterivuodelle, ei olisi vakuuttamisvelvollisuuden syntyminen kannalta merkitystä. Vakuuttamisvelvollisuus syntyisi, kun apurahansaajalle on myönnetty vähintään neljän kuukauden työskentelyä varten apuraha, josta mahdollisten kulujen vähentämisen jälkeen jäisi apurahansaajan työskentelyä varten vähintään 2 752,07 euroa vuotuista työtuloa. Edellä oleva koskisi myös sellaista apurahansaajaa, joka työskentelee tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Hänen olisi esitettävä omalta osaltaan eläkelaitokselle selvitys siitä, kuinka suuri osa ryhmälle myönnetystä apurahasta on varattu hänen työskentelyään varten ja milloin hän suorittaa oman osuutensa ryhmän työstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, missä ajassa apurahansaajan olisi otettava vakuutus Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta. Apurahansaajan vakuuttamisvelvollisuus alkaisi apurahalla työskentelyn alkamisesta lukien ja aikaa vakuutusasian hoitamiseksi olisi kolme kuukautta. Vakuutus voitaisiin vahvistaa apurahansaajan eläkelaitokselle esittämän apurahapäätöksen perusteella. Jos apurahansaajalle henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan määrä ei ilmenisi apurahan myöntöpäätöksestä, olisi lisäksi esitettävä muu selvitys henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan määrästä. Vakuutus voitaisiin myös vahvistaa apurahan myöntäjän jäljempänä ehdotetun 141 b §:n mukaisesti apurahapäätöksestä eläkelaitokselle tekemän ilmoituksen perusteella. Vaikka eläkelaitos voisi vakuutusta vahvistaessaan käyttää apurahan myöntäjän sille ilmoittamia tietoja hyväksi, apurahansaajan olisi kuitenkin itse huolehdittava vakuutuksen ottamisesta momentissa

säädetyssä kolmen kuukauden määräajassa. Mahdollisuus käyttää 141 b §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen tietoja hyväksi vakuuttamistilanteessa, helpottaisi kuitenkin apurahansaajan toimia hänen ottaessa vakuutusta. Apurahansaaja voisi yleensä hoitaa vakuutuksensa viereilepanon sähköisesti silloinkin, kun hänellä ei olisi mahdollista toimittaa saamaansa apurahapäätöstä ja muita selvityksiä sähköisessä muodossa.

Pykälän 3 momentin mukaan apurahalla työskentelyn katsottaisiin alkavan ja päättyvän apurahapäätöksessä tai apurahan myöntäjän 141 b §:n perusteella tekemässä ilmoituksessa mainitun työskentelyajan mukaisesti. Koska apurahojen myöntäjien ei ole aina mahdollista määrittellä päätöksessään tai 141 b §:n mukaisessa ilmoituksessaan apurahalla työskentelyn tarkkaa alkamis- tai päättymispäivää, apurahan myöntäjä voi määrittellä työskentelyajan tietyn pituisena aikana, esimerkiksi että työskentelyaika on yksi vuosi tai kuusi kuukautta. Jos apurahapäätöksestä tai apurahan myöntäjän ilmoituksesta ei ilmenisi työskentelyajan alkaminen ja päättymisen, apurahalla työskentelyn katsottaisiin alkavan apurahansaajan ilmoittamana alkamispäivänä ja jatkuvan hänen ilmoittamaansa päättymispäivään. Työskentelyn voitaisiin kuitenkin katsoa alkavan aikaisintaan apurahan myöntöpäätöksen antamisesta lukien.

Pykälän 2 ja 3 momentissa lähdetäisiin siitä, että apurahan myöntöpäätöksestä ilmenee sekä myönnetyn apurahan suuruus että työskentelyaika, jolle apuraha on tarkoitettu. Koska apurahapäätöksessä ei kuitenkaan välttämättä pystytä erottelemaan esimerkiksi kunkin työryhmässä työskentelevän henkilön osuutta apurahasta tai apurahalla työskentelyaikaa, muunkinlaisen selvityksen kuin apurahapäätöksen, kuten apurahahakemuksen, esittäminen eläkelaitokselle voisi tulla kysymykseen mainittujen seikkojen toteamiseksi. Työryhmässä apurahalla työskentelevän olisi esitettävä omalta osaltaan selvitys siitä, kuinka suuri osa ryhmälle myönnetystä apurahasta on varattu hänen työskentelyään varten ja milloin hän suorittaa oman osuutensa ryhmän työstä. Viime kädessä työskentelyajaksi voitaisiin vahvistaa apurahansaajan ilmoittama työskentelyaika.

Vakuutus vahvistettaisiin edellä tarkoitettulle työskentelyajalle. Sillä seikalla, jakautuu apurahalla työskentely esimerkiksi kahdelle kalenterivuodelle, ei olisi vakuutuksen voimassaolon kannalta merkitystä.

Pykälän 4 momentin mukaan vakuutus voitaisiin ottaa takautuvasti enintään kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Tätä aikaisemmalta ajalta vakuutusta ei voitaisi laittaa takautuvasti voimaan. Vakuutusta ei kuitenkaan voitaisi vahvistaa missään tilanteessa aikaisemmasta ajankohdasta lukien kuin ehdotettu apurahansaajien eläkevakuuttaminen tulee voimaan. Takautuvan vakuuttamisajan rajaaminen merkitsi myös sitä, ettei takautuvaa vakuuttamisaikaa aikaisemmalta ajalta karttuisi eläketurvaa eikä perittäisi vakuutusmaksuja.

Pykälän 1 momentin mukaan apurahansaaja, joka olisi pykälän säännösten mukaisesti eläkevakuutusvelvollinen, liitettäisiin myös tämän lain mukaiseen ryhmähenkivakuutukseen. Apurahansaajan liittäminen maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutukseen tapahtuisi suoraan tämän säännöksen nojalla eikä apurahansaajalta edellytettäisi tämän vakuutuksen piiriin pääsemiseksi MYEL-eläkevakuutusvelvollisuuden täyttymisen lisäksi mitään erillisiä toimia.

10 b §. *Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päättymisen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Sen 1 momentissa säädettäisiin apurahansaajan vakuutuksen voimassaolosta hänen lähtiessään vakuutuksen vahvistamisen jälkeen ulkomaille työskentelemään.

Lähtökohtana apurahansaajan vakuuttamisvelvollisuuden syntymiselle olisi, että apurahansaaja asuu Suomessa tai EU- tai ETA-maassa taikka Sveitsissä ja hän kuuluu lainvalintasäännösten mukaan Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan apurahansaajalle myönnetty vakuutus pysyisi voimassa hänen lähtiessään muuhun kuin EU- tai ETA-maahan tai sosiaaliturvasopimusmaahan asumaan ja työskentelemään, jos hän edelleen kuuluisi Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain mukaan. Mainitun lain mukaan apurahansaajan tulisi hakea Kansaneläkelaitokselta päätös asiasta hänen lähtiessään

muuhun kuin EU-tai ETA-maahan, Sveitsiin tai sosiaaliturvasopimusmaahan työskentelemään. Vakuuttamisvelvollisuuden alettua apurahansaajan MYEL-vakuutuksen voimassaolo jatkuisi, jos hän kuuluisi kuitenkin soveltamisalain perusteella edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin. Tällöin apurahansaajan vakuutus pysyisi voimassa, kun hän tekisi työtä apurahan turvin ulkomailla ja MYEL-vakuuttamisen edellytykset muuten täyttyisivät. Momentin ensimmäisen virkkeen säännös on kytköksissä jäljempänä ehdotettuun asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamiseen, joka mahdollistaisi sen, että apurahansaajan MYEL-vakuutus voisi pysyä kymmenen vuoden yhdenjaksoisen ulkomailla apurahalla työskentelyn ajan voimassa. Tällöin apurahansaajan tulisi kuitenkin viiden vuoden ulkomailla työskentelyn jälkeen hakea Kansaneläkelaitokselta uutta päätöstä asumiseen perustuvan sosiaaliturvan piiriin kuulumisestaan, koska asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain mukaan Kansaneläkelaitos voi antaa tällaisen päätöksen enintään viideksi vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään kymmeneksi vuodeksi. Säännös koskisi niitä tilanteita, joissa apurahansaaja lähtee asumaan ja työskentelemään muualle kuin EU- tai ETA-maahan, Sveitsiin tai sosiaaliturvasopimusmaahan.

Pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä oleva säännös koskisi tilannetta, kun apurahansaaja lähtee työskentelemään EU- tai ETA-maahan tai sosiaaliturvasopimusmaahan. Tällöin apurahansaajan MYEL-vakuutus pysyisi voimassa, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai asianomaisen sosiaaliturvasopimuksen määräysten perusteella.

EY:n sosiaaliturva-asetuksen lainvalintasäännösten perusteella MYEL-vakuutettu apurahansaaja voisi pysyä EU- tai ETA-maassa taikka Sveitsissä työskentelyn osalta EY:n sosiaaliturva-asetuksen niin kutsuttujen lähetettyä yrittäjää koskevien säännösten perusteella ainakin vuoden ajan Suomen sosiaaliturvan piirissä. Jos työskentely toisessa jäsenmaassa kestää yli vuoden, apurahansaaja voisi kuulua Suomen sosiaaliturvaan edel-

leen, mikäli tästä sovitaan poikkeusluvalla (EY:n sosiaaliturva-asetuksen 17 artikla). Poikkeuslupaa ei yleensä myönnetä viittä vuotta pidemmäksi ajaksi yhteen maahan. Eläketurvakeskus sopii poikkeusluvasta kirjeenvaihdolla työskentelymaahan viranomaisen kanssa, jotka viime kädessä päättävät suostumisesta poikkeuslupaun. Suomen solmimissa sosiaaliturvasopimuksissa on vastaavia poikkeuslupamenettelyä koskevia säännöksiä. Jotta apurahansaaja voisi pysyä Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piirissä edellä tarkoitettujen säännösten nojalla, hänen tulisi aina ennen toiseen EU- tai ETA-maahan, Sveitsiin tai sosiaaliturvasopimusmaahan työskentelemään lähtemistä hakea Eläketurvakeskukselta ratkaisua Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta ulkomailla työskentelyn ajalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa jo tietylle työskentelyajalle vahvistettu vakuutuksen voimassaolo voitaisiin keskeyttää. Tämä olisi mahdollista apurahansaajan hakemuksesta, jos apurahalla työskentely keskeytyy vähintään neljän kuukauden ajaksi apurahansaajan sairauden, kuntoutuksen, lapsen syntymän, alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai näihin verrattavan syyn vuoksi. Lisäksi edellytettäisiin, että apurahansaaja on ilmoittanut edellä tarkoitettua työskentelynsä keskeytymisestä myös apurahan myöntäjälle. Hakiessaan eläkelaitokselta vakuutuksensa keskeyttämistä apurahansaajan olisi jäljempänä ehdotetun 141 a §:n perusteella esitettävä eläkelaitoksen pyynnöstä apurahan myöntäjän todistus apurahansaajan apurahan myöntäjälle ilmoittamasta työskentelynsä keskeytymisestä. Vakuutus keskeytettäisiin työskentelyn keskeytymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Kun apurahansaaja keskeytyksen jälkeen aloittaa uudelleen apurahalla työskentelyn, vakuutuksen voimassaoloa jatkettaisiin apurahansaajan hakemuksesta alkuperäisessä vakuutus päätöksessä vahvistettujen työskentelypäivien mukaisesti jäljellä olevalle, vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle. Apurahansaajalle alkuperäisessä vakuutus päätöksessä vahvistettu MYEL-työtulo pysyisi vakuutuksen voimassaolon jatkamisen ajalta samana.

Pykälän 3 momentissa olisi säännös siitä,

että vakuutuksen voimassaolo voitaisiin tarkistaa päättymään vakuutus päätöksessä vahvistettua työskentelyaikaa aikaisemmin, jos kävisi ilmi, että apurahansaaja on lopettanut tässä laissa tarkoitetun toimintansa tai jos hän ei enää muuten olisi vakuuttamisvelvollinen. Säännös on tarkoitettu niitä tilanteita varten, joissa apurahansaaja on esimerkiksi tullut työkyvyttömäksi tai ilmoittanut apurahan myöntäjälle lopettaneensa työskentelyn apurahan turvin. Maatalousyrittäjien eläkelaitos voisi selvityksen asiasta saatuaan tarkistaa 10 a §:n 3 momentin nojalla annettua päätöstä siten, että vakuutus päätettäisiin siihen ajankohtaan, josta vakuuttamisen edellytykset eivät enää täytyisi.

10 c §. *Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vakuuttaminen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Sen mukaan jos maatalousyrittäjä tekisi myös tämän lain piiriin kuuluvaa työtä apurahansaajana, vakuutus maatalousyrittäjätoiminnasta ja työskentelystä apurahansaajana vahvistettaisiin erikseen.

Vakuuttamisvelvollisuuden alaisen maatalousyrittäjätoiminnan ja apurahalla työskentelyn vakuuttaminen erikseen olisi tarkoituksenmukaista niiden vakuuttamiseen liittyvien eroavuuksien vuoksi. Maatalousyrittäjätoiminnassa työtulo määräytyy maatilataloudessa viljelmälle vahvistettavan pelto- ja metsähehtaarien sekä työpanoksen perusteella määritettävän työtulon perusteella, joka jaetaan viljelmällä työskentelevien maatalousyrittäjien kesken työpanosten suhteessa. Maatalousyrittäjätoiminnasta vakuutus vahvistetaan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevana. Apurahansaajalle vahvistettava työtulo määräytyisi apurahan työskentelyyn myönnetyn apurahan perusteella ja työtulo vahvistettaisiin määräaikaisena apurahan myöntämispäätöksestä tai muusta selvityksestä ilmenevälle työskentelyajalle. Se, että vakuutukset vahvistettaisiin erillisinä, ei vaikuttaisi mitenkään kummastakin toiminnasta karttuvan eläkkeen määrään, koska kaikki MYEL:n mukaan vahvistetut työtulot otetaan kalenterivuositain huomioon vakuutetun eläkkeen perusteena olevassa kokonaistyötulossa. Vakuutusten erikseen vahvistaminen olisi tarpeellista myös sen vuoksi, että apurahansaajien eläketurvan ja maatalousyrittäjien eläketurvan rahoituksesta olisi jäljempänä

ehdotetun mukaisesti omat säännöksensä.

11 §. *Ryhmähenkivakuutuksen vakuutusehdot.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen ehtoja sovellettaisiin myös pakollisen MYEL-vakuutuksen piiriin kuuluvaan apurahansaajaan. Mitä mainituissa ehdoissa olisi määrätty maatalousyrittäjästä, koskisi vastaavasti myös apurahansaajaa.

Voimassa olevan pykälän, josta uuden 2 momentin johdosta tulisi pykälän 1 momentti, mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen ehdot. Ministeriö voisi ehtoja vahvistettaessa poiketa työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen ehdoista apurahansaajan työskentelyn osalta kuten se voi tehdä maatalousyrittäjätoiminnankin osalta, jos poikkeama olisi vähäinen tai johtuisi apurahansaajien työskentelyyn liittyvistä erityispiirteistä.

12 §. *Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että otsikosta ilmenee säännöksen koskevan vain maatalousyrittäjien pakkovakuuttamista.

12 a §. *Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja apurahansaajan pakkovakuuttaminen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen apurahansaajien vakuuttamista koskevasta valvontavelvollisuudesta ja pakkovakuuttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi velvollisuus valvoa, että apurahansaaja täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Tätä varten apurahansaaja olisi velvollinen antamaan eläkelaitokselle tietoja siten kuin jäljempänä ehdotetussa 141 a §:ssä säädettäisiin.

Pykälän 2 ja 3 momentti koskisivat pakkovakuuttamista. Niiden mukaan eläkelaitoksen olisi kehotettava apurahansaajaa, joka on laiminlyönyt 10 a §:n mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa, korjaamaan laiminlyöntinsä eläkelaitoksen asettamassa määräajassa. Jos apurahansaaja ei kehotuksesta huolimatta korjaisi laiminlyöntiään, eläkelaitoksen olisi vakuutettava apurahansaaja tämän lain mukaisesti. Vakuutus vahvistettaisiin aikaisin-

taan siitä ajankohdasta lukien, josta 10 a §:ssä säädetty edellytykset täyttävä työskentely olisi alkanut. Vakuutus voitaisiin vahvistaa takautuvasti enintään kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä yhdeltä kalenterivuodelta. Työskentelyaika määräytyisi kuten 10 a §:n 3 momentissa säädetään. Työtulo vahvistettaisiin apurahansaajalta hankitun selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella. Eläkelaitos perisi pakkovakuuttamisen yhteydessä apurahansaajalta myös työeläkevakuutusmaksun.

12 b §. *Vakuuttamisvelvollisuuden kiertäminen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Sen mukaan vakuutusmaksua määrättäessä ja asiaa käsiteltäessä on meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti, jos tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden kiertämiseksi tai muusta syystä oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta. Ehdotettu pykälä vastaa soveltuvien osin voimassa olevaa TyEL:n 189 §:ää.

14 §. *Maatalousyrittäjän työtulon vahvistaminen ja tarkistaminen.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että jo otsikosta ilmenee pykälän koskevan vain maatalousyrittäjän työtulon vahvistamista ja tarkistamista. Samalla 1 momentti täsmennettäisiin koskemaan maatalousyrittäjätoimintaan liittyvän työtulon vahvistamista.

21 a §. *Apurahansaajan työtulon vahvistaminen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädetäisiin, kuinka apurahansaajien eläketurvan perusteena oleva työtulo määritettäisiin ja vahvistettaisiin. Pykälän 1 momentin mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaisi MYEL-eläkevakuutetulle apurahansaajalle 10 a §:ssä tarkoitetun työskentelyn alkamisesta lukien vuotuisen työtulon sille työskentelyajalle, jolle apuraha on myönnetty. Apurahansaajan vuotuinen työtulo määritettäisiin niin, että työtä varten myönnetty apuraha jaettaisiin työskentelyaikaan sisältyvien päivien lukumäärällä ja näin saatu rahamäärä kerrottaisiin kolmellasadallakymmenellä.

Työskentelyaikaan sisältyvissä täysissä kalenterikuukausissa katsottaisiin olevan 30 päivää ja täysissä kalenterivuosissa 360 päivää. Edellä olevat päivien lukumäärät perustuvat jäljempänä ehdotettuun 154 §:n 1 mo-

menttiin. Jos apurahansaajalle on esimerkiksi myönnetty 15 000 euron apuraha kolmelle vuodelle, jaettaisiin 15 000 euroa työskentelyaikaan sisältyvien päivien lukumäärällä 1080 ja näin saatu jakomäärä kerrottaisiin kolmellasadallakymmenellä, jolloin vuotuisiksi työtuloksi saataisiin 5 000 euroa. Tämä vuotuinen työtulo olisi eläkkeen perustana oleva työtulo, joka tarkistettaisiin vuosittain palkkakertoimella samalla tavalla kuin maatalousyrittäjän MYEL-työtulo. Myös apurahansaajan vakuutusmaksu perittäisiin hänelle vahvistetun vuotuisen MYEL-työtulon palkkakertoimella tarkistettuna määrän perusteella. Vastaavasti eläke laskettaisiin vuositekniikalla palkkakertoimella tarkistettuna työtulon perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan jos apurahan myöntöpäätöksestä tai apurahan myöntäjän 141 b §:n mukaisesta ilmoituksesta ilmenisi, että osa apurahasta on myönnetty apurahalla työskentelystä aiheutuvien materiaali- ja muiden kulujen korvaamiseen, kuluja vastaava osuus vähennettäisiin myönnetystä apurahasta ennen vuotuisen työtulon vahvistamista. Apurahansaajan tulisi esittää Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle laskelma siitä osuudesta, joka apurahasta on myönnetty kuluihin. Eläkelaitos arvioisi apurahansaajan esittämän laskelman ja mahdollisesti saamansa muun selvityksen perusteella apurahasta vähennettävien kulujen vastaavan osuuden.

Jos samalle tai osittain samalle työskentelyajanjaksolle olisi myönnetty useampia eri apurahoja, joista kukin täyttäisi 10 a §:n 1 momentissa säädetty ehdot, vahvistettaisiin kunkin apurahan osalta vuotuinen työtulo erikseen 1 momentissa säädetyllä tavalla. Jos jokin samalle ajanjaksolle myönnettyistä yksittäisistä apurahoista olisi vuotuisiksi työtuloksi muunnettuna alle 2 752,07 euroa vuodessa vuoden 2004 tasossa, ei kyseisestä apurahatyöskentelystä vahvistettaisi vakuutusta. Apurahansaajalle aikaisemmassa vakuutuksessa vahvistettua työtuloa ei tarkistettaisi uusien myönnettyjen apurajojen perusteella, vaan hänelle tehtäisiin aina erillinen vakuutus vakuuttamisedellytykset täyttävän uuden apurahan perusteella, jossa vahvistettaisiin vuotuinen työtulo ja työskentelyaika. Apurahansaajat eivät siten koskisi työtulon tarkis-

tamista koskevat säännökset, koska vakuutus vahvistettaisiin apurahakohtaisesti kullekin työskentelyajalle. Vahvistettu vakuutus voitaisiin saada tarkistettua lähinnä vain vakuutamisvelvollisuuden päättymisestä tai keskeyttämisestä johtuvista syistä. Ainoastaan työkyvyttömyyden alkaessa voitaisiin ole-massa olevan vakuutuksen työtulo tarkistaa siten kuin jäljempänä 21 b §:ssä ehdotetaan.

21 b §. *Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo.* Ehdotettu pykälä on uusi. Kuten maatalousyrittäjilläänkin pykälän 1 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaajan työtuloksi vahvistettaisiin eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaisi hänen tässä laissa tarkoitettua toimintaansa apurahansaajana hänen työkykynsä huomioon ottaen. Työeläkejärjestelmän periaatteiden mukaan, myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleva henkilö voi jatkaa työskentelyä eläkkeen rinnalla. Jos apurahansaajalla on eläketapahtumahetkellä voimassa apurahansaajana työskentelystä MYEL-vakuutus ja hän haluaisi jatkaa työskentelyä jäljellä olevalla työkyvyllään työskentelyajan päättymiseen asti, vahvistettua työtuloa tarkistettaisiin työkyvyn aleneman mukaisesti, jolloin apurahansaaja voisi halutessaan jatkaa työskentelyä jäljellä olevalla työkyvyllään ilman, että myönnetty apuraha olisi työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen esteenä. Apurahansaajan olisi tällöin esitettävä eläkelaitokselle selvitystä siitä, missä määrin hän työskentelee eläkkeen rinnalla.

Pykälän 2 momentin mukaan osa-aikaeläkettä saavan apurahansaajan työtulo olisi puolet tämän lain 36 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vakiintuneesta työtulosta, jos apurahansaaja tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä ollessaan jatkaisi toimintaansa apurahansaajana.

21 c §. *Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan työtulon vahvistaminen.* Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin maatalousyrittäjän työtulon vahvistamisesta sellaisessa tilanteessa, jossa hän maatalousyrittäjätoiminnan lisäksi työskentelee samanaikaisesti apurahansaajana. Pykälän mukaan hänelle vahvistettaisiin erikseen työtulo maatalousyrittäjätoiminnan perusteella ja erikseen työtulo apurahalla työskentelyn

perusteella. Pykälässä todettaisiin samalla ne säännökset, joiden nojalla työtulo maatalousyrittäjätoiminnasta vahvistetaan ja vastaavasti ne säännökset, joiden nojalla työtulo apurahansaajana tehdystä työstä vahvistettaisiin.

22 §. *Työeläkevakuutusmaksu.* Pykälän 1 ja 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että apurahansaaja on velvollinen suorittamaan hänelle vahvistetun työtulon perusteella työeläkevakuutusmaksun ja että 53-vuotiaalla apurahansaajalla maksu määräytyisi samalla tavalla kuin 53-vuotiaalla maatalousyrittäjällä. Apurahansaajien työeläkevakuutusmaksu määräytyisi vahvistetun työtulon perusteella muutenkin samalla tavalla kuin maatalousyrittäjillä.

23 §. *Ryhmähenkivakuutusmaksu.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi, koska edellä ehdotetun 10 a §:n 1 momentin ja 11 §:n mukaan apurahansaajat liitettäisiin maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutukseen. Voimassa olevan pykälän mukaan sosiaali- ja terveystoimintaministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutusmaksun kaikille vakuutetuille samansuuruisena kalenterivuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärä kattaa kaksi kolmasosaa ryhmähenkivakuutuksen korvausmenosta. Jos vakuutus ei ole voimassa koko kalenterivuotta, ryhmähenkivakuutusmaksu suhteutetaan vakuutus- aikaan.

Pykälä jaettaisiin kolmeen momenttiin. Pykälän 1 momentin mukaan myös apurahansaajat olisivat velvolliset suorittamaan ryhmähenkivakuutusta varten vakuutusmaksun, jonka perusteet sosiaali- ja terveystoimintaministeriö vahvistaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä. Maatalousyrittäjille maksettavat ja apurahansaajille maksettavat ryhmähenkivakuutuskorvaukset rahoitettaisiin erillisten rahoitusjärjestelmien perusteella maatalousyrittäjiltä ja apurahansaajilta perittäviltä vakuutusmaksuilla. Tätä varten apurahansaajille luotaisiin oma rahoitusjärjestelmä ja heidän vakuutusmaksun perusteet vahvistettaisiin ottaen huomioon apurahansaajien maatalousyrittäjiä alhaisempi tapaturmariski erillään maatalousyrittäjien vakuutusmaksun perusteista. Myös apurahansaajien ryhmähenkivakuutusmaksu vahvistettaisiin kalenterivuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen

yhteismäärän tulisi kattaa kaksi kolmannelta ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uutena säännös, jonka mukaan jos maatalousyrittäjä on samanaikaisesti vakuutettu maatalousyrittäjän 10 a §:n mukaisesti apurahansaajana, hänen ei tarvitsisi suorittaa ryhmähenkivakuutusmaksua apurahansaajana työskentelystään siltä ajalta, jona hänellä on samanaikaisesti voimassa vakuutus maatalousyrittäjänä ja apurahansaajana. Tämä on perusteltua, koska ryhmähenkivakuutuskorvaus maksettaisiin maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavalle apurahansaajalle kuitenkin vain yhdestä ryhmähenkivakuutusjärjestelmästä.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin voimassa olevan pykälän viimeisessä virkkeessä oleva säännös sanamuotoa tarkentaen ja täydentäen säännöstä apurahansaajien vakuutusmaksun vuoksi. Kuten maatalousyrittäjilläkin, myös apurahansaajien ryhmähenkivakuutusmaksuun sovellettaisiin, mitä 22 §:n mukaisista työeläkevakuutusmaksuista säädetäisiin lain 24—30 §:ssä, kuitenkin niin, ettei apurahansaajien vakuutusmaksuun sovellettaisi 24 §:ää laiminlyöntikorotuksesta. Täten ryhmähenkivakuutusmaksuun sovellettaisiin muun muassa viivästyskorkoa, työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttämistä, työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuutta sekä työeläkevakuutusmaksun vanhentumista koskevia säännöksiä.

25 §. *Työeläkevakuutusmaksun viivästyskorko.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että viivästyskorkosäännös koskisi maatalousyrittäjien lisäksi myös apurahansaajia.

26 §. *Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vastuu työeläkevakuutusmaksusta.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että maatalousyrittäjien lisäksi myös apurahansaajat vastaisivat henkilökohtaisesti tässä laissa tarkoitettua työeläkevakuutusmaksusta.

27 §. *Työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttäminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että maatalousyrittäjien lisäksi myös apurahansaajien työeläkevakuutusmaksun perintä voitaisiin keskeyttää, jos apurahansaaja hakee eläkettä tai muutosta eläkelaitoksen päätökseen.

29 §. *Työeläkevakuutusmaksun vanhentuminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi

niin, että pykälässä olevat säännökset työeläkevakuutusmaksun vanhentumisesta koskisivat myös apurahansaajia. Täten myös apurahansaajan työeläkevakuutusmaksu olisi perittävä viimeistään maksuunpanovuotta välittömästi seuraavien viiden kalenterivuoden kuluessa.

114 §. *Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa todettaisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen voivan käyttää nimestään nykyisin jo vakiintuneesti käytössä olevaa lyhennettä Mela.

125 §. *Vastuovelka ja vastuuelan kate.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi, koska apurahansaajien eläketurvan rahoitusta varten luotaisiin oma, maatalousyrittäjien eläketurvan rahoituksesta erillinen rahoitusjärjestelmä. Tämä edellyttäisi muun muassa maatalousyrittäjien eläketurvaa koskevan vastuuelan ja apurahansaajien eläketurvaa koskevan vastuuelan pitämistä erillään toisistaan.

Pykälän 1 momentti koskisi, kuten nykyisinkin, maatalousyrittäjien eläketurvan järjestämisestä johtuvan vastuuelan kirjaamista.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutena säännös apurahansaajien eläketurvaa koskevan vastuuelan kirjaamisesta. Momentin mukaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen olisi kirjattava erikseen apurahansaajien eläketurvan järjestämisestä johtuvat tulot ja menot. Tällöin tuloina kirjattaisiin apurahansaajien vuotuinen vakuutusmaksutulo ja se osa sijoitusten nettotuotosta, joka perusteiden mukaan kuuluisi apurahansaajille. Menoina kirjattaisiin vuotuinen korvausmeno sekä perusteiden mukaan laskettu kohtuullinen hoitokulu. Vastuuelkana apurahansaajille kirjattaisiin edellä mainittujen tulojen ja menojen erotus. Vakuutusmaksu, kohtuullinen hoitokulu, sijoitusten nettotuotto sekä vastuuelka määräytyisivät sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Apurahansaajien vakuutusmaksutulon arvioidaan olevan alkuvuosina enemmän, kuin mitä tarvitaan apurahansaajien eläkemenoihin ja apurahansaajien eläketurvan toimeenpanosta aiheutuviin eläkelaitoksen kohtuullisiin hoitokuluihin. Tämä ylijäämä olisi tarkoitus sijoittaa vuosittain. Eläketurvakeskuk-

sen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tekemien arvioiden mukaan sijoitukselle saattava vuotuinen 5 %:n tuotto riittäisi tulevien vuosien eläkemenoihin ja hoitokuluihin. Perusteissa vastuuvelan tuotolle ei määritettäisi erillistä tuotto-odotusta eli perustekorkoa, vaan rahastoa kasvatettaisiin vuosittain sillä sijoitusten tuotolla, joka tilinpäätöksen mukaan saadaan. Jos sijoitusten tuotto jäisi noin kolmeen prosenttiin, valtion rahoitusta on arvioitu tarvittavan vasta noin vuonna 2080.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuvelka muodostuisi edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vastuuvelkojen yhteismäärästä. Lisäksi siinä todettaisiin, että apurahansaajien tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvat tulot ja menot olisi pidettävä erillään eläkelaitoksen muista tuloista ja menoista.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin uutena viittaus eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annettuun lakiin (1114/2006). Lisäksi momenttiin otettaisiin nykyisin pykälän 2 momentissa olevat viittaukset vakuutusyhtiölakiin ja samalla nämä viittaukset tarkistettaisiin vastaamaan uutta vakuutusyhtiölakia ja ne ulotettaisiin koskemaan myös apurahansaajien eläketurvaa koskevan vastuuvelan kirjaamista.

135 §. *Eläkelaitoksen ja valtion vastuu maatalousyrittäjien eläkkeistä ja muista etuuksista.* Pykälän otsikkoa ja 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että otsikosta ja 1 momentista ilmenisi pykälän koskevan eläkelaitoksen ja valtion vastuuta vain 3 §:n mukaisista maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavien maatalousyrittäjien eläkkeistä ja muista etuuksista. Lisäksi 3 momentista poistettaisiin tarpeettomana maininta siitä, että ministeriö antaisi tarkempia ohjeita 135 §:n soveltamisesta.

135 a §. *Eläkelaitoksen ja valtion vastuu apurahansaajien eläkkeistä ja muista etuuksista.* Ehdotettu pykälä on uusi. Se koskisi eläkelaitoksen ja valtion vastuuta apurahansaajien eläkkeistä ja muista etuuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että apurahansaajille myönnettyjen eläkkeiden, 136 §:n 1 momentin mukaisten palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeiden osien sekä

apurahansaajien muiden etuuksien kustannuksista vastaisivat eläkelaitos ja valtio. Eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuisi eläkelaitoksen apurahansaajilta saamista vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut apurahansaajien eläketurvan toimeenpanosta, sekä sijoitusten tuotoista. Valtiolla tulisi kustannettavaa vain, jos edellä mainitut tulot eivät riittäisi kattamaan etuusmenoja. Lisäksi momentissa todettaisiin, että valtion vastuulla olisi ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista yksi kolmannes. Momentissa säädettäisiin myös siitä, mitä osaa vakuutusmaksuista ei otettaisi tulona huomioon. Momentti vastaisi sisällöltään 135 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin 135 §:n 3 momenttia vastaava säännös koskien apurahansaajien eläketurvaa. Sen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan apurahansaajien eläketurvan järjestämisestä aiheutuvat kohtuulliset hoitokulut lasketaan. Apurahansaajien eläketurvan järjestämisestä aiheutuviin hoitokuluihin valtio ei osallistuisi, vaan kustannukset rahoitettaisiin, kuten maatalousyrittäjienkin kohdalla, vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Perusteissa määritelty kohtuullinen hoitokulu otettaisiin siis käyttöön ainoastaan eläkelaitoksen sisäisen kirjanpidollisen kuluerittelyn takia, ei valtion rahoituksen takia. Käyttämällä maatalousyrittäjien eläkejärjestelmässä noudatettua kohtuullisen hoitokulun määritelmää, voidaan osoittaa myös apurahansaajien eläkejärjestelmän järjestämisestä aiheutuvien liikekulujen kohtuullisuus ja kilpailukykyisyys esimerkiksi YEL-järjestelmään verrattuna. Momenttiin otettaisiin säännös myös siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto lasketaan. Tällä hetkellä eläkelaitoksen sijoitusten nettotuotto jaetaan muiden kuin vakuutusmaksujen viivästyskorkojen osalta neljän eri vakuutusliikkeen kesken niiden vastuuvelkojen suhteessa eli siinä suhteessa kuin eri liikkeistä on varoja kertynyt. Tämä jakoperiaate laajennettaisiin koskemaan myös apurahansaajien eläketurvasta kertyviä varoja, joihin on luettu mu-

kaan myös ryhmähenkivakuutusturvasta kertyvät varat. Vakuutusmaksujen viivästyskorkeiden osalta käytettäisiin kirjautumisperiaatetta eli viivästyskorot luettaisiin sen vakuutusliikkeen sijoitustuotoksi, josta ne kirjanpitoon kirjataan.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin valtion osuuden ja ennakon määrän suorittamisesta. Niiden mukaan valtion tulisi suorittaa kunakin vuonna valtion osuuden ennakkona määrä, joka vastaisi 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin valtion osuuden ja ennakon suorittamisesta.

Tehtyjen arviolaskelmien nojalla valtionosuutta ja ennakoita tarvittaisiin aikaisintaan 2080-luvulla apurahansaajien MYEL-eläkemenoihin. Ryhmähenkivakuutusturvan korvausmenoja varten valtion ennakot voisivat olla tarpeen jo järjestelmän alusta alkaen.

141 a §. *Apurahansaajan velvollisuus antaa tietoja.* Ehdotettu pykälä on uusi. Pykälän 1 momentin mukaan apurahansaaja olisi velvollinen viipymättä antamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tiedot aloittamastaan apurahalla työskentelystä, jos apuraha on myönnetty vähintään neljän kuukauden työskentelyä varten ja apuraha on vähintään 917,36 euroa. Säännöksen euromäärä vastaisi vuoden 2004 tasoa. Vuoden 2008 tasossa se olisi 1 031,11 euroa. Momentin mukainen tietojenantovelvollisuus syntyisi jo sen perusteella, että apuraha on myönnetty vähintään neljän kuukauden työskentelyä varten ja on vähintään 917,36 euroa, jolloin apurahansaajan vakuuttamisvelvollisuus saattaisi syntyä. Sillä seikalla, täyttyykö myönnetyn apurahan perusteella tosiasiallisesti myös vakuuttamisen edellytykset, ei olisi tietojen antamisvelvollisuuden kannalta merkitystä. Momentti on kirjoitettu alarajojen osalta yksiselitteiseksi, koska ei voida lähteä siitä, että apurahansaajan pitäisi itse osata määritellä apurahasta muodostettavan vuotuisen tötulon suuruus. Momentin perusteella apurahansaajan pitäisi ilmoittaa eläkelaitokselle myös vakuutetun työskentelyn aikana hänelle myönnettyistä uusista apurahoista, jotka täyttävät momentissa olevat alarajat. Apurahansaajan pitäisi ilmoittaa myös vakuutetulla apurahalla työskentelyn päättymisestä, jos työskentely päät-

tyy ennen määräaikaiseksi vahvistetun vakuutuksen päättymistä.

Pykälän 2 momentin mukaan apurahansaajan tietojen antovelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voisi vaatia apurahansaajalta selvityksen vakuuttamisvelvollisuuteen, vakuutusmaksuun, vakuutuksen hoitoon ja työtuloon vaikuttavista seikoista. Pykälän 1 ja 2 momenttia vastaavat säännökset laissa on jo maatalousyrittäjien osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tietojen antamisesta tilanteessa, jossa apuraha on myönnetty tietylle henkilölle ja hänen työryhmälleen. Apurahapäätöksessä mainitulla henkilöllä olisi ilmoitusvelvollisuus niistä henkilöistä, jotka työsuhteessa olematta työskentelevät työryhmässä apurahan turvin. Eläkelaitokselle olisi ilmoitettava tällaisen henkilön nimi ja yhteystiedot vakuuttamisvelvollisuuden selvittämistä varten.

141 b §. *Apurahan myöntäjän velvollisuus antaa tietoja.* Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin apurahan myöntäjän ilmoitusvelvollisuudesta. Koska apurahat ovat useimmiten verovapaata tuloa, apurahan myöntäjän ilmoitusvelvollisuus olisi tarpeellinen apurahansaajan vakuuttamisvelvollisuuden selvittämistä ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hoitaman valvontatehtävän toteuttamista varten.

Pykälän 1 momentin mukaan apurahan myöntäjän olisi ilmoitettava Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, kun apurahansaajalle on myönnetty 8 a §:ssä tarkoitettu vähintään neljän kuukauden työskentelyajaksolle apuraha, joka on vähintään 917,36 euroa vuoden 2004 tasossa. Vuoden 2008 tasossa ilmoitettavan apurahan vähimmäismäärä olisi 1 031,11 euroa. Pykälän 2 momentin mukaan ilmoituksesta tulisi käydä ilmi apurahansaajan nimi, henkilötunnus, myönnetyn apurahan määrä ja käyttötarkoitus sekä työskentelyaika, jolle apuraha on myönnetty. Työskentelyaika voitaisiin ilmoittaa apurahalla työskentelyyn käytettävänä aikamääränä, esimerkiksi kuukausina, tai työskentelyn alkamis- ja päättymisajankohtina. Ilmoitus tulisi tehdä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa apurahan maksamisen alkamisesta. Se voitaisiin tehdä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle myös sähköisesti noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetussa

laissa (13/2003) säädetään. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen oikeudesta saada maksutta apurahan myöntäjältä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot myönnetystä apurahasta ja sen perusteena olevasta hakemuksesta.

154 §. Ajanjaksojen pituuksien laskeminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siihen lisättäisiin maininta siitä, että ajanjaksoja laskettaessa kalenterikuukauteen katsottaisiin sisältyvän 30 päivää, kun arvioidaan sovelletaanko apurahansaajaan tätä lakia sekä kun määrätään tämän lain 21 a §:n mukaista työtuloa.

Voimaantulosäännös

Säännöksen 1 momentin mukaan laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Lakia sovellettaisiin 2 momentin mukaan lain voimaantulon jälkeen myönnetyllä apurahalla työskentelyyn.

Säännöksen 3 momentin mukaan apurahansaaja, jolle on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty apuraha, voisi kuitenkin halutessaan ottaa tämän lain 10 a §:ssä tarkoitettua eläkevakuutuksen tämän lain voimaantulon jälkeen tapahtuvan apurahalla työskentelynsä perusteella, jos hänen apurahalla työskentelynsä alkaa tai jatkuu lain voimaantulon jälkeen kestäen yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja apurahan määrä vuotuiseksi työtuloksi muutettuna on tämän lain voimaantulon jälkeiseltä työskentelyajalta vähintään 2 752,70 euroa. Lisäksi edellytettäisiin, että apurahansaajan työskentely tämän lain voimaantulon jälkeen täyttää muutenkin tässä laissa säädetyt apurahansaajan vakuuttamisen edellytykset. Tällöin apurahansaaja voisi ottaa kysymyksessä olevan vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta tai, jos apurahalla työskentely alkaa lain voimaantulon jälkeen, kuuden kuukauden kuluessa työskentelyn alkamisesta. Tällainen vakuutus voitaisiin vahvistaa aikaisintaan lain voimaantulosta lukien eikä sitä voisi vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin edellä tarkoitettua kuuden kuukauden ajalta. Jos apurahansaaja ottaisi vakuutuksen edellä tarkoitettussa määräajassa, apurahansaajan työskentelyyn sovellettaisiin

tätä lakia, jollei edellä olevasta muuta johdu. Mitä lain 141 b §:ssä säädetään apurahan myöntäjän velvollisuudesta antaa tietoja, ei kuitenkaan koskisi ennen lain voimaantuloa myönnettyjä apurahoja. Siten apurahansaajan olisi vakuutusta ottaessaan itse esitettävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle sellainen selvitys, jonka perusteella eläkelaitos voisi arvioida, täytyvätkö vakuuttamisen edellytykset. Koska kysymyksessä ei olisi pakollinen vakuutus, tämän lain 10 a §:n 4 momenttia takautuvasta vakuuttamisesta, 12 a §:ää eläkelaitoksen valvontavelvollisuudesta ja apurahansaajan pakkovakuuttamisesta sekä 12 b §:ää vakuutusvelvollisuuden kiertämisestä, ei myöskään voitaisi soveltaa. Momentissa säädettäisiin myös, että tämän momentin perusteella vakuutuksen ottanutta apurahansaajaa on pidettävä tämän lain 10 a §:n mukaisena vakuuttamisvelvollisena apurahansaajana muuta sosiaaliturvalainsäädäntöä sovellettaessa. Tämä säännös on tarpeellinen, koska muun muassa maatalousyrittäjien työtaturmavakuutuslaissa oikeus työtaturmaturvaan on sidottu apurahansaajan MYEL-vakuuttamisvelvollisuuteen.

Lakia sovellettaisiin myös taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain mukaisiin apurahiin. Voimaantulosäännöksen 4 momentin perusteella lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät kuitenkin kaikki edellä mainitun lain nojalla ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyt sellaiset viisivuotiset valtion taiteilija-apurahat, joilla työskentelyyn liittyy taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain 3 b—3 e §:n mukainen eläketurva. Lakia ei myöskään sovellettaisi ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyillä yli viisivuotisiin valtion taiteilija-apurahoilla työskentelyyn. Näillä apurahoilla työskentelyyn, joka tapahtuu lain voimaantulon jälkeen, ei sovellettaisi voimaantulosäännöksen 3 momenttia.

Säännöksen 5 momentin mukaan vakuutus voitaisiin vahvistetaan takautuvasti aikaisintaan tämän lain voimaantulosta lukien.

Säännöksen 6 momentissa todettaisiin, että kaikki tässä laissa säädetyt rahamäärät ja rajamäärät vastaisivat työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettua palkkakertoimen arvoa 1 vuonna 2004.

Säännöksen 7 momentissa todettaisiin, että jo ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Laki taiteilijaprofessorin viroista ja taiteilija-apurahoista

3 §. Pykälän 1 momentissa säädetään valtion talousarvioon vuosittain otettavasta määrärahasta, josta jaetaan taiteenharjoittajien työskentelyn ja opintojen tukemiseksi eri taiteen aloilla 495 apurahavuotta vastaava määrä valtion taiteilija-apurahana. Apurahakausi voi olla nykyisin vähintään kuusi kuukautta ja enintään viisi vuotta. Lisäksi momentin mukaan varataan vähintään 50 taiteilija-apurahan suuruinen määräraha jaettavaksi kohdeapurahoina tiettyjen työsuunnitelmien toteuttamista varten. Osa apurahoista on jaettu taiteellisesta toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Kohdeapurahojen myöntäminen on hallinnollisesti raskas ja monimutkainen menettely. Valtion taidetoimikuntien apurahajärjestelmää on tarkoitus selkeyttää ja vähentää tukimuotoja. Lakisääteisistä kohdeapurahoista luovuttaisiin ja vastaavasti siirrettäisiin niiden osuus valtion taiteilija-apurahiin. Muutos selkeyttäisi sitä, mitä apurahoja sosiaaliturvauudistus koskee. Apurahavuosia olisi vastaisuudessa 545.

3 a §. Pykälän 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta myöntää kohdeapuraha yhteisesti useammalle taiteenharjoittajalle. Luovuttaessa lakisääteisistä kohdeapurahoista momentti kumotaan tarpeettomana.

3 b—3 e §. Pykälissä säädetään viisivuotisella taiteilija-apurahalla työskentelevien eläketurvasta ja heidän perheenjäsentensä perhe-eläketurvasta. Näitä pykäläiä sovelletaan myös yli viisivuotisella valtion taiteilija-apurahalla työskenteleviin ja heidän perheenjäseniinsä. Edellä maatalousyrittäjän eläkelakiin ehdotettujen muutosten vuoksi viisivuotisella valtion taiteilija-apurahalla työskentelevien eläketurva määräytyisi jatkossa maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti. Tämän vuoksi pykälät ehdotetaan kumottavaksi.

4 c §. Pykälän mukaan valtion taidetoimikunta voi asettaa taiteilija-apurahan tai kohdeapurahan saamisen ehdoksi, ettei apurahan

saaja ole apurahakautenaan palkatussa toimessa. Maininta kohdeapurahasta poistetaan tarpeettomana.

Voimaantulosäännös

Säännöksen 1 momentin mukaan laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Säännöksen 2 momentin mukaan kumottavaksi ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin lain voimaantulon jälkeenkin niihin valtion taiteilija-apurahansaajiin, joille on myönnetty ennen lain voimaantuloa viisivuotinen tai tätä pidempiaikainen valtion taiteilija-apuraha, jolla työskentelyyn liittyy kumottavaksi ehdotettujen säännösten mukainen eläketurva. Tämä lain voimaantulon jälkeinen soveltaminen kysymyksessä olevien apurahansaajien työskentelyyn olisi tarpeen, koska he jäisivät maatalousyrittäjän eläkelakiin ehdotettuja muutoksia koskevan voimaantulosäännöksen mukaan ehdotettujen muutosten ulkopuolelle. Säännöksen 3 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain voimaantulon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.3. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

1 §. Pykälässä säädetään lain tarkoitukselta. Siihen ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Momentissa todettaisiin, että apurahansaajan oikeus saada korvausta työvahingosta, hänen omaistensa oikeus saada työvahingosta korvausta sekä hautausavun suorittaminen määräytyisivät tämän lain mukaan.

4 §. Voimassa olevan lain 4 § on kumottu. Kumotun pykälän tilalle ehdotetaan otettavaksi uusi 4 §. Siinä määriteltäisiin lain soveltamispiiriin kuuluva apurahansaaja. Pykälän 1 momentin mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia sovellettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan vakuuttamisvelvolliseen apurahansaajaan. Näin soveltamisala olisi yhteneväinen apurahansaajien eläketurvan ja tapaturmaturvan osalta. Apurahansaajan työnä pidettäisiin maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettua tieteellisen tutkimuksen tekemistä tai taiteellisen toiminnan harjoittamista. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mu-

kaan mitä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa säädetään maatalousyrittäjistä, koskisi myös apurahansaajaa, jollei apurahansaajasta muuta erikseen säädettäisi.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin nimenomaisesti ne säännökset, jotka maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa eivät koskisi apurahansaajaa. Näitä olisivat 12 §:n 1 ja 2 momentissa olevat säännökset vuosityöansion perusteena olevan MYEL-työtulon tarkistamisesta viljelmällä tapahtuneiden olosuhdemuutosten johdosta, lain 17 §:n 3—7 momentissa olevat säännökset vakuutusmaksun alentamisesta ja työterveyshuoltoon liittymisen johdosta myönnettävästä vakuutusmaksualennuksesta sekä 22 §:n 4 momentissa olevat säännökset maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta saada tietoja työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä. Apurahansaajille ei myöskään voitaisi myöntää lain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vapaaehtoisia työajan tapaturmavakuutuksia.

5 §. Voimassa olevan lain 5 § on kumottu. Kumotun pykälän tilalle ehdotetaan otettavaksi uusi 5 §. Siinä määriteltäisiin, mitä tässä laissa tarkoitetaan työvahingolla ja ammattitaudilla. Tämä tapahtuisi siirtämällä pykälään asiasisällöltään muuttumattomina nykyisen 6 §:n säännökset maatalousyrittäjien työtaturman määrittelyä koskevia säännöksiä lukuun ottamatta. Maatalousyrittäjien työtaturman määrittelyä koskevat säännökset jäisivät sanamuodoltaan täsmennettyinä jäljempänä ehdotettuun 6 §:ään. Samalla ehdotetun 5 §:n säännöksissä määriteltäisiin maatalousyrittäjien lisäksi myös apurahansaajien työvahingon ja ammattitaudin käsite. Apurahansaajien työtaturman osalta pykälässä todettaisiin, että työvahingona pidettäisiin myös jäljempänä ehdotetussa 6 a §:ssä tarkoitettua apurahansaajan työtaturmaa. Lisäksi pykälän 4 momenttiin otettaisiin nimenomainen viittaus työtaturman ja ammattitaudin seurauksena korvattavan muun kuin työtaturman aiheuttaman vamman tai sairauden tai muun kuin ammattitaudiksi katsottavan vamman tai sairauden pahenemisen korvaaminen siten kuin tapaturmavakuutuslaissa ja ammattitautilaissa säädetään.

6 §. Nykyisin pykälässä määritellään, mitä tässä laissa tarkoitetaan maatalousyrittäjien

työvahingolla, työtaturmalla ja ammattitaudilla. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä säädettäisiin vain maatalousyrittäjiä koskevasta työtaturmasta. Pykälään ei tulisi maatalousyrittäjiä koskevan tapaturman osalta sisällöllisiä muutoksia.

6 a §. Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin, mitä apurahansaajien työtaturmalla tarkoitettaisiin. Pykälän 1 momentin mukaan työtaturmana pidettäisiin ensinnäkin tapaturmaa, joka sattuu apurahansaajalle hänen tehdessään varsinaista 4 §:ssä tarkoitettua apurahansaajan työtä eli hänen tehdessään tieteellistä tutkimusta tai harjoittaessaan taiteellista toimintaa. Apurahansaajan työtaturmana pidettäisiin, kuten työntekijöilläkin, tiettyjä työstä johtuvissa olosuhteissa tapahtuneita tapaturmia. Mainituilla olosuhteilla tarkoitetaan niitä hyvinkin erilaisissa tilanteissa sattuneita tapaturmia, jotka eivät tapahdu itse varsinaisessa työssä, mutta jotka ovat niin kiinteässä yhteydessä varsinaiseen työhön, että niitä pidetään työtaturmina.

Työntekijöiden tavoin apurahansaajan työstä johtuvana olosuhteena pidettäisiin tapaturmaa, joka on sattunut apurahansaajalle hänen työpaikallaan tai työpaikkaan kuuluvalla alueella kuten esimerkiksi työvälineiden hakemiseen, työpaikalla tapahtuvaan työn edellyttämään peseytymiseen ja pukeutumiseen liittyvissä tilanteissa. Jos apurahansaajan työstä johtuvissa olosuhteissa hänelle sattuu tapaturma hänen työpaikkanaan pidettävässä paikassa tai edellä sanottuun työpaikkaan kuuluvalla alueella, olisi kysymyksessä korvattava tapaturma, edellyttäen, että toiminnalla, jota tapaturman sattumishetkellä oltiin suorittamassa, on riittävä yhteys apurahansaajan tekemään työhön. Apurahansaajista osa työskentelee kotona ja osalla taas saattaa olla käytössään selkeästi erillinen työtila kuten esimerkiksi taiteilijalla ateljee tai tutkijalla yliopiston tarjoama työtila. Kumpaakin edellä mainituista työtiloista pidettäisiin lainkohdassa tarkoitettuna työpaikkana.

Kuten työntekijöilläkin, työstä johtuvana olosuhteena pidettäisiin asunnon ja työpaikan välistä matkaa. Tällöin edellytettäisiin, että apurahansaajalla on selkeästi asunnosta erillinen työpaikka. Yhdenmukaisesti työntekijöihin noudatetun käytännön kanssa, työmatkoina pidettäisiin matkaa työpäivää aloitet-

taessa asunnolta työpaikalle ja sieltä työpäivän päättyessä takaisin.

Työstä johtuvina olosuhteina pidettäisiin myös apurahansaajan asiointimatkoja, jotka liittyvät kiinteästi tieteellisen tutkimuksen tekemiseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen. Tällaisia asiointimatkoja olisivat esimerkiksi taiteellisen toiminnan harjoittamiseen liittyvien työvälineiden tai tieteellisen tutkimuksen tekemiseen liittyvän ammattikirjallisuuden hankintamatkat.

Työstä johtuvina olosuhteina pidettäisiin myös työmatkoja, jotka liittyvät apurahansaajan tieteelliseen tai taiteelliseen työhön, jos tapaturma on sattunut apurahansaajalle olosuhteissa, jotka kiinteästi liittyvät tieteellisen tutkimuksen tekemiseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen. Säännöksellä olisi tarkoitus rajata työtapaturman korvaaminen esimerkiksi ulkomaille suuntautuviin kongressimatkoissa, niihin olosuhteisiin, joiden voidaan katsoa liittyvän kiinteästi apurahansaajan työhön. Tällaisia tilanteita olisivat esimerkiksi luennoiminen tai osallistuminen kongressin ohjelman mukaiseen toimintaan. Kongressimatkoilla vapaa-aikana sattuneet tapaturmat eivät olisi korvattavuuden piirissä, vaikka itse kongressimatka liittyikin apurahansaajan työhön. Näin ollen esimerkiksi kongressin järjestämässä vapaamuotoisessa iltaohjelmassa apurahansaajalle aiheutunut tapaturma jäisi pääsääntöisesti korvattavuuden ulkopuolelle.

Pykälän 2 momentissa olisi säännös siitä, että jos apurahansaajalle on tullut apurahansaajan työssä tai siitä johtuvissa olosuhteissa vamma, joka on syntynyt lyhyehkönä, enintään yhden vuorokauden pituisena aikana ja jota ei korvata ammattitautina, se voitaisiin tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti katsoa työtapaturman aiheuttamaksi. Maatalousyrittäjiä koskee vastaava säännös.

Pykälän 3 momentin mukaan työtapaturmaa koskevia säännöksiä sovellettaisiin apurahansaajien osalta myös sellaiseen vammaan tai sairauteen, joka on aiheutunut työssä tai työstä johtuvissa olosuhteissa pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisesta teosta, noudattaen, mitä tapaturmavakuutuslain 4 a §:ssä säädetään. Mainitun säännöksen mukaan päiväraha ja tapaturmaeläke voidaan

kuitenkin evätä tai niitä voidaan vähentää joko määräajaksi tai toistaiseksi, jos työntekijä mainittua tahallista tekoa edeltäneellä toiminnallaan on olennaisesti myötävaikuttanut vamman tai sairauden syntymiseen.

7 §. Pykälässä säädetään työvahingon korvaamisesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaista korvausta suoritettaisiin maatalousyrittäjien lisäksi myös, jos työvahinko on sattunut maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitulle henkilölle aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 a §:n mukaisen vakuutuksen. Näin MYEL-eläkevakuutusvelvollinen apurahansaaja voisi saada korvausta työvahingosta.

8 §. Pykälässä säädetään työvahingosta maksettavan korvauksen hakemisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että vahinkoilmoitusta koskevan lomakkeen kaavan vahvistaisi sosiaali- ja terveysministeriön sijasta Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos. Sosiaali- ja terveysministeriö ei enää nykyisin vahvista myöskään tapaturmavakuutuslain mukaista vahinkoilmoitusta, vaan sen vahvistaa Tapaturmavakuutuslaitosten liitto. Lainkohdassa on lueteltu ne tiedot, jotka lomakkeella tulee ilmoittaa Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Apurahansaajien kuuluminen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain piiriin aiheuttaa lomakkeiston uusimistarvetta. Olisi tarkoituksemukaista, että lomakekaavan vahvistajana voisi toimia Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos.

11 §. Pykälässä säädetään nykyisin maatalousyrittäjien vuosityöansioden määrittelystä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen säännökset myös apurahansaajien vuosityöansion määrittelystä. Maatalousyrittäjätoiminnasta ja apurahansaajana työskentelystä vahvistetaan maatalousyrittäjän eläkelain nojalla erilliset vakuutukset ja työtulot. Apurahansaajilla tapaturmavakuusturvan perusteena oleva vuosityöansio ehdotetaan määrättäväksi apurahansaajille 21 a §:n mukaan vahvistetun MYEL-työtulon perusteella. Jos apurahansaajalla olisi samanaikaisesti vahvistettuna useampia MYEL-työtuloja työskentelystä apurahansaajana, tämän lain mukainen vuosityöansio

olisi näiden 21 a §:n mukaan vahvistettujen vuotuisten tulojen yhteismäärä työvahingon sattumishetkellä. Samoin meneteltäisiin, jos apurahansaajalla olisi myös maatalousyrittäjätoiminnasta vahvistettua tuloa apurahansaajana työskentelyn rinnalla.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta, jonka mukaan myös apurahansaajiin sovellettaisiin säännöstä siitä, että jos apurahansaaja on vakuuttamisvelvollinen maatalousyrittäjän eläkelain mukaan, mutta hänellä ei ole työvahingon sattuessa vielä voimassa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, vuosityöansio määrättäisiin MYEL-työtulon vahvistamista koskevien säännösten mukaisesti.

12 §. Pykälässä säädetään maatalousyrittäjien päivärahan suuruuden määräytymisestä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan apurahansaajilla päivärahan suuruus olisi 1/360 edellä ehdotetun 11 §:n mukaan määrätystä vuosityöansiosta. Apurahansaajiin ei sovellettaisi pykälän 1 ja 2 momenttia, joissa on säännökset maatalousyrittäjien päivärahan perusteena olevan vuosityöansion määrittämisestä tilanteessa, jossa olosuhteet viljelmällä ovat muuttuneet olennaisesti. Uuden 3 momentin johdosta pykälän nykyiset 3 ja 4 momentti siirtyisivät pykälän 4 ja 5 momentiksi. Samalla, kun nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, siihen ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että apurahansaajiin sovelletaan myös säännöstä muiden ansiotulojen huomioon ottamisesta vuosityöansiota määrättäessä.

14 §. Pykälässä säädetään työturvallisuuskuluihin varattavasta osuudesta tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista ja mihin tätä osuutta voidaan käyttää. Pykälään ehdotetaan lisättäisiin säännökset siitä, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisia työturvallisuuskuluja käytettäisiin samoin kuin maatalousyrittäjien kohdalla myös apurahansaajien etuja palvelemaan työsuojelun edistämiseen ja työolosuhteiden kehittämistä koskevaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedottamiseen.

15 §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että siinä todettaisiin maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutusjärjestelmän kokonaiskustannusten rahoittaminen perusturva-osuudella, maatalousyrittäjien ja

apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuus olisi 31,8 prosenttia ja valtion osuus olisi 27,8 prosenttia kokonaiskustannuksista.

17 §. Pykälässä säädetään vakuutusmaksuvelvollisuudesta ja vakuutusmaksun suuruuden määräytymisestä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että apurahansaajan, joka olisi velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelaisa säädettyä vähimmäiseläketurvaa vastaavan vakuutuksen eli maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:ssä tarkoitetun vakuutuksen, olisi maksettava sanotun vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu myös tämän lain mukaista työvahinkoturvaa varten.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maatalousyrittäjien vakuutusmaksun pohjaosan sidonnaisuus korvattujen sairaanhoitokustannusten yhteismäärään. Sairaanhoidokustannukset ovat kasvaneet viime vuosina huomattavasti tapaturmavakuutuksen täyskustannusvastaavuuden voimaantumisen myötä ja siten paineet pohjaosan korottamiseksi ovat kasvaneet. Pohjaosan sitominen vakuutus- ja korvaustoiminnan hoitokustannuksiin tuntuisi tässä tilanteessa luonnollisemmalta, mutta tätä sidonnaisuutta ei erikseen laissa mainittaisi, vaan se sisällytettäisiin vakuutusmaksutason määrittämisprosessiin. Vakuutusmaksun voitaisiin tällöin katsoa muodostuvan hoitokustannusosasta ja riskiosasta. Riskiosalla katettaisiin kaikki korvauskulut.

Samalla pykälän 2 momenttiin lisättäisiin apurahansaajaa koskeva vakuutusmaksun määrittämistä koskeva erityissäännös. Maatalousyrittäjillä vakuutusmaksu muodostuu kaikille maatalousyrittäjille samansuuruisesta pohjaosasta sekä maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun tulojen perusteella määräytyvästä ansioosasta. Vuonna 2008 maatalousyrittäjän tapaturmavakuutusmaksun pohja-osa on ollut 26 euroa ja ansio-osa 1,2 % MYEL-työtulosta. Maatalousyrittäjätoiminta on varsin tapaturma-altis elinkeino. Maatalousyrittäjille myönnetäänkin vakuutusmaksuun pykälän 3—7 momentissa määrättyin perustein

alennusta työterveyshuoltoon liittymisen ja säännöllisten tilakäyntien perusteella sekä myös vuosittain alennusta 10 %, jos korvattavia työvahinkoja ei ole ollut. Apurahansaajien työskentelyssä ei ole vastaavaa tavallista korkeampaa työtaturmariskiä. Vakuutusjaksot ovat myöskin lyhyempiä kuin maatalousyrittäjillä, jolloin vakuutusmaksualennusten myöntäminen vahinkovapaiden vuosien perusteella, ei johtaisi käytännössä kovinkaan usein siihen, että apurahansaaja ehtisi saada vastaavia vakuutusalennuksia kuin maatalousyrittäjä. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan apurahansaajat eivät saisi pykälän 3—7 kohdassa tarkoitettuja vakuutusmaksualennuksia, mutta heidän vakuutusmaksunsa suuruus olisi puolet maatalousyrittäjälle määrittelystä täysimääräisestä vakuutusmaksusta.

Pykälän 8 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta vakuutusmaksun perusteet. Maksun suuruus tulisi määrittää siten, että se vastaisi 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuutta.

18 §. Pykälässä säädetään vakuutusmaksun toimeenpanosta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi apurahansaajia koskeva viittaus, jonka mukaan mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 a §:n 3 momentissa säädetään, sovellettaisiin myös tämän lain mukaiseen maksuun. Mainitussa, edellä ehdotetussa 12 a §:n 3 momentissa on kysymys apurahansaajan eläkevakuutuksen vahvistamisesta takautuvasti pakkovakuutuksella. Ehdotetun viittauksen lisääminen merkitsisi, että myös apurahansaajan MATA-vakuutus vahvistettaisiin vastaavalle ajalle takautuvasti. Momenttiin lisättäisiin myös maininta siitä, että apurahansaajiin ei kuitenkaan sovellettaisi momentissa jo nykyisin olevia viittauksia maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:ään, jossa on säännökset laiminlyöntikorotuksesta, ja 26 §:n 2—4 momenttiin, joissa ovat säännökset toissijaisesta vakuutusmaksuvastuusta.

20 §. Pykälässä säädetään työvahinkoturvan rahoitusvastuusta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työ-

vahinkoturvan järjestämisestä aiheutuvan vastuun rahoitettavan perusturvaosuudesta, valtion osuudesta sekä maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudesta MATAL:n 15 §:n 2 ja 3 momentissa todettujen rahoitusosuuksien suhteessa.

Samalla pykälästä poistettaisiin teknisenä muutoksena säännös, joka velvoittaa vuosittain siirtämään korvausvastuuseen määrän, jolla eri rahoittajien kustannusosuuksien yhteismäärä ylittää samana vuonna maksetut korvaukset sekä työturvallisuuskulut ja kohtuulliset hoitokulut. Kyseinen korvausvastuuseen siirrettävä erä viittaa aikaan, jolloin ainoastaan lisäturvan rahoittajat eli vakuutetut ja valtio osallistuivat lain perusteella myönnettyjen jatkuvien korvausten rahastointiin. Vuoden 2004 rahoitusuudistuksesta lähtien perusturvan rahoittajat ovat osallistuneet edellä tarkoitettuun rahastointiin ja tämä on otettu huomioon myös korvausvastuun perusteissa. Voimassa olevien perusteiden kaava korvausvastuulle sisältää kattavasti kaikkien eri rahoittajien suunnasta tulevan rahaliikenteen.

21 §. Pykälässä säädetään muista kuin tässä laissa tarkoitettusta pakollisesta työtaturmavakuutuksesta. Näitä muita vakuutusmuotoja ovat maatalousyrittäjien vapaaehtoinen työtaturmavakuutus ja vapaaehtoinen vapaa-ajanvakuutus. Maatalousyrittäjien vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksesta säädetään pykälän 5 momentissa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että myös apurahansaajilla olisi mahdollisuus ottaa vapaaehtoinen vapaa-ajan tapaturmavakuutus. Vakuutuksen ehdot määräytyisivät kuten maatalousyrittäjillä.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Lakia sovellettaisiin sellaisiin työtaturmiin, jotka sattuvat, ja sellaisiin ammattitauteihin, jotka ilmenevät tämän lain tultua voimaan. Tapaturmavakuutuslaitos voisi ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa. Ennen lain voimaantuloa tehdyistä toimenpiteistä aiheutuvat kulut luettaisiin tapaturmavakuutuksen vuoden 2009 kokonaiskustannuksiin.

1.4. Tapaturmavakuutuslaki

16 a §. Pykälässä on tiettyjä erityistilanteita koskevia säännöksiä päivärahan suuruudesta. Pykälän 5 momentissa säädetään päivärahan määräytymisestä niissä tilanteissa, joissa vakuutettu tapaturman sattuessa on muun muassa useammassa työsuhteessa tai on työsuhteessa ja harjoittaa samanaikaisesti maatalousyrittäjätoimintaa. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos työntekijä tapaturman sattuessa työskentelee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutetussa työssä, päiväraha on 1/360 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen vuosityöansioista. Tällöin myös apurahansaajan työstä vahvistettu MATA-vuosityöansio otettaisiin päivärahasa huomioon.

28 §. Pykälässä säädetään vakuutetun vuosityöansion määräytymisestä. Pykälän 5 momentissa säädetään vuosityöansion määräytymisestä siinä tilanteessa, kun työntekijä on tapaturman sattuessa tehnyt myös MYEL-vakuutettua maatalousyrittäjätyötä. Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vahvistettu vuosityöansio eli MYEL-työtulo otettaisiin huomioon 28 §:n mukaisessa vuosityöansiossa. Tällöin myös apurahansaajan työstä vahvistettu MATA-vuosityöansio otettaisiin vuosityöansiossa huomioon.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Lakia sovellettaisiin sellaisiin työtapaturmiin, jotka sattuvat, ja sellaisiin ammattitauteihin, jotka ilmenevät tämän lain voimaantulon jälkeen.

1.5. Sairausvakuutuslaki

1 luku. Lain tarkoitus ja soveltamisala

4 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 9 kohdassa määritellään, minkälaista henkilöä pidetään tässä laissa tarkoitettuna yrittäjänä. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi

niin, että viittausta maatalousyrittäjän eläkelakiin tarkennetaan. Viittauksen tarkentaminen tarkoittaisi sitä, että maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettua henkilöä pidettäisiin tätä lakia sovellettaessa yrittäjänä vain, jos hän on velvollinen ottamaan vakuutuksen maatalousyrittäjän eläkelain 1 §:n 2 momentin perusteella. Täten maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettavia apurahansaajia ei pidettäisi yrittäjänä sairausvakuutuslakia sovellettaessa.

7 luku. Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §. Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen. Pykälän 2 momentissa säädetään päivärahaetuuden jakamisesta työnantajien tai yrittäjien ja työnantajien kesken. Säännöksen mukaan päivärahaetus jaetaan yrittäjän ja työnantajan kesken, jos työsuhteessa oleva henkilö työskentelee samanaikaisesti myös yrittäjän eläkelain mukaisena yrittäjänä tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisena maatalousyrittäjänä. Momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että päivärahaetus jaettaisiin myös työnantajan ja apurahansaajan kesken, jos työsuhteessa oleva henkilö työskentelee samanaikaisesti myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettuna apurahansaajana.

11 luku. Päivärahaetuuksien määrä

2 §. Työtulo. Pykälässä säädetään siitä, mitä työtulolla tarkoitetaan. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan päivärahan perusteena olevalla työtulolla tarkoitetaan yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa. Toisin sanoen sellaisen yrittäjän tai maatalousyrittäjän, jolla on edellä mainittu eläkevakuutus, työtuloksi katsotaan eläkevakuutuksen työtulo oman yritystoiminnan ansiotulojen sijaan. Säännöstä ehdotetaan sovellettavaksi jatkossa myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettuun apurahansaajaan. Tämä olisi mahdollista muuttamatta nykyistä säännöstä. Täten maatalousyrittäjän

eläkelaisissa tarkoitetulla tavalla vakuutetun apurahansaajan työtuloksi katsottaisiin eläkelaisissa vahvistettu apurahansaajan työtulo.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, mitä on pidettävä sellaisen henkilön työtulona, joka harjoittaa toimintaa, joka lähtökohtaisesti katsotaan joko yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelaisissa eläkevakuutettavaksi työskentelyksi, mutta henkilö ei ole kuitenkaan velvollinen ottamaan edellä mainittua eläkevakuutusta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että apurahansaajan työtuloksi katsottaisiin verollinen apuraha, jos apurahansaaja ei ole velvollinen vakuuttamaan itseään apurahalla työskentelyn perusteella MYEL:ssä tarkoitetulla tavalla.

18 luku. **Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut**

14 §. *Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 kohta. Siinä säädettäisiin apurahansaajan sairaanhoitomaksun maksuperusteesta. Momentin johdantokappaleen mukaisesti myös apurahansaajalta perittävää sairaanhoitomaksua määrättäessä perusteena käytettäisiin MYEL-vakuutuksen vuotuista työtuloa, joka on tarkistettu palkkakertoimella siten kuin maatalousyrittäjän eläkelaisissa säädetään. Momentin johdantokappaleen jälkeen momentissa luetellaan ne tulot, jotka YEL- tai MYEL-vuositulon käyttäminen sairaanhoitomaksun maksuperusteena korvaa. Tähän tuloluetteloon ehdotetaan lisättäväksi uutena tuloeränä apuraha, jonka vuotuinen MYEL-työtulo voisi korvata sairaanhoitomaksua määrättäessä. Momenttiin ehdotetun 10 kohdan vuoksi momentin 8 ja 9 kohtaan tehtäisiin tekninen tarkistus.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös MYEL-vakuutetun apurahansaajan sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskeamisesta säädetään. Apurahansaajan sairaanhoitomaksua määrättäessä ei myöskään vähennettäisi maatalousyrittäjän eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua, kuten ei tehdä muillakaan MYEL-vakuutetuilla.

15 §. *Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperuste.* Nykyisin pykälän 3 momentissa säädetään yrittäjän ja maatalousyrittäjän päivärahamaksun perusteena käytettävästä tulosta. Pykälän 3 momentin johdantokappaleen mukaan YEL:n ja MYEL:n mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla päivärahamaksun perusteena siltä osin kuin ne korvaavat momentissa luetellut tulot. Edellä mainittua säännöstä ehdotetaan sovellettavaksi sellaisenaan myös apurahansaajien päivärahamaksun maksuperusteena. Täten myös apurahansaajien päivärahamaksun perusteena käytettäisiin MYEL-vakuutuksen vuotuista työtuloa, joka on tarkistettu palkkakertoimella siten kuin maatalousyrittäjän eläkelaisissa säädetään. Samalla 3 momentin tuloluetteloon lisättäisiin uusi 9 kohta, jossa apuraha otettaisiin yhdeksi tuloeräksi, jonka vuotuinen MYEL-työtulo korvaisi päivärahamaksua määrättäessä, jos henkilöllä on edellä mainittu MYEL-eläkevakuutus. Ehdotetun 9 kohdan vuoksi momentin 7 ja 8 kohtaa tarkistettaisiin teknisesti. Samalla pykälän 4 momenttiin lisättäisiin viittaus 3 momentin 9 kohtaan. Täten apurahansaajan, jolla ei ole edellä mainittua eläkevakuutusta, sairausvakuutuksen päivärahamaksu määrättäisiin 3 momentin 9 kohdassa mainitun apurahan perusteella.

Voimaantulosäännös

Säännöksen 1 momentin mukaan laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Säännöksen 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin niihin tapauksiin, joissa vakuutetun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2009 tai sen jälkeen. Apurahansaajan MYEL-vakuutus on voinut olla voimassa tämän lain 11 luvun 4 §:ssä tarkoitetun kuuden kuukauden tarkastelujakson ajan aikaisintaan 30 päivänä kesäkuuta 2009.

Säännöksen 3 momentissa säädettäisiin apurahansaajan MYEL-työtulon ja verollisen apurahan käyttämisestä apurahansaajan päivärahaetuuden perusteena silloin, kun vakuutetun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaisi 1 päivänä heinäkuuta 2009 ja 31 päivänä

joulukuuta 2010 välisenä aikana. Säännöksen soveltaminen olisi siten sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan osalta sidottu työkyvyttömyyden alkamiseen ja muiden päivärahaetuuksien, kuten esimerkiksi äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan, osalta etuusoikeuden syntymiseen. Verohallinto voisi antaa Kansaneläkelaitokselle tiedon apurahansaajan MYEL-työtulosta ja veronalaisesta apurahasta ensimmäisen kerran verovuodelta 2009 eli vuoden 2010 lopussa. Näin ollen apurahansaajalle vahvistettua MYEL-työtuloa tai verollista apuraha voitaisiin käyttää sairausvakuutuslain 11 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna verotuksessa todettuna työtulona pääsääntöisesti vasta vuoden 2011 alusta lukien ja 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettuna kuuden kuukauden tuloperusteena vakuutetun hakemuksesta aikaisintaan 1 päivänä heinäkuuta 2009. Näin 1 päivänä heinäkuuta 2009 tai sen jälkeen alkavan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden tilanteissa kuuden kuukauden tulona voitaisiin ottaa huomioon apurahansaajalle vahvistettu MYEL-työtulo tai sen sijaan verollinen apuraha.

Säännöksen 4 momentissa säädettäisiin, että lain 18 luvun 14 §:n ja 15 §:n mukaisia apurahansaajien sairaanhoito- ja päiväraha maksuperusteita sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2009 määrättävään sairaanhoito- ja päivärahamaksuun.

Säännöksen 5 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.6. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

47 §. Maksaminen työnantajalle. Pykälän 2 momentissa säädetään kuntoutusrahan jakamisesta työnantajien tai yrittäjien ja työnantajien kesken. Säännöksen mukaan kuntoutusraha jaetaan yrittäjän ja työnantajan kesken, jos työsuhteessa oleva vakuutettu on samanaikaisesti myös yrittäjän eläkelain mukainen yrittäjä tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen maatalousyrittäjä. Momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että kuntoutusraha jaettaisiin myös työnantajan ja apurahansaajan kesken, jos työsuhteessa ole-

va vakuutettu on samanaikaisesti myös maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu apurahansaaja.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Lakia sovellettaisiin kuntoutusrahaan, kun apurahansaajan oikeus kuntoutusrahaan alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2009 tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.7. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille

1 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin laissa säädettävän myös apurahansaajan oikeudesta saada omavastuuajan päivärahaa. Lisäksi lainkohdan viittaus kumotun sairausvakuutuslain (364/1963) 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuun omavastuuajaan muutettaisiin viittaukseksi nykyisen sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään sairauspäivärahan omavastuuajasta.

2 §. Pykälässä määritettäisiin tämän lain mukainen maatalousyrittäjä ja apurahansaaja tarkemmin. Säännöksen mukaan maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla tarkoitettaisiin henkilöä, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi. Mitä jäljempänä tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettäisiin maatalousyrittäjästä koskisi vastaavasti myös apurahansaajaa.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Lakia sovellettaisiin apurahansaajaan, jos työkyvyttömyys on alkanut lain voimaantulon jälkeen. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.8. Työttömyysturvalaki

1 luku. Yleiset säännökset

6 §. Yrittäjä. Pykälän 1 momentin yrittäjämääritelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että yrittäjänä ei pidettäisi maatalousyrittäjän eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua apurahansaajaa.

Voimassa olevan lain mukaan yrittäjänä pidetään henkilöä, joka päätointaan varten on yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti velvollinen ottamaan vakuutuksen. Kun apurahansaajalle säädetään velvollisuus vakuuttaa itsensä maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti, olisivat maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden piirissä olevat apurahansaajat työttömyysturvalain mukaisia yrittäjiä. Koska apurahansaajien eläketurvaa koskevien säännösten sisällyttämisellä maatalousyrittäjien eläkelakiin ei ole tarkoitus muuttaa heidän asemaansa työttömyysturvalain soveltamisessa, on yrittäjämääritelmän ulkopuolelle rajattava ne apurahansaajat, jotka ovat vakuuttamisvelvollisuuden piirissä maatalousyrittäjien eläkelain 1 a §:n 2 momentin perusteella.

2 luku. Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

4 §. Yritystoiminta ja oma työ. Esityksessä ehdotetaan eriytettäväksi 2 luvun osalta varsinaista yritystoimintaa ja omaa työtä koskeva sääntely. Pykälän otsikointia muutettaisiin siten, että otsikossa mainittaisiin yritystoiminnan lisäksi myös oma työ. Muutoksen jälkeen pykälän otsikointi vastaisi paremmin sen sisältöä.

5 §. Yritystoiminnan päättyminen ja keskeytyminen. Yritystoiminnan ja oman työn päättymisestä ja keskeytymisestä säätäminen samassa pykälässä on ollut omiaan aiheuttamaan käsitteellistä sekaannusta lain soveltamisessa. Nyt pykälän 1—3 momenteista ehdotetaan poistettavaksi maininta omasta työstä. Oman työn päättymisestä ehdotetaan säädettäväksi omassa pykälässään (5 a §). Muutos selkeyttäisi yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen eroa. Omassa työssään

työllistyvällä ei ole yrittäjän riskiä, mikä pystyttäisiin ottamaan paremmin huomioon erottamalla oman työn päättyminen omaksi pykäläkseen. Lain soveltamisen kannalta ongelmallista on ollut myös se, miten erottaa oman työn keskeyttäminen toiminnan lopettamisesta, kun omassa työssään työllistyvällä harvoin on sellaista vaihto- tai käyttöomaisuutta, josta luopumalla hän voisi osoittaa toiminnan päättyneen kokonaan. Muutos selkeyttäisi tilannetta myös tältä osin, koska jatkossa kysymys olisi aina oman työn osalta toiminnan lopettamisen arvioinnista.

5 a §. Oman työn päättyminen. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden vallitessa omassa työssä työllistyminen katsotaan päättyneeksi. Oikeuskäytännössä omana työnä pidetään työteon muotoja, joissa ei synny työsopimusuhdetta ja toiminnan tavoitteena ei ole ainaakaan välittömän liikevoiton saaminen. Tyyppillisiä omassa työssään työllistyviä ovat taloan rakentavat, omaishoitajat ja apurahan turvin työskentelevät sekä taiteentekijät. Pelkästään se, että henkilö työllistyy omassa työssään, ei ole esteenä työttömyysetuuden maksamiselle, vaan lisäksi edellytetään, että omassa työssä työllistyminen on päätoimista. Sivutoiminen työllistyminen ei ole esteenä työttömyysetuuden maksamiselle.

Päätoimisesti omassa työssään työllistynyt henkilö työllistyisi toiminnassaan siihen asti, kun henkilön esittämän selvityksen perusteella tai muutoin on ilmeistä, ettei toiminta enää jatku. Jos työnhakija vetoaa toiminnan päättymiseen eikä ole olemassa tapaa, jolla hän voisi näyttää asian kohtuudella toteen, joudutaan ratkaisu asiassa perustamaan työnhakijan ilmoitukseen. Tällaisessa tilanteessa työvoimaviranomainen antaa työnhakijalle esteettömän työvoimapolitiittisen lausunnon. Tämä ensimmäinen lausunto annetaan määräaikaisena enintään neljän kuukauden ajaksi. Määräajan päätyttyä tilannetta tarkastellaan uudelleen ja selvitetään, työllistyykö henkilö omassa työssään esteettömän työvoimapolitiittisen lausunnon voimassaoloaikana siten, että se muodostaa esteen työttömyysetuuden maksamiselle. Apurahojen hakeminen määräaikaisen lausunnon voimassaoloaikana ei ole osoitus päätoimisesta työllistymisestä omassa työssään. Myöskään jo en-

nen työnhakijaksi ilmoittautumista valmistu-
neiden kirjallisten töiden ja artikkeleiden jul-
kaisu tai teosten esittäminen määräaikaisen
lausunnon aikana ei osoita toimintaa päätoi-
miseksi.

Omassa työssään työllistyneellä ei pääsään-
toisesti ole sellaista vaihto- tai käyttömai-
suutta, josta luopuminen voisi olla edellytyk-
sen toiminnan pitämiseksi päättyneenä. Esi-
merkiksi taiteilijan ei tarvitse luopua ammat-
taitonsa ylläpitämiseksi tarvitsemistaan tar-
vikkeista, välineistä tai tavanomaisesta teos-
varastostaan ollakseen oikeutettu työttö-
myysetuuteen. Työnhakijan ilmoituksen li-
säksi seikkoja, jotka voisivat osoittaa omassa
työssä työllistymisen päättyneen, olisivat ai-
nakin väitöskirjan jättäminen esitarkastuk-
seen ja apurahakauden päätyminen.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaus työt-
tömyysturvalain 2 luvun 5 §:ään, jossa sääde-
tään mm. yritystoiminnan sivutoimisuudesta.
Viittauksen mukaan omassa työssä työllisty-
mistä pidettäisiin sivutoimisena samojen pe-
rusteiden mukaan kuin yritystoimintaa pide-
tään sivutoimisena.

11 §. Työmarkkinoilta poissaolo. Pykälän
2 momentissa luetellaan tilanteet, joissa työn-
hakijalla katsotaan olleen hyväksyttävä syy
poissaololle työmakkinoilta. Omana yri-
tystoimintana tai työnä harjoitettu toiminta
on nykyisinkin työmarkkinoilla oloa. Pää-
toiminen opiskelu on puolestaan hyväksyttä-
vä syy olla pois työmarkkinoilta. Koska eri-
tyisesti taiteellisen työn vaatiman työmäärän
arvioiminen on ongelmallista, momentissa
olevaan luetteloon ehdotetaan lisättäväksi
maininta apurahakaudesta. Jatkossa apuraha-
kausi olisi hyväksyttävä syy olla pois työ-
markkinoilta eikä viranomaisen tarvitse arvi-
oida toiminnan työllistävyttä tai ajallista
kohdentamista. Hyväksyttävä syy työmark-
kinoilta poissaoloon olisi vain työskentelyyn
myönnetyn apurahan keston ajan. Myös alle
neljän kuukauden pituinen apuraha muodos-
taisi hyväksyttävän syyn työmarkkinoilta
poissaololle. Jos apurahapäätöksestä ei ilme-
ne kausi, jonka toimeentuloksi apuraha on
tarkoitettu, myönnetty apuraha jaetaan verot-
toman apurahan kuukausittaisella euromää-
rällä (v. 2008 1 320 e/kk), ja apurahakauden
katsotaan kestävän tämän laskennallisen
ajan.

5 luku. Työttömyyspäivärahan saami- sen edellytykset

**3 §. Palkansaajan työssäoloehto. 7 §. Yrit-
täjän työssäoloehto. 10 §. Työssäoloehdon
voimassaolo.** Luvun 3 §:n 3 momentissa,
7 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 4 momentissa
on lueteltu tilanteet, jolloin työmarkkinoilta
poissaoloon on olemassa hyväksyttävä syy.
Yhdenmukaisesti 2 luvun 11 §:n 2 moment-
tiin ehdotetun muutoksen kanssa ehdotetaan
apurahakausi lisättäväksi luetteloihin. Apu-
rahakauden kesto arvioitaisiin samoin kuin
2 luvun 11 §:n kohdalla. Myös alle neljän
kuukauden pituinen apuraha muodostaisi hy-
väksyttävän syyn työmarkkinoilta poissaolol-
le.

9 luku. Työmarkkinatuen määrä ja kesto

5 §. Työmarkkinatuki ilman tarveharkintaa.
Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 mo-
mentti, jossa säädettäisiin työmarkkinatuen
maksamisesta ilman tarveharkintaa 130 päi-
vän ajalta apurahansaajalle. Oikeus tarve-
harkinnattomaan työmarkkinatukeen edellyt-
täisi sitä, että apurahansaaja on ollut vakuu-
tettuna apurahansaajana yhteensä 24 kuu-
kautta edellisen 48 kuukauden aikana. Maa-
talousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa vakuu-
tuksen apurahansaajan työskentelyajalle, joka
perustuu apurahapäätökseen tai tarvittaessa
apurahansaajan omaan ilmoitukseen. Kan-
saneläkelaitos tekisi päätöksen työmarkkina-
tuesta Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen re-
kisterissä olevien vakuutustietojen perusteel-
la.

Hyväksyttävästä syystä 48 kuukauden tar-
kastelujaksoa voitaisiin pidentää. Syyt olisi-
vat samat kuin työttömyyspäivärahan työssä-
oloehdossa. Asian luonteesta johtuen tarkas-
telujaksoa pidentäviä syitä eivät olisi apura-
halla työskentely silloin, kun työskentely on
vakuuttamisvelvollisuuden piirissä.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päi-
vänä tammikuuta 2009.

1.9. Maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki

3 §. Maatalousyrittäjän määritelmä. Pykälässä on määriteltävä, mitä lomituspalvelulaissa tarkoitetaan maatalousyrittäjällä, jolla on oikeus lomituspalveluihin. Nykyisen säännöksen mukaan maatalousyrittäjä on henkilö, joka itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta ja joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:n mukaisesti vakuutusta koskevan vakuutuksen. Koska on mahdollista, että henkilö harjoittaa sekä maataloutta että työskentelee apurahansaajana maatalousyrittäjänä samanaikaisesti, pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että maatalousyrittäjänä pidettäisiin henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta siten, että on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaisen maatalousyrittäjätoimintaa koskevan vakuutuksen. Tällöin lomituspalvelulaisissa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä ei pidettäisi sellaista maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavaa apurahansaajaa, jolla on pakollinen MYEL-vakuutus apurahansaajana työskentelystä, mutta ei maatalousyrittäjätoiminnasta.

27 §. Sijaisavusta perittävät maksut. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että sijaisavusta perittävä maksu perittäisiin aina vain maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukaisesta maatalousyrittäjätoiminnasta vahvistetusta työtulosta. Tällöin se, että maatalousyrittäjä olisi vakuutettu myös apurahansaajana työskentelystä maatalousyrittäjän eläkelain mukaan, ei voisi vaikuttaa maatalousyrittäjän sijaisapumaksuihin.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

1.10. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta

29 §. Perusmäärän määräytyminen. Säännöksessä on määritetty, miten maatalouden harjoittamisesta luopumisen perusteella mak-

settava luopumistuen perusmäärä lasketaan. Luopumistuen perusmäärässä ei oteta huomioon muuta kuin nykyinen maatalousyrittäjän eläkelain mukainen maatalousyrittäjätoiminta. Työsuhteista tai muusta yrittäjätoiminnasta karttunutta eläkettä ei oteta huomioon luopumistukea määrättäessä. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi myös maininta siitä, että luopumistuen perusmäärässä ei oteta myöskään huomioon eläkeoikeutta maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:n mukaisesta apurahansaajana työskentelystä.

41 §. Eläkkeen saaminen ja karttuminen. Nykyisen 41 §:n 2 momentin mukaan siltä ajalta, jolta maatalousyrittäjä saa luopumistukea hän ei voi kartuttaa maatalousyrittäjän eläkelain nojalla uutta eläkettä. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että luopumistuen rinnalla olisi mahdollista kartuttaa uutta eläketurvaa apurahatyöskentelyn perusteella, joka vakuutetaan myös maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:n mukaisesta MYEL-eläkettä voisi karttua luopumistuen rinnalla, on tarkoitettu koskemaan maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua tai 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjätoimintaa, koska luopumistuki on myönnetty maataloudesta luopumisen perusteella. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi ottamalla viittaus mainittuihin säännöksiin.

Pykälän 3 momentin mukaan muusta kuin maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta ansiotyöstä karttuu siltä ajalta, jolta luopumistukea maksetaan eläkettä samalla tavalla kuin työeläkelain mukaisesti eläkkeen aikana tehdystä työstä eli 1,5 % vuodessa. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että luopumistuen saajalle karttuisi eläkettä muusta ansiotyöstä kuin maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n ja 13 §:n mukaisesta maatalousyrittäjätoiminnasta kuten eläkkeen aikana vakuutetusta työstä. Tällöin maksussa olevan luopumistuen rinnalla tehdystä MYEL-vakuutetusta apurahatyöstä myös 1,5 % eläkettä vuodessa.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

1.11. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta

24 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti kuin edellä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 41 §:n 2 momenttia. Luopumistuen rinnalla olisi siten mahdollista olla MYEL-vakuutus apurahalla työskentelystä.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi vastaavalla tavalla kuin maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 41 §:n 3 momenttia. Täten myös maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukaisen luopumistuen aikana tehdystä apurahatyöstä karttuisi 1,5 % vuodessa.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi kaikkiin vuosina 1995—2006 tapahtuneisiin luopumisiin.

1.12. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta

2 a §. Määritelmät. Pykälän 3 kohdassa määritellään, mitä tässä laissa tarkoitetaan yrittäjällä. Lainkohtaa muutettaisiin siten, että viittaus maatalousyrittäjän eläkelain perusteella vakuuttamisvelvolliseen yrittäjään tarkistetaan viittaukseksi maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettuun vakuuttamisvelvolliseen maatalousyrittäjään. Apurahansaajaa ei siten pidettäisi yrittäjänä arvioitaessa, kuuluuko hän Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin.

Pykälään lisättäisiin uusi 6 a kohta. Siinä määriteltäisiin, mitä tässä laissa tarkoitetaan apurahansaajalla. Apurahansaaja olisi henkilö, joka olisi velvollinen ottamaan apurahalla työskentelyn vuoksi maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen. Apurahansaajan määrittäminen on tarpeen 7 §:n 3 kohtaan ehdotetun muutoksen vuoksi.

7 §. Työskentely ja opiskelu ulkomailla. Pykälässä luetellaan ne henkilöryhmät, joiden osalta voidaan hakemuksesta jatkaa sosiaaliturvalainsäädännön soveltamista yli vuoden ulkomailla oleskelun jälkeenkin. Pykälän 3 kohdan mukaan näihin henkilöihin kuulu-

vat mm. päätoimiset opiskelijat, jotka ovat ammatillisessa tai tutkintoon johtavassa koulutuksessa ja tutkijat, jotka suorittavat tohtorin tutkinnon jälkeistä tieteellistä tutkimusta. Voimassa olevaa pykälää ei sovelleta taiteilijoihin. Pykälän soveltamisalaa laajennettaisiin lisäämällä sen 3 kohtaan lain 2 a §:n 6 a kohdassa tarkoitetun apurahansaajat. Näin pykälän soveltamisala laajenisi koskemaan myös sellaisia ulkomailla tieteellistä tutkimusta tekeviä tai taiteellista toimintaa harjoittavia apurahansaajia, jotka olisivat maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n perusteella vakuuttamisvelvollisia apurahalla työskentelynsä vuoksi.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

1.13. Laki eläkkeensaajan asumistuesta

12 §. Vuositulo. Pykälässä säädetään eläkkeensaajan asumistuesta huomioon otettavasta vuositulosta. Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että asumistukea laskettaessa huomioon otettavana vuositulona otettaisiin huomioon myös apurahansaajalle vahvistettu MYEL-työtulo.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Säännöksen 2 momentin mukaan jos henkilö saisi asumistukea lain voimaan tullessa, hänen asumistuessaan ei otettaisi huomioon MYEL-työtuloa ennen kuin hänen asumistuksensa olisi muusta syystä tarkistettava eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 17 §:n nojalla.

1.14. Työterveyshuoltolaki

2 §. Määritelmät. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä tarkoitetaan yrittäjän eläkelaiissa tai maatalousyrittäjän eläkelaiissa tarkoitettua henkilöä. Lainkohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että työterveyshuoltolaissa yrittäjällä ja omaa työtä

tekevällä tarkoitettaisiin yrittäjän eläkelaiissa tarkoitettua henkilö tai maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä ja 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää.

Voimaantulosäännös

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

2. Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 2 §:n 1 momentin 5 kohta, 10 §:n otsikko, 12 §:n otsikko, 14 §:n otsikko ja 1 momentti, 22 §:n 1 ja 4 momentti, 23 ja 25 §, 26 §:n otsikko ja 1 momentti, 27, 29 ja 125 §, 135 §:n 1 ja 3 momentti sekä 154 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 135 §:n 1 momentti laissa 1170/2007, sekä

lisätään lakiin uusi 1 a , 8 a, 8 b, 9 a, 10 a—10 c , 12 a, 12 b, 21 a—21 c, 135 a, 141 a ja 141 b § sekä 11 §:ään uusi 2 momentti ja 114 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

1 luku

2 §

Lain tarkoitus*Keskeiset määritelmät*

1 a §

Tässä laissa tarkoitetaan:

Lain soveltaminen apurahansaajaan

Tässä laissa säädetään myös tieteellistä tutkimusta tekevän tai taiteellista toimintaa harjoittavan apurahansaajan oikeudesta 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin eläkkeisiin ja kuntoutukseen sekä hänen edunsaajansa oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen.

Suomessa asuvan apurahansaajan, joka työskentelee Suomesta myönnetyn apurahan turvin, on vakuutettava itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

5) työtulolla maatalousyrittäjälle 14 §:n ja apurahansaajalle 21 a §:n mukaisesti vahvistettua vuotuista työtuloa;

8 a §

Apurahansaaja

Tässä laissa apurahansaajalla tarkoitetaan Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin.

Sama koskee henkilöä, joka vastaavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidetään myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätoimintaa harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä apurahansaajalta, johon sovellettaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen soveltavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Suomessa tehtävään tieteelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toiminnan harjoittamiseen rinnastetaan tutkimuksen tekeminen tai taiteellisen toiminnan harjoittaminen ulkomailla, jos apuraha on myönnetty Suomesta muualla kuin Suomessa tehtävää tutkimusta tai harjoitettavaa taiteellista toimintaa varten.

Edellä tarkoitettuna tieteellisen tutkimuksen tekemisestä tai taiteellisen toiminnan harjoittamisena ei pidetä ammatilliseen perustutkintoon, ammattikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon liittyvää opiskelua tai opinnäytetyötä.

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

1) ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona apurahansaaja täyttää 68 vuotta;

2) joka ei ole jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun jälkeen yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta;

3) joka on alkanut tai jatkunut sen jälkeen, kun hän on siirtynyt työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle;

4) ajalta, jona apurahansaajalle arvioitava vuotuinen työtulo on pienempi kuin 2 752,07 euroa;

5) jos apurahansaajaan ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen so-

vellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajan oikeus vanhuuseläkkeeseen, osa-aikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä apurahansaajan edunsaajan oikeus perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen määräytyy samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä ja hänen edunsaajallaan. Mitä tässä laissa ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetussa laissa (1281/2006) säädetään maatalousyrittäjästä ja maatalousyrittäjätoiminnasta koskee vastaavasti myös apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä erikseen muuta säädetä.

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

1) 3 §:ssä maatalousyrittäjästä, 4 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenestä, 5 §:ssä maatalousyrittäjästä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, 6 §:ssä viljelmästä, 7 §:ssä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä maatalousyrittäjätoiminnasta, 8 §:ssä maatalousyrittäjätoiminnasta ulkomailla, 10 §:ssä maatalousyrittäjän vakuuttamisesta, 12 §:ssä eläkelaitoksen valvontavelvollisuudesta ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta, 13 §:ssä vakuutuksesta maatalousyrittäjälle, jolle vakuuttamisen alaraja ei täyty sekä maatalousyrittäjälle, joka on vanhuuseläkkeellä, 14 §:ssä työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta, 15 §:ssä viljelmän työtulosta, 16 §:ssä viljellyn maatalousmaan tulosta, 17 §:ssä kasvullisen metsämaan työtulosta, 18 §:ssä viljelmän työtulon jaosta, 19 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta, 20 §:ssä poronmestajan työtulosta ja 21 §:ssä työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulosta;

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä

3) 115 §:ssä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuol-

toon liittyvistä tehtävistä, 141 §:ssä maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta ja 144 §:ssä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäyntirekisteristä.

3 luku

Eläketurvan järjestäminen

10 §

Maatalousyrittäjän vakuuttaminen

10 a §

Apurahansaajan vakuuttaminen

Apurahansaaja on velvollinen ottamaan 1 a §:ssä tarkoitetun vakuutuksen, kun hänelle on myönnetty Suomesta apuraha, jonka turvin hän työskentelee Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja hänen saamansa apurahan määrä 21 a §:ssä säädettyllä tavalla vuotuisesti työtuloksi muunnettuna on vähintään 2 752,07 euroa vuodessa. Apurahansaaja liitetään myös tämän lain mukaiseen ryhmähenkivakuutukseen.

Apurahansaaja on velvollinen ottamaan 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta kolmen kuukauden kuluessa apurahalla työskentelyn alkamisesta. Eläkelaitos vahvistaa vakuutuksen apurahansaajan esittämän apurahapäätöksen tai apurahan myöntäjän 141 b §:n nojalla tekemän ilmoituksen perusteella. Apurahapäätöksestä tai sen lisäksi esitettävästä muusta selvityksestä tai 141 b §:n mukaisesta ilmoituksesta on ilmentävä apurahansaajan saaman henkilökohtaisen apurahan määrä.

Apurahalla työskentelyn katsotaan alkavan ja päättyvän apurahapäätöksessä tai 141 b §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa mainitun työskentelyajan mukaisesti. Muussa tapauksessa apurahalla työskentelyn katsotaan alkavan apurahansaajan ilmoittamana alkamispäivänä ja jatkuvan hänen ilmoittamaansa päättymispäivään. Apurahalla työskentelyn voidaan kuitenkin katsoa alkaneen aikaisintaan apurahan myöntämispäätöksestä lukien. Vakuutus vahvistetaan edellä tarkoitetulle työskentelyajalle.

Vakuutusta ei voi vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Jos vakuuttamisvelvollisuus on laiminlyöty edellä tarkoitettua aikaisemmalta ajalta, oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen on tältä osin menetetty.

10 b §

Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päättymisen

Edellä 10 a §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu apurahansaajan muussa maassa kuin EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) nojalla. Edellä tarkoitettun vakuutuksen voimassaolo jatkuu myös apurahansaajan EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten nojalla.

Jos apurahansaajalle vahvistetussa vakuutuksessa huomioon otettu työskentely keskeytyy vähintään neljän kuukauden ajaksi apurahansaajan sairauden, kuntoutuksen, lapsen syntymän tai alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai näihin verrattavan syyn vuoksi ja apurahansaaja on ilmoittanut työskentelynsä keskeytymisestä myös apurahan myöntäjälle, vakuutus voidaan apurahansaajan hakemuksesta keskeyttää sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona apurahalla työskentely on keskeytynyt. Kun apurahansaaja keskeytyksen jälkeen aloittaa uudelleen apurahalla työskentelyn, vakuutuksen voimassaoloa jatketaan apurahansaajan hakemuksesta alkupe räisen vakuutus päätöksen mukaan jäljellä olevalle, vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle.

Vakuutuksen voimassaolo päättyy 10 a §:n 3 momentissa tarkoitettua päättymispäivää aikaisemmin, jos apurahansaajan ilmoituksen tai muun selvityksen perusteella käy ilmi, et-

tä apurahansaaja on lopettanut 10 a §:ssä tarkoitetun työskentelyn tai jos hän ei enää muuten ole vakuuttamisvelvollinen. Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi selvityksen saatuaan tarkistaa 10 a §:n 3 momentin nojalla annettua päätöstä siten, että vakuutus päätetään takautuvasti siihen päivään, jolloin vakuuttamisen edellytykset eivät täyty.

10 c §

Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vakuuttaminen

Jos maatalousyrittäjä tekee myös tämän lain piiriin kuuluvaa työtä apurahansaajana, vakuutus maatalousyrittäjätoiminnasta ja työskentelystä apurahansaajana vahvistetaan erikseen.

11 §

Ryhmähenkivakuutuksen vakuutusehdot

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja ryhmähenkivakuutuksen ehtoja sovelletaan myös 10 a §:n mukaan vakuutettuun apurahansaajaan. Mitä mainituissa ehdoissa määrätään maatalousyrittäjästä, koskee vastaavasti myös apurahansaajaa.

12 §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttaminen

12 a §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja apurahansaajan pakkovakuuttaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos valvoo, että apurahansaaja täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Apurahansaaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle tietoja siten kuin 141 a §:ssä säädetään.

Jos apurahansaaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen, eläkelaitoksen on kehotettava apurahansaajaa kor-

jaamaan laiminlyöntinsä. Jos apurahansaaja ei eläkelaitoksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkelaitos vakuuttaa apurahansaajan tämän lain mukaisesti (*pakkovakuuttaminen*).

Kun apurahansaaja pakkovakuutetaan, vakuutuksen alkamiseen ja eläkeoikeuteen takautuvalta ajalta sovelletaan, mitä 10 a §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Pakkovakuuttamisen yhteydessä eläkelaitos vahvistaa apurahansaajalle työtulon hankitun selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella sekä perii työeläkevakuutusmaksun.

12 b §

Vakuuttamisvelvollisuuden kiertäminen

Jos tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden kiertämiseksi tai muusta vastaavasta syystä oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, vakuutusmaksua määrättäessä tai asiaa käsiteltäessä on menettävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

14 §

Maatalousyrittäjän työtulon vahvistaminen ja tarkistaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjälle vuotuisen työtulon. Maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan tämän lain piiriin kuuluvassa maatalousyrittäjätoiminnassa.

21 a §

Apurahansaajan työtulon vahvistaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa 10 a §:ssä tarkoitetun työskentelyn alkamisesta lukien apurahansaajalle vuotuisen työtulon mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettulle työskentelyajalle. Apurahansaajan vuotuinen työtulo määritetään siten, että hänelle työtä varten myönnetty apuraha jaetaan

apurahalla työskentelyaikaan sisältyvien päivien lukumäärällä ja näin saatu rahamäärä kerrotaan kolmellasadallakuudellakymmenellä.

Jos apurahan myöntöpäätöksestä tai 141 b §:n mukaisesta ilmoituksesta ilmenee, että osa apurahasta on myönnetty apurahalla työskentelystä aiheutuvien materiaali- ja muiden kulujen korvaamiseen, apurahansaajan on esitettävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle laskelma kuluja vastaavasta osuudesta. Ennen vuotuisen työtulon vahvistamista eläkelaitoksen arvioima kuluja vastaava osuus vähennetään myönnetystä apurahasta.

Jos samalle tai osittain samalle työskentelyajalle on myönnetty useampia apurahoja, joista kukin täyttää 10 a §:n 1 momentissa säädetyt ehdot, vuotuinen työtulo vahvistetaan kullakin apurahalla työskentelyn osalta erikseen 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla.

21 b §

Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen jäljellä olevaa työkykyään apurahalla tehtävään työhön.

Osa-aikaeläkettä saavan apurahansaajan työtulo on puolet tämän lain 36 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vakiintuneesta työtulosta, jos apurahansaaja tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä ollessaan jatkaa työtään apurahansaajana.

21 c §

Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan työtulon vahvistaminen

Jos maatalousyrittäjä tekee myös tämän lain piiriin kuuluvaa työtä apurahansaajana, työtulo 3 §:n mukaisesta maatalousyrittäjätoiminnasta vahvistetaan erikseen noudattaen, mitä 14—21 §:ssä säädetään ja erikseen työtulo työskentelystä apurahansaajana, noudattaen, mitä 21 a §:ssä ja 21 b §:ssä säädetään.

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi maatalousyrittäjä ja apurahansaaja on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien työeläkevakuutusmaksun perusprosentiksi vahvistetaan kuitenkin 3 momentissa tarkoitettu perusprosentti lisätynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden eläkemaksu ylittää sitä nuorempien eläkemaksun.

23 §

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Tämän lain 10 §:n mukaan vakuutettava maatalousyrittäjä ja 10 a §:n mukaan vakuutettava apurahansaaja on velvollinen ryhmähenkivakuutusta varten suorittamaan vakuutusmaksun, jonka perusteet sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta. Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksu lasketaan vuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärän tulee kattaa kaksi kolmannesta maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista. Myös apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksu lasketaan vuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärän tulee kattaa kaksi kolmannesta apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista.

Tämän lain 10 §:n mukaan vakuutettu maatalousyrittäjä, joka on vakuutettu myös 10 a §:n mukaisesti apurahansaajana, on velvollinen suorittamaan vain maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksun siltä ajalta, jona 10 §:n ja 10 a §:n mukaiset vakuutukset ovat samanaikaisesti voimassa.

Tässä pykälässä tarkoitettuun vakuutusmaksuun sovelletaan myös, mitä 22 §:n mukaisesta työeläkevakuutusmaksusta säädetään

24—30 §:ssä. Apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuun ei kuitenkaan sovelleta 24 §:ää.

25 §

Työeläkevakuutusmaksun viivästyskorko

Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on laiminlyönyt työeläkevakuutusmaksun suorittamisen, eläkelaitoksella on oikeus periä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko.

26 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vastuu työeläkevakuutusmaksusta

Maatalousyrittäjä ja apurahansaaja vastaa henkilökohtaisesti tässä laissa tarkoitettusta työeläkevakuutusmaksusta.

27 §

Työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttäminen

Jos maatalousyrittäjä ja apurahansaaja hakee muutosta tämän lain perusteella annettuun päätökseen, eläkelaitos voi keskeyttää työeläkevakuutusmaksun perinnän, kunnes muutoksenhaku on käsitelty, jos muutoksenhakuelimien ratkaisulla voi olla vaikutusta työeläkevakuutusmaksuun. Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja hakee eläkettä, eläkelaitos voi niin ikään keskeyttää työeläkevakuutusmaksun perinnän, kunnes eläkehakemus on ratkaistu, jos ratkaisulla voi olla vaikutusta työeläkevakuutusmaksuun.

29 §

Työeläkevakuutusmaksun vanhentuminen

Työeläkevakuutusmaksu on perittävä maatalousyrittäjältä, apurahansaajalta tai 26 §:ssä

tarkoitettulta muulta maksuvelvolliselta viimeistään maksuunpanovuotta välittömästi seuraavien viiden kalenterivuoden kuluessa. Jos työeläkevakuutusmaksua ei ole sanotun ajan kuluessa maksettu, työeläkevakuutusmaksu on vanhentunut.

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi käyttää nimestään lyhennettä Mela.

125 §

Vastuuvelka ja vastuuvelan kate

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveystieteiden eläkelaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana maatalousyrittäjille tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveystieteiden eläkelaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana apurahansaajille tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuuvelka muodostuu edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vastuuvelkojen yhteismäärästä. Apurahansaajien tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvat tulot ja menot on pidettävä erillään eläkelaitoksen muista tuloista ja menoista.

Eläkelaitoksen on 3 momentissa tarkoitettua vastuuvelkaa sekä muita vastuuvelkaan

rinnastettavia eriä katettaessa noudatettava eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annettua lakia (1114/2006) ottaen lisäksi soveltuvin osin huomioon, mitä vakuutusyhtiölain (/) 10 luvun 3 §:n 2 ja 3 kohdassa sekä 25 §:n 3 kohdassa säädetään. Tarkemmat säännökset vastuovelkaan rinnastettavista ja vähennettävistä eristä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

135 §

Eläkelaitoksen ja valtion vastuu maatalousyrittäjien eläkkeistä ja muista etuuksista

Tämän lain mukaisten maatalousyrittäjien eläkkeiden, 136 §:n 1 momentin mukaisten palkattomilta ajoilta karttuneiden osien sekä maatalousyrittäjien muiden etuuksien kustannuksista vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista maatalousyrittäjien vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Valtio vastaa edellä tässä momentissa tarkoitetuista kustannuksista muilta osin. Ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion vastuulla on kuitenkin yksi kolmannes. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Vakuutusmaksuina ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausohjelmaan tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laeissa säädettyjä periaatteita.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto.

135 a §

Eläkelaitoksen ja valtion vastuu apurahansaajien eläkkeistä ja muista etuuksista

Tämän lain mukaisten apurahansaajille myönnettyjen eläkkeiden, 136 §:n 1 momentin mukaisten palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeiden osien sekä apurahansaajien muiden etuuksien kustannuksista vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista apurahansaajien vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Valtio vastaa edellä tässä momentissa tarkoitetuista kustannuksista muilta osin. Apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion vastuulla on kuitenkin yksi kolmannes. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Apurahansaajien vakuutusmaksuina ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laissa säädettyjä periaatteita.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto.

Valtion tulee suorittaa kunakin vuonna valtion osuuden ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

Valtion osuuden ja ennakon suorittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

141 a §

Apurahansaajan velvollisuus antaa tietoja

Apurahansaaja on velvollinen viipymättä antamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle

le tiedot vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle myönnetyn, vähintään 917,36 euron suuruisen apurahan turvin aloittamaan työskentelystä ja tämän lain mukaisesti vakuutetun apurahalla työskentelyn päättymisestä.

Apurahansaajan 1 momentissa tarkoitettusta ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voi vaatia apurahansaajalta selvityksen 1 momentissa tarkoitetuista sekä muista vastaavista seikoista, jotka voivat vaikuttaa apurahansaajan tämän lain mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuteen, työeläkevakuutusmaksuun, vakuutuksen hoitoon ja työtuloon.

Jos kysymyksessä on apuraha, joka on myönnetty tieteellistä tutkimusta tekeväälle tai taiteellista toimintaa harjoittavalle henkilölle ja hänen työryhmälleen, apurahapäätöksessä mainittu henkilö on velvollinen ilmoittamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle hänen työryhmässään työskentelevien henkilöiden nimet ja yhteystiedot tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden selvittämistä varten.

141 b §

Apurahan myöntäjän velvollisuus antaa tietoja

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tämän lain 12 a §:ssä säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi 8 a §:ssä tarkoitettua apurahan myöntäjän on kirjallisesti ilmoitettava Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, kun se on myöntänyt 8 a §:ssä tarkoitettulle apurahansaajalle vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle apurahan, joka on vähintään 917,36 euroa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa on mainittava apurahansaajan nimi, henkilötunnus, myönnetyn apurahan määrä ja käyttötarkoitus sekä se, sisältykö apurahaan myös 21 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja kuluja. Jos apuraha on myönnetty tietylle työskentelyajalle, ilmoituksessa on lisäksi mainittava työskentelyaika, jolle apuraha on myönnetty. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa apurahan maksamisen alkamisesta. Tiedot voidaan luovuttaa Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle myös sähköisessä muodossa noudattaen, mitä säh-

köisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on myös oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta apurahan myöntäjältä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot myönnetystä apurahasta sekä sen perusteena olevasta hakemuksesta.

154 §

Ajanjaksojen pituuksien laskeminen

Laskettaessa ajanjaksojen pituuksia kalenteri-kuukauteen katsotaan sisältyvän 30 päivää, kun:

- 1) arvioidaan, sovelletaanko maatalousyrittäjään tai apurahansaajaan tätä lakia;
- 2) määrätään tämän lain 21 a §:n mukaista työtuloa;
- 3) määrätään tämän lain mukaista työeläkevakuutusmaksua;
- 4) lasketaan tämän lain mukaista eläkettä; ja
- 5) maksetaan kuntoutusrahaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

Lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen myönnettyllä apurahalla työskentelyyn.

Apurahansaaja, jolle on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty apuraha, voi kuitenkin ottaa tämän lain 10 a §:ssä tarkoitettua eläkevakuutuksen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta, jos hänen apurahalla työskentelynsä alkaa tai jatkuu lain voimaantulon jälkeen kestäen yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja apurahan määrä vuotuisesti työtuloksi muutettuna on tämän lain voimaantulon jälkeiseltä työskentelyajalta vähintään 2 752,70 euroa ja apurahansaajan työskentely tämän lain voimaantulon jälkeen täyttää muutenkin tässä laissa säädetty apurahansaajan vakuuttamisen edellytykset. Tällöin vakuutuksen voi ottaa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta tai, jos apurahalla työskentely alkaa lain voimaantulon jälkeen, kuuden kuukauden kuluessa työskentelyn alkamisesta. Vakuutus voidaan vah-

vistaa aikaisintaan lain voimaantulosta lukien eikä sitä voida vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin edellä tarkoitettulta kuuden kuukauden ajalta. Jos apurahansaaja ottaa edellä tarkoitettun vakuutuksen edellä säädetyssä kuuden kuukauden määräajassa, apurahansaajan työskentelyyn sovelletaan tätä lakia, jollei edellä olevasta muuta johdu. Mitä lain 141 b §:ssä säädetään apurahan myöntäjän velvollisuudesta antaa tietoja, ei kuitenkaan koske ennen lain voimaantuloa myönnettyjä apurahoja. Tämän momentin perusteella vakuutuksen ottanutta apurahansaajaa on pidettävä tämän lain 10 a §:n mukaisena vakuuttamisvelvollisena apurahansaajana muuta sosiaaliturvalainsäädäntöä sovellettaessa.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske ennen lain voimaantuloa myönnetyllä taitelijaprofessorin viroista ja valtion

taitelija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukaisella viisivuotisella apurahalla työskentelyyn, johon liittyy mainitun lain 3 b—3 e §:n, sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa, mukainen eläketurva. Mainittua 3 momenttia ei myöskään sovelleta ennen lain voimaantuloa myönnetyllä yli viisivuotisella valtion taitelija-apurahalla työskentelyyn.

Tämän lain 10 a §:n 4 momenttia sovelletaan siten, että vakuutus vahvistetaan takautuvasti, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2009.

Tässä laissa tarkoitettut rahamäärät ja rajamäärät vastaavat työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitettun palkkaker-toimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista 28 päivänä marraskuuta 1969 annetun lain (734/1969) 3 a §:n 3 momentti ja 3 b—3 e §, sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 3 momentti laissa 143/1995, 3 b—3 d § laissa 947/1981 ja mainituissa laissa 143/1995 sekä 3 e § mainituissa laissa 947/1981, sekä

muutetaan 3 ja 4 c §, sellaisina kuin ne ovat, 3 § mainituissa laissa 143/1995 sekä laeissa 367/2000 ja 196/2005 ja 4 c § laissa 666/2002, seuraavasti:

3 §

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta jaetaan taiteenharjoittajien työskentelyn ja opintojen tukemiseksi eri taiteen aloilla 545 apurahavuotta vastaava määrä valtion taiteilija-apurahoina. Apurahakausi voi olla vähintään kuusi kuukautta ja enintään viisi vuotta.

Opetusministeriö päättää valtion taiteilija-apurahan suuruudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säättää, että taiteilija-apuraha voidaan erityisestä syystä myöntää muullekin henkilölle kuin 1 momentissa tarkoitettulle taiteenharjoittajalle.

4 c §

Valtion taidetoimikunta voi asettaa valtion

taiteilija-apurahan saamisen ehdoksi, ettei apurahan saaja ole apurahakautenaan palkatussa tehtävässä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivän tammi-kuuta 2009.

Tällä lailla kumottuja säännöksiä sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa vähintään viisivuotisen valtion taiteilija-apurahan saaneisiin, joiden apurahakausiin liittyy tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukainen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke sekä perhe-eläke.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 6 §, 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 8 §, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 3 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1, 2 ja 8 momentti, 18 §:n 1 momentti, 20 § ja 21 §:n 5 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 6 § laeissa 1345/1988, 977/1993, 1274/1997 ja 924/2003, 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti sekä 18 §:n 1 momentti laissa 1287/2006, 8 § laissa 724/2002, 12 §:n 3 momentti laissa 1644/1992, 14 §:n 1 momentti ja 21 §:n 5 momentti laissa 1362/2004, 15 §:n 1 momentti laissa 1172/2007, 15 §:n 3 momentti ja 20 § mainitussa laissa 924/2003 ja 17 §:n 8 momentti laissa 1415/2006, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, lakiin siitä mainitulla lailla 977/1993 kumotun 4 ja 5 §:n tilalle uusi 4 ja 5 §, lakiin uusi 6 a § sekä 12 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1644/1992, 977/1993, 1362/2004 ja 1287/2006, uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Suomessa asuvan apurahansaajan ja hänen omaistensa oikeus saada korvausta työvahingosta sekä hautausavun suorittaminen määräytyy myös tämän lain mukaan.

4 §

Apurahansaajalla tarkoitetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan vakuutusvelvollista apurahansaajaa. Apurahansaajan työnä pidetään hänen sanotun lain 8 a §:ssä tarkoitettua tieteellisen tutkimuksen tekemistä tai taiteellisen toiminnan harjoittamista.

Mitä jäljempänä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjästä, koskee myös apurahansaajaa, jollei apurahansaajasta muuta erikseen säädetä.

Apurahansaajaa ei kuitenkaan koske, mitä säädetään:

- 1) 6 §:ssä maatalousyrittäjän työtapaturmasta;
- 2) 12 §:n 1 ja 2 momentissa vuosityöansion määrittämisestä;

3) 17 §:n 3—7 momentissa maatalousyrittäjän vakuutusmaksun määrittämisestä ja työterveyshuollon tilakäynneistä sekä 22 §:n 4 momentissa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta saada tietoja työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä; ja

4) 21 §:n 1 momentissa vapaaehtoisesta työajan vakuutuksesta.

5 §

Työvahingolla tarkoitetaan tässä laissa 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua työtapaturmaa sekä ammattitautia.

Ammattitaudilla tarkoitetaan sairautta, joka sen mukaan kuin ammattitautilaissa (1343/1988) säädetään, maatalousyrittäjätöössä tai apurahansaajan työssä on aiheutunut fyysisistä, kemiallisista tai biologisista tekijöistä.

Työvahingon katsotaan sattuneen silloin, kun tapaturma sattui maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle tai kun ammattitauti ilmeni.

Työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena korvataan myös muun kuin työtapaturman aiheuttaman tai ammattitaudiksi katsot-

tavan vamman tai sairauden olennainen paheneminen siten kuin tapaturmavakuutuslain (608/1948) 4 §:n 4 momentissa ja ammattitautilain 1 §:n 2 momentissa säädetään.

6 §

Maatalousyrittäjän työtaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on sattunut maatalousyrittäjälle hänen maatalousyrittäjätyössään tai siitä johtuvissa olosuhteissa. Työtaturmana ei kuitenkaan korvata matkalla asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle eikä asiointimatalla sattunutta tapaturmaa, jollei matka ole liittynyt maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätyöhön.

Maatalousyrittäjän 1 momentissa tarkoitettussa maatalousyrittäjätyössä tai siitä johtuvissa olosuhteissa saama vamma, joka on syntynyt lyhyehkönä, enintään yhden vuorokauden pituisena aikana ja jota ei korvata ammattitautina, voidaan sen mukaan kuin tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa säädetään, katsoa työtaturman aiheuttamaksi.

6 a §

Apurahansaajan työtaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on sattunut apurahansaajalle:

1) hänen 4 §:ssä tarkoitettussa apurahansaajan työssä hänen tehdessään tieteellistä tutkimusta tai harjoittaessaan taiteellista toimintaa;

2) 1 kohdassa tarkoitettusta työstä johtuvissa olosuhteissa:

a) apurahansaajan työpaikalla tai työpaikkaan kuuluvalla alueella;

b) matkalla asunnolta työpaikalle tai päinvastoin;

c) hänen ollessaan tieteelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toimintaan kiinteästi liittyvällä asiointimatalla; ja

d) hänen ollessaan tieteelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toimintaan liittyvällä työmatkalla, ja tapaturma on sattunut apurahansaajalle olosuhteissa, jotka kiinteästi liittyvät 1 kohdassa tarkoitettuun työhön.

Apurahansaajan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa työssä tai 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa työstä johtuvissa olosuhteissa saama vamma, joka on syntynyt lyhy-

ehkönä, enintään yhden vuorokauden pituisena aikana ja jota ei korvata ammattitautina, voidaan sen mukaan kuin tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa säädetään, katsoa työtaturman aiheuttamaksi.

Mitä tässä laissa säädetään työtaturmasta, sovelletaan myös apurahansaajan vammaan tai sairauteen, joka on aiheutunut edellä 1 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisesta teosta, noudattaen, mitä tapaturmavakuutuslain 4 a §:ssä säädetään.

7 §

Tämän lain mukaista korvausta suoritetaan, jos työvahinko on sattunut:

1) maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1—4 tai 6 kohdassa tarkoitettulle maatalousyrittäjälle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen tai maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettulle apurahansaajalle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 a §:n mukaisen vakuutuksen;

8 §

Tämän lain mukaista korvausta työvahingosta haetaan vahinkoilmoituksella. Vahinkoilmoitus on toimitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahinkoilmoitukseen on merkittävä vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut yksilöinti- ja yhteystiedot. Lisäksi siihen on merkittävä työvahingon laatua, syitä ja sattumisolosuhteita koskevat tiedot, tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista sekä muut korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos vahvistaa vahinkoilmoituksen lomakkeen kaavan.

11 §

Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidetään hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloaan tämän lain 3 §:ssä tarkoitettusta maatalousyrittäjätyöstä työvahingon sattumishetkellä. Apurahansaajan vuosityöansiona pidetään hänelle apurahansaajan työstä maatalousyrittäjän eläkelain 21 a §:n mukaan vahvistettua vuotuista työtuloa tai

vuotuisten tulojen yhteismäärää työvahingon sattumishetkellä. Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vuosityöansiona pidetään maatalousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä vahvistettujen tulojen yhteismäärää työvahingon sattumishetkellä.

Maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle, jolla ei työvahingon sattuessa ole voimassa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, määrätään vuosityöansio soveltuvin osin sanotussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen.

12 §

Päivärahan suuruus on 4 §:ssä tarkoitetun apurahansaajan työn osalta 1/360 tämän lain 11 §:ssä tarkoitetusta vuosityöansiosta.

Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on maatalousyrittäjätyönsä tai apurahansaajan työnsä ohella tehnyt muuta ansiotyötä, otetaan myös hänen siitä saamansa työansio huomioon siten kuin tapaturmavakuutuslain 16 a, 28 ja 28 a §:ssä säädetään.

14 §

Edellä 13 §:n 1 momentissa mainittuja työturvallisuuskuluja varten varataan tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista 1,75 prosenttia. Tätä määrää tapaturmavakuutuslaitos käyttää maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelun edistämiseen. Mainittuja varoja voidaan käyttää myös maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevaa työsuojelua ja työolosuhteiden kehittämistä koskevaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedottamiseen.

15 §

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjän eläkelain 135 §:n 3

momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti. Kokonaiskustannuksista vähennetään ennen rahoitusosuuksien määräämistä perustekorkokannan ylittävä sijoitusten nettotuotto. Vastaavasti, jos sijoitusten tuotto ei saavuta perustekorkokannan mukaista tasoa, alitteen määrä lisätään kokonaiskustannuksiin.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuus on 31,8 prosenttia ja valtion osuus on 27,8 prosenttia kokonaiskustannuksista.

17 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan, joka on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelaisa säädettyä vähimmäiseläketurvaa vastaavan vakuutuksen, on maksettava sanotun vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu tämän lain mukaista työvahinkoturvaa varten.

Vakuutusmaksu muodostuu kaikille maatalousyrittäjille samansuuruisesta pohjaosasta ja maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun työtulon perusteella määräytyvästä ansio-osasta. Apurahansaajan vakuutusmaksu on 0,5 kertaa tässä momentissa säädetyllä tavalla määrätty maatalousyrittäjän vakuutusmaksu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vakuutusmaksun perusteet. Maksun suuruus on määrättävä niin, että se vastaa 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuutta.

18 §

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa, 12 a §:n 3 momentissa sekä 24—30 ja 97 §:ssä sekä maatalousyrittäjän eläkelain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään mainitun lain mukaisesta vakuutusmaksusta, on vastaavasti sovellettava tämän lain mukaiseen maksuun. Apurahansaajiin ei kuitenkaan sovelleta, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:ssä ja 26 §:n 2—4 momentissa säädetään. Tämän lain mukainen vakuutusmaksu peritään maa-

talousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä.

20 §

Työvahinkoturvan järjestämisestä aiheutuva vastuu rahoitetaan perusturvaosuudesta, valtion osuudesta sekä maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudesta edellä 15 §:n 2 ja 3 momentissa todettujen rahoitusosuuksien suhteessa. Näiden menojen peittämiseen tarvittavat varat tapaturmavakuutuslaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti korvausvastuuna.

21 §

Maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla, jota koskee tämän lain mukainen työvahinkoturva, on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin vakuuttaa

itsensä muunkin kuin tässä laissa tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetun tapaturman varalta. Vakuutusta ei voi saada tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetun kipeytymisen eikä mainitun lain 4 a §:ssä tarkoitetun pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisesta teosta aiheutuneen vamman tai sairauden varalta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

Apurahansaajalla ei ole tämän lain nojalla oikeutta korvaukseen sellaisen työvahingon perusteella, joka on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Tapaturmavakuutuslaitos voi ryhtyä ennen tämän lain voimaantuloa lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Ennen lain voimaantuloa tehdyistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset luetaan tapaturmavakuutuksen vuoden 2009 kokonaiskustannuksiin.

4.

Laki**tapaturmavakuutuslain 16 a ja 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 16 a §:n 5 momentti ja 28 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1314/2002, seuraavasti:

16 a §

Jos työntekijä tapaturman sattuessa on kahdessa tai useammassa samanaikaisessa työsuhteessa, päiväraha määrätään 1 momentissa tarkoitetulta ajanjaksolta erikseen jokaisen työsuhteen perusteella. Jos työntekijä tapaturman sattuessa tekee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaan vakuutettua työtä tai tämän lain 57 §:n mukaan vakuutettua muuta yrittäjätyötä, päiväraha on 1/360 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen tai 57 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen vuosityöansioista tapaturman sattuessa.

28 §

Jos työntekijä on tapaturman sattuessa tehnyt myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettua työtä tai tämän lain 57 §:n 1 momentin mukaan vakuutettua yrittäjätyötä, hänen vuosityöansiossaan otetaan huomioon myös tällaisen vakuutuksen mukainen vuosityöansio tapaturman sattuessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin työtapaturmiin, jotka sattuvat, ja sellaisiin ammattitauteihin, jotka ilmenevät tämän lain voimaantulon jälkeen.

5.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 1 luvun 4 §:n 9 kohta, 7 luvun 4 §:n 2 momentin 2 kohta, 11 luvun 2 §:n 2 momentti, 18 luvun 14 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohta ja 3 momentti sekä 15 §:n 3 momentin 7 ja 8 kohta ja 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 4 §:n 9 kohta, 7 luvun 4 §:n 2 momentin 2 kohta, 11 luvun 2 §:n 2 momentti sekä 18 luvun 14 §:n 3 momentti ja 15 §:n 4 momentti laissa 1276/2006, 18 luvun 14 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohta laissa 1113/2005, sekä

lisätään 18 luvun 14 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1113/2005 ja 1276/2006, uusi 10 kohta ja 18 luvun 15 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1113/2005 ja 1276/2006, uusi 9 kohta seuraavasti:

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) työntekijällä työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa olevaa henkilöä sekä työntekijän eläkelain (395/2006) 7 §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka työaika ja ansiot täyttävät työttömyysturvalain (1290/2002) 5 luvun 4 §:ssä säädetyt edellytykset ja yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) 1 §:n 2 momentin tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 1 §:n 2 momentin mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen.

7 luku

Päivärahaetuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §

Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen

Päivärahaetus:

2) jaetaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutetulle henkilölle ja hänen työnantajalleen näiden eläkelakien mukaan vahvistetun työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa, jos vakuutettu työskentelee samanaikaisesti yrittäjän eläkelain mukaisena yrittäjänä, maatalousyrittäjän eläkelain mukaisena maatalo-

usyrittäjänä tai apurahansaajana sekä muun työnantajan palveluksessa.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

2 §

Työtulo

 Jos vakuutettu ei ole velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, hänen työtulonaan otetaan huomioon tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettu ansiotulo elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta, yrittäjätoimintaan liittyvä työkorvaus, hankintatyön arvo, porotalouden ansiotulo ja veronalainen apuraha. Jos vakuutettu, jolla ei ole velvollisuutta ottaa sanottujen lakien mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisesti tällaisen vakuutuksen, hänen työtulonaan otetaan kuitenkin huomioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulo.

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

14 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste

 Yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

- 8) hankintatyön arvon;
 9) osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peiteltyyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana; sekä
 10) apurahan.

Yrittäjän, maatalousyrittäjän ja apurahansaajan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskemisesta säädetään. Sairaanhoitomaksua määrättäessä ei kuitenkaan vähennetä yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

15 §

Sairausvakuutuksen päivärahanmaksun maksuperuste

 Yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

- 7) porotalouden ansiotulon;
 8) hankintatyön arvon, sekä
 9) apurahan.

Jos vakuutettu on vapautettu yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen sairausvakuutuksen päivärahamaksunsa määrätään 3 momentin 1—9 kohdassa tarkoitettua työtulon ja tähän työtuloon sisällyttämättömän palkkatulon perusteella.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan päivärahaetuuteen, kun vakuutetun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2009 tai sen jälkeen.

Jos maatalousyrittäjän eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua apurahansaajan työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2009 ja 31 päivänä joulukuuta 2010 välisenä aikana mainitut päivät mukaan lukien, 11 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin mukaista työtuloa sovelletaan 1 luvun 4 §:n 1 momentin 6 kohdassa määritellyn päivärahaetuuden perusteena arvioita-

essa työtuloja 11 luvun 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Lain 18 luvun 14 §:n 2 momentin 10 kohtaa ja 15 §:n 3 momentin 9 kohtaa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä va-

kuutetun sairaanhoito- ja päivärahamaksua vuodelta 2009.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 47 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 47 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 579/2007, seuraavasti:

47 §

Maksaminen työnantajalle

talousyrittäjän eläkelain mukaisena maatalousyrittäjänä tai apurahansaajana että muun työnantajan palveluksessa.

Kuntoutusraha jaetaan:

2) yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaan vakuutetulle ja hänen työnantajalleen näiden eläkelakien mukaan vahvistetun työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa, jos kuntoutuja työskentelee samanaikaisesti sekä yrittäjän eläkelain mukaisena yrittäjänä, maa-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan kuntoutusrahaan, kun vakuutetun oikeus kuntoutusrahaan alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2009 tai sen jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/1991) 1 ja 2 §, sellaisena kuin niistä on 2 § laissa 1288/2006, seuraavasti:

1 §

Maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006) tarkoitettulla maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla on oikeus saada korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä päivärahaa sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuna omavastuuajana siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtii Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

2 §

Maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa maatalousyrittä-

jän eläkelaiissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi. Mitä jäljempänä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään maatalousyrittäjästä sovelletaan myös apurahansaajaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan päivärahaan, kun apurahansaajan työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä tammikuuta 2009 tai sen jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 6 §:n 1 momentti, 2 luvun 4 §:n otsikko, 5 §:n 1—3 momentti ja 11 §:n 2 momentti sekä 5 luvun 3 §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 10 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 1278/2006 ja 2 luvun 5 §:n 3 momentti laissa 14/2007 sekä 5 luvun 3 §:n 3 momentti ja 7 §:n 2 momentti laissa 462/2006, ja *lisätään* 2 lukuun uusi 5 a § ja 9 luvun 5 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

6 §

Yrittäjä

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa henkilö, joka päätointaansa varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen. Yrittäjänä ei kuitenkaan pidetä maatalousyrittäjän eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua apurahansaajaa.

2 luku

Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

4 §

Yritystoiminta ja oma työ

5 §

Yritystoiminnan päätyminen ja keskeytyminen

Päätoimisesti yritystoiminnassa 4 §:n 1 tai

2 momentissa tarkoitettulla tavalla työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyneen siinä siihen ajankohtaan asti, jona yritystoiminta todistettavasti on lopetettu tai se on ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Yritystoiminta on katsottava lopetetuksi konkurssiin asettamisella tai siinä aiemmin työllistyneen henkilön työkyvyn alennuttua olennaisesti tai kun muutoin on ilmeistä, ettei sitä enää jatketa. Yritystoiminta katsotaan todistettavasti keskeytetyksi, kun yhtiön selvitystilan tai yhtiön purkamista koskevan sopimuksen taikka ammatinharjoittajan tekemien ilmoitusten ja toimenpiteiden perusteella on pääteltävissä, että tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on keskeytetty. Yritystoiminnan tai oman työn päättymisestä tai keskeytymisestä ja siitä vaadittavista selvityksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yritystoiminta katsotaan sivutoimiseksi, jos henkilö on ollut vähintään 10 kuukautta kyseiseen yritystoimintaan liittymättömässä kokoaikatyössä tai muutoin voidaan päätellä yritystoiminnan vaatiman työmäärän olevan niin vähäinen, ettei se ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle.

Yritystoiminnan lopettamista tai vähintään neljän kuukauden keskeytystä ei edellytetä, jos:

1) henkilön päätoiminen työllistyminen on ollut satunnaista;

2) henkilön työ on loppunut tuotantosuunnan lopettamisen tai vastaavan syyn johdosta;

3) henkilöä on pidettävä palkansaajaan rinnastettavana yrittäjänä; tai

4) yritystoimintaa luonnonolosuhteista johdun on pidettävä kausiluonteisena.

5 a §

Oman työn päättyminen

Päätoimisesti omassa työssään 4 §:n 1 tai 2 momentissa työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyneen siinä siihen ajankohtaan asti, kun työnhakijan esittämän selvityksen perusteella tai muuten on ilmeistä, ettei toimintaa enää jatketa.

Oman työn katsomisesta sivutoimiseksi on voimassa, mitä 5 §:n 2 momentissa sivutoimisesta yritystoiminnasta säädetään.

11 §

Työmarkkinoilta poissaolo

Henkilöllä on pätevä syy olla poissa työmarkkinoilta sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, vapausrangaistuksen, opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, alle kouluikäisen lapsen hoidon, vammaisen tai vanhuksen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen

hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä, jonka palkkauskustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea tai korkeinta korotettua palkkatukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloehtoon. Tarkastelujaksoa pidennetään ajalta, jolta henkilö saa osasairauspäivärahaa.

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla tai on työskennellyt osasairauspäivärahaa saadessaan, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka ollut työvoimapolitiisessa toimenpiteessä tai ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

9 luku

Työmarkkinatuen määrä ja kesto

5 §

Työmarkkinatuki ilman tarveharkintaa

Henkilölle maksetaan työmarkkinatuki ilman tarveharkintaa 130 ensimmäisen työttömyyspäivän ajalta, jos hän on ennen työttömyyden alkamista ollut vakuutettuna maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaisesti yhteensä 24 kuukautta lähinnä edellisen 48 kuukauden aikana (*apurahansaajan vakuu-*

tusehto). Edellä tarkoitetun 130 työttömyyspäivän laskeminen aloitetaan alusta, kun henkilö on työmarkkinatukioikeuden alkamisen jälkeen uudelleen täyttänyt apurahansaajan vakuutusehdon. Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt ole-masta työmarkkinoilla, edellä mainittua 48 kuukauden tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

9.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 3 ja 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 3 §:n 1 momentin 1 kohta ja 27 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1289/2006, seuraavasti:

3 §

Maatalousyrittäjän määritelmä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta ja:

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja jolla on voimassa mainittu vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi; tai

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuotta-

misesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on yksi euro lomitustunnilta lisätyn määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo 5 000:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvin osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

10.

Laki**maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 29 ja 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta 21 päivänä heinäkuuta 2006 annetun lain (612/2006) 29 §:n 2 momentti sekä 41 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 29 §:n 2 momentin ja 41 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto sekä 41 §:n 2 momentti laissa 1282/2006, seuraavasti:

29 §

Perusmäärän määräytyminen

Perusmäärän suuruutta määrittäessä ei kuitenkaan oteta huomioon oikeutta eläkkeeseen, joka perustuu maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:ssä tarkoitettuna apurahansaajana työskentelyyn, maatalousyrittäjän työ- tai virkasuhteeseen taikka muuhun kuin maatalousyrittäjän eläkelaisissa tarkoitettuun yrittäjätoimintaan.

41 §

Eläkkeen saaminen ja karttuminen luopumistukiajalta

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maata-

lousyrittäjän eläkelain 3 tai 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjätoiminnan nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläketurvaa maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tai 13 §:ssä tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut siitä syystä, etteivät 38 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä täyty.

Kun luopumistukea on alettu suorittaa 38 §:n perusteella, luopumistuen saajalle karttuu muusta ansiotyöstä kuin maatalousyrittäjän eläkelain 3 tai 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjätoiminnasta eläkettä sen mukaan, mitä säädetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa eläkkeen aikana tehdystä työstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

11.

Laki**maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 24 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laeissa 613/2006 ja 1283/2006, seuraavasti:

24 §

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjän eläkelain 3 tai 13 §:ssä tarkoitettun maatalousyrittäjätoiminnan nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläketurvaa maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tai 13 §:ssä tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut siitä syystä, etteivät 22 §:ssä säädetyt edellytykset tai jokin niistä täyty.

Kun luopumistuen suorittaminen 22 §:n perusteella on alkanut, luopumistuen saajalle

karttuu muusta ansiotyöstä kuin maatalousyrittäjän eläkelain 3 § tai 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjätoiminnasta eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa säädetään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan luopujaan, jonka luopumistuki on myönnetty luopumisen perusteella, joka on tapahtunut 1 päivänä tammikuuta 1995 tai sen jälkeen, mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006.

12.

Laki**asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 2 a ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta
 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1573/1993) 2 a §:n 3 kohta ja 7 §:n 3 kohta,
 sellaisina kuin ne ovat, 2 a §:n 3 kohta laissa 1277/2006 ja 7 §:n 3 kohta laissa 635/2004, se-
 kä

lisätään 2 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 635/2004 ja 1277/2006, uusi 6 a
 kohta seuraavasti:

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) perusteella velvollinen ottamaan sanotun lain mukaisen vakuutuksen tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää, joka on velvollinen ottamaan sanotun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen;

6 a) apurahansaajalla maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettua henkilöä, joka on velvollinen ottamaan sanotun lain 10 a §:n mukaisen vakuutuksen;

7 §

Työskentely ja opiskelu ulkomailla

Sosiaaliturvalainsäädännön soveltamista jatketaan hakemuksesta ulkomailla yli vuoden oleskelevaan henkilöön, jolla on kiinteät siteet Suomeen ja joka on:

3) päätoiminen opiskelija tai tutkija taikka apurahansaaja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 2009.

13.

Laki**eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (571/2007) 12 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1154/2007, seuraavasti:

12 §

Vuositulo

 Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) yrittäjän, maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tulona otetaan huomioon yrittäjän eläkelain (1272/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) perusteella vahvistettu työtulo; sekä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 2009.

Jos henkilö saa asumistukea tämän lain voimaan tullessa, hänen asumistuessaan ei oteta huomioon hänelle maatalousyrittäjän eläkelain 21 a §:n nojalla vahvistettua työtuloa ennen kuin hänen asumistukensa on 17 §:n nojalla muusta syystä tarkistettava.

14.

Laki**työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1279/2006, seuraavasti:

3 §
Määritelmät

tettua henkilöä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:ssä ja 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää.

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä yrittäjän eläkelaisella (1272/2006) tarkoi-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 2 §:n 1 momentin 5 kohta, 10 §:n otsikko, 12 §:n otsikko, 14 §:n otsikko ja 1 momentti, 22 §:n 1 ja 4 momentti, 23 ja 25 §, 26 §:n otsikko ja 1 momentti, 27, 29 ja 125 §, 135 §:n 1 ja 3 momentti sekä 154 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 135 §:n 1 momentti laissa 1170/2007, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a , 8 a, 8 b, 9 a, 10 a—10 c , 12 a, 12 b, 21 a—21 c, 135 a, 141 a ja 141 b § sekä 11 §:ään uusi 2 momentti ja 114 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Lain tarkoitus

1 a §

Lain soveltaminen apurahansaajaan

Tässä laissa säädetään myös tieteellistä tutkimusta tekevän tai taiteellista toimintaa harjoittavan apurahansaajan oikeudesta 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin eläkkeisiin ja kuntoutukseen sekä hänen edunsaajansa oikeudesta perhe-eläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen.

Suomessa asuvan apurahansaajan, joka työskentelee Suomesta myönnetyn apurahan turvin, on vakuutettava itsensä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) työtulolla maatalousyrittäjälle 14 §:n mukaisesti vahvistettua vuotuista työtuloa;

5) työtulolla maatalousyrittäjälle 14 §:n ja apurahansaajalle 21 a §:n mukaisesti vahvistettua vuotuista työtuloa;

8 a §

Apurahansaaja

Tässä laissa apurahansaajalla tarkoitetaan Suomessa asuvaa henkilöä, joka olematta työsuhteessa apurahan myöntäjään tekee Suomessa tieteellistä tutkimusta tai harjoittaa taiteellista toimintaa hänelle Suomesta henkilökohtaisesti myönnetyn apurahan turvin. Sama koskee henkilöä, joka vastaavasti työsuhteessa olematta tekee työtä tutkija- tai taiteilijaryhmässä, jolle apuraha on myönnetty. Edellä tarkoitettuna apurahansaajana pidetään myös henkilöä, joka työsuhteessa ollessaan tai yrittäjätoimintaa harjoittaessaan saa apurahan työsuhteesta tai yrittäjätoiminnasta erillään tehtävää tutkimusta tai taiteellista toimintaa varten. Suomessa asumista ei kuitenkaan edellytetä apurahansaajalta, johon sovelletaisiin Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen soveltavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Suomessa tehtävään tieteelliseen tutkimukseen tai taiteellisen toiminnan harjoittamiseen rinnastetaan tutkimuksen tekeminen tai taiteellisen toiminnan harjoittaminen ulkomailla, jos apuraha on myönnetty Suomesta muualla kuin Suomessa tehtävää tutkimusta tai harjoitettavaa taiteellista toimintaa varten.

Edellä tarkoitettuna tieteellisen tutkimuksen tekemisenä tai taiteellisen toiminnan harjoittamisena ei pidetä ammatilliseen perustutkintoon, ammattikorkeakoulututkintoon tai alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon liittyvää opiskelua tai opinnäytetyötä.

8 b §

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä apurahansaajan työ

Tämä laki ei koske apurahansaajan työtä:

1) ennen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua, eikä työtä, joka jatkuu sen kalenterikuukauden jälkeen, jona apurahansaaja täyttää 68 vuotta;

2) joka ei ole jatkunut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun jälkeen yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta;

3) joka on alkanut tai jatkunut sen jälkeen, kun hän on siirtynyt työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle;

4) ajalta, jona apurahansaajalle arvioitava vuotuinen työtulo on pienempi kuin 2 752,07 euroa;

5) jos apurahansaajaan ei sovelleta Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskien määräysten perusteella.

9 a §

Apurahansaajaa koskevat säännökset

Apurahansaajan oikeus vanhuuseläkkeeseen, osa-aikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä apurahansaajan edunsaajan oikeus perheläkkeeseen ja ryhmähenkivakuutuskorvaukseen määräytyy samalla tavalla kuin maatalousyrittäjällä ja hänen edunsaajallaan. Mitä tässä laissa ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetussa laissa (1281/2006) säädetään maatalousyrittäjistä ja maatalousyrittäjätoiminnasta koskee vastaavasti myös apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä, jollei apurahansaajasta ja apurahalla työskentelystä erikseen muuta säädetä.

Apurahansaajaa ja apurahalla työskentelyä ei kuitenkaan koske, mitä säädetään tämän lain:

1) 3 §:ssä maatalousyrittäjistä, 4 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenestä, 5 §:ssä maatalousyrittäjistä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, 6 §:ssä viljelmästä, 7 §:ssä lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä maatalousyrittäjätoiminnasta, 8 §:ssä maatalousyrittäjätoiminnasta ulkomailla, 10 §:ssä maatalousyrittäjän vakuuttamises-

ta, 12 §:ssä eläkelaitoksen valvontavelvollisuudesta ja maatalousyrittäjän pakkovakuuttamisesta, 13 §:ssä vakuutuksesta maatalousyrittäjälle, jolle vakuuttamisen alaraja ei täyty sekä maatalousyrittäjälle, joka on vanhuuseläkkeellä, 14 §:ssä työtulon vahvistamisesta ja tarkistamisesta, 15 §:ssä viljelmän työtulosta, 16 §:ssä viljellyn maatalousmaan tulosta, 17 §:ssä kasvullisen metsämaan työtulosta, 18 §:ssä viljelmän työtulon jaosta, 19 §:ssä maatalousyrittäjän perheenjäsenen työtulosta, 20 §:ssä poronmestajan työtulosta ja 21 §:ssä työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan maatalousyrittäjän työtulosta;

2) 24 §:ssä laiminlyöntikorotuksesta ja 26 §:n 2—4 momentissa maatalousyrittäjän vastuusta työeläkevakuutusmaksusta; eikä
3) 115 §:ssä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon liittyvistä tehtävistä, 141 §:ssä maatalousyrittäjän tietojenantovelvollisuudesta ja 144 §:ssä maatalousyrittäjien työterveyshuollon tilakäytirekisteristä.

3 luku

Eläketurvan järjestäminen

10 §

Vakuuttaminen

3 luku

Eläketurvan järjestäminen

10 §

Maatalousyrittäjän vakuuttaminen

10 a §

Apurahansaajan vakuuttaminen

Apurahansaaja on velvollinen ottamaan 1 a §:ssä tarkoitetun vakuutuksen, kun hänelle on myönnetty Suomesta apuraha, jonka turvin hän työskentelee Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja hänen saamansa apurahan määrä 21 a §:ssä säädettyllä tavalla vuotuisesti työtuloksi muunnettuna on vähintään 2 752,07 euroa vuodessa. Apurahansaaja liitetään myös

tämän lain mukaiseen ryhmähenkivakuutukseen.

Apurahansaaja on velvollinen ottamaan 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta kolmen kuukauden kuluessa apurahalla työskentelyn alkamisesta. Eläkelaitos vahvistaa vakuutuksen apurahansaajan esittämän apurahapäätöksen tai apurahan myöntäjän 141 b §:n nojalla tekemän ilmoituksen perusteella. Apurahapäätöksestä tai sen lisäksi esitettävästä muusta selvityksestä tai 141 b §:n mukaisesta ilmoituksesta on ilmentävä apurahansaajan saaman henkilökohtaisen apurahan määrä.

Apurahalla työskentelyn katsotaan alkavan ja päättyvän apurahapäätöksessä tai 141 b §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa mainitun työskentelyajan mukaisesti. Muussa tapauksessa apurahalla työskentelyn katsotaan alkavan apurahansaajan ilmoittamana alkamispäivänä ja jatkuvan hänen ilmoittamaansa päättymispäivään. Apurahalla työskentelyn voidaan kuitenkin katsoa alkaneen aikaisintaan apurahan myöntämispäätöksestä lukien. Vakuutus vahvistetaan edellä tarkoitetulle työskentelyajalle.

Vakuutusta ei voi vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kulumassa olevalta ja sitä välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta. Jos vakuuttamisvelvollisuus on laiminlyöty edellä tarkoitettua aikaisemmalta ajalta, oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen on tältä osin menetetty.

10 b §

Apurahansaajan vakuutuksen voimassaolo ja sen päättyminen

Edellä 10 a §:n 3 momentissa tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu apurahansaajan muussa maassa kuin EU- tai ETA-maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos häneen sovelletaan edelleen Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) nojalla. Edellä tarkoitetun vakuutuksen voimassaolo jatkuu myös apurahansaajan EU- tai ETA-

maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa asumisesta ja työskentelystä huolimatta, jos apurahansaajaan sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä EY:n sosiaaliturvasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen määräysten nojalla.

Jos apurahansaajalle vahvistetussa vakuutuksessa huomioon otettu työskentely keskeytyy vähintään neljän kuukauden ajaksi apurahansaajan sairauden, kuntoutuksen, lapsen syntymän tai alle kolmevuotiaan lapsen hoidon, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen tai näihin verrattavan syyn vuoksi ja apurahansaaja on ilmoittanut työskentelynsä keskeytymisestä myös apurahan myöntäjälle, vakuutus voidaan apurahansaajan hakemuksesta keskeyttää sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona apurahalla työskentely on keskeytynyt. Kun apurahansaaja keskeytyksen jälkeen aloittaa uudelleen apurahalla työskentelyn, vakuutuksen voimassaoloa jatketaan apurahansaajan hakemuksesta alkuperäisen vakuutus päätöksen mukaan jäljellä olevalle, vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle.

Vakuutuksen voimassaolo päättyy 10 a §:n 3 momentissa tarkoitettua päättymispäivää aikaisemmin, jos apurahansaajan ilmoituksen tai muun selvityksen perusteella käy ilmi, että apurahansaaja on lopettanut 10 a §:ssä tarkoitettun työskentelyn tai jos hän ei enää muuten ole vakuuttamisvelvollinen. Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi selvityksen saatuaan tarkistaa 10 a §:n 3 momentin nojalla annettua päätöstä siten, että vakuutus päätetään takautuvasti siihen päivään, jolloin vakuuttamisen edellytykset eivät täyty.

10 c §

Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan vakuuttaminen

Jos maatalousyrittäjä tekee myös tämän lain piiriin kuuluvaa työtä apurahansaajana, vakuutus maatalousyrittäjätoiminnasta ja työskentelystä apurahansaajana vahvistetaan erikseen.

11 §

Ryhmähenkivakuutuksen vakuutusehdot

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja ryhmähenkivakuutuksen ehtoja sovelletaan myös 10 a §:n mukaan vakuutettuun apurahansaajaan. Mitä mainituissa ehdoissa määrätään maatalousyrittäjästä, koskee vastavasti myös apurahansaajaa.

12 §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja pakkovakuuttaminen

12 §

*Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja **maatalousyrittäjän** pakkovakuuttaminen*

12 a §

Eläkelaitoksen valvontavelvollisuus ja apurahansaajan pakkovakuuttaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos valvoo, että apurahansaaja täyttää tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa. Apurahansaaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle tietoja siten kuin 141 a §:ssä säädetään.

*Jos apurahansaaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutuksen ottamisen, eläkelaitoksen on kehotettava apurahansaajaa korjaamaan laiminlyöntinsä. Jos apurahansaaja ei eläkelaitoksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkelaitos vakuuttaa apurahansaajan tämän lain mukaisesti (**pakkovakuuttaminen**).*

Kun apurahansaaja pakkovakuutetaan, vakuutuksen alkamiseen ja eläkeoikeuteen takautuvalta ajalta sovelletaan, mitä 10 a §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Pakkovakuuttamisen yhteydessä eläkelaitos vahvistaa apurahansaajalle työtulon hankittu selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella sekä perii työeläkevakuutusmaksun.

12 b §

Vakuuttamisvelvollisuuden kiertäminen

Jos tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden kiertämiseksi tai muusta vastaavasta syystä oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, vakuutusmaksua määrättäessä tai asiaa käsiteltäessä on meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

14 §

Työtulon vahvistaminen ja tarkistaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjälle vuotuisen työtulon. Maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan tämän lain piiriin kuuluvassa toiminnassa.

14 §

Maatalousyrittäjän työtulon vahvistaminen ja tarkistaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjälle vuotuisen työtulon. Maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti vastaavan hänen työpanostaan tämän lain piiriin kuuluvassa maatalousyrittäjätoiminnassa.

21 a §

Apurahansaajan työtulon vahvistaminen

Maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa 10 a §:ssä tarkoitetun työskentelyn alkamisesta lukien apurahansaajalle vuotuisen työtulon mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetulle työskentelyajalle. Apurahansaajan vuotuinen työtulo määritetään siten, että hänelle työtä varten myönnetty apuraha jaetaan apurahalla työskentelyaikaan sisältyvien päivien lukumäärällä ja näin saatu rahamäärä kerrotaan kolmellasadalla-kuudellakymmenellä.

Jos apurahan myöntöpäätöksestä tai 141 b §:n mukaisesta ilmoituksesta ilmenee, että osa apurahasta on myönnetty apurahalla työskentelystä aiheutuvien materiaali- ja muiden kulujen korvaamiseen, apurahansaajan on esitettävä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle laskelma kuluja vastaavasta osuudesta. Ennen vuotuisen työtulon

vahvistamista eläkelaitoksen arvioima kuluja vastaava osuus vähennetään myönnetystä apurahasta.

Jos samalle tai osittain samalle työskentelyajalle on myönnetty useampia apurahoja, joista kukin täyttää 10 a §:n 1 momentissa säädetyt ehdot, vuotuinen työtulo vahvistetaan kullakin apurahalla työskentelyn osalta erikseen 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla.

21 b §

Työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkkeellä olevan apurahansaajan työtulo

Työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetun apurahansaajan työtuloksi vahvistetaan eläketapahtumasta alkaen työtulo, joka vastaa hänen jäljellä olevaa työkykyään apurahalla tehtävään työhön.

Osa-aikaeläkettä saavan apurahansaajan työtulo on puolet tämän lain 36 §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta vakiintuneesta työtulosta, jos apurahansaaja tämän lain mukaisella osa-aikaeläkkeellä ollessaan jatkaa työtään apurahansaajana.

21 c §

Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaajan työtulon vahvistaminen

Jos maatalousyrittäjä tekee myös tämän lain piiriin kuuluvaa työtä apurahansaajana, työtulo 3 §:n mukaisesta maatalousyrittäjätoiminnasta vahvistetaan erikseen noudattaen, mitä 14—21 §:ssä säädetään ja erikseen työtulo työskentelystä apurahansaajana, noudattaen, mitä 21 a §:ssä ja 21 b §:ssä säädetään.

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi maatalousyrittäjä on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

22 §

Työeläkevakuutusmaksu

Tämän lain mukaisen eläketurvan kustantamiseksi maatalousyrittäjä ja apurahansaaja on velvollinen suorittamaan työtulon perusteella lasketun työeläkevakuutusmaksun.

Maatalousyrittäjän 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien työeläkevakuutusmaksun perusprosentiksi vahvistetaan kuitenkin 3 momentissa tarkoitettu perusprosentti lisättynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden eläkemaksu ylittää sitä nuorempien eläkemaksun.

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan 53 ikävuoden täyttämistä seuraavan kalenterivuoden alusta lukien työeläkevakuutusmaksun perusprosentiksi vahvistetaan kuitenkin 3 momentissa tarkoitettu perusprosentti lisättynä yhtä monella prosenttiyksiköllä kuin työntekijän eläkelain 153 §:ssä tarkoitettu 53 vuotta täyttäneiden eläkemaksu ylittää sitä nuorempien eläkemaksun.

23 §

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Maatalousyrittäjä, jota tarkoitetaan 10 §:ssä, on velvollinen ryhmähenkivakuutusta varten suorittamaan vakuutusmaksun, jonka perusteet sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä. Maksu lasketaan vuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärän tulee kattaa kaksi kolmannesta ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista. Tässä pykälässä tarkoitettuihin vakuutusmaksuihin sovelletaan muuten soveltuvin osin, mitä 22 §:n mukaisista työeläkevakuutusmaksuista säädetään.

23 §

Ryhmähenkivakuutusmaksu

Tämän lain 10 §:n mukaan vakuutettava maatalousyrittäjä ja 10 a §:n mukaan vakuutettava apurahansaaja on velvollinen ryhmähenkivakuutusta varten suorittamaan vakuutusmaksun, jonka perusteet sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta. Maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksu lasketaan vuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärän tulee kattaa kaksi kolmannesta maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista. Myös apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksu lasketaan vuotuisena tasamaksuna siten, että maksujen yhteismäärän tulee kattaa kaksi kolmannesta apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista.

Tämän lain 10 §:n mukaan vakuutettu maatalousyrittäjä, joka on vakuutettu myös 10 a §:n mukaisesti apurahansaajana, on velvollinen suorittamaan vain maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksun siltä ajalta, jona 10 §:n ja 10 a §:n mukaiset vakuutukset ovat samanaikaisesti voimassa.

Tässä pykälässä tarkoitettuun vakuutusmaksuun sovelletaan myös, mitä 22 §:n mukaisesta työeläkevakuutusmaksusta säädetään 24—30 §:ssä. Apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen vakuutusmaksuun ei kuitenkaan sovelleta 24 §:ää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

*Työeläkevakuutusmaksun viivästyskorko**Työeläkevakuutusmaksun viivästyskorko*

Jos maatalousyrittäjä on laiminlyönyt työeläkevakuutusmaksun suorittamisen, eläkelaitoksella on oikeus periä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko.

Jos maatalousyrittäjä *tai apurahansaaja* on laiminlyönyt työeläkevakuutusmaksun suorittamisen, eläkelaitoksella on oikeus periä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko.

26 §

26 §

*Maatalousyrittäjän vastuu työeläkevakuutusmaksusta**Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan vastuu työeläkevakuutusmaksusta*

Maatalousyrittäjä vastaa henkilökohtaisesti tässä laissa tarkoitetusta työeläkevakuutusmaksusta.

Maatalousyrittäjä *ja apurahansaaja* vastaa henkilökohtaisesti tässä laissa tarkoitetusta työeläkevakuutusmaksusta.

27 §

27 §

*Työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttäminen**Työeläkevakuutusmaksun perinnän keskeyttäminen*

Jos maatalousyrittäjä hakee muutosta tämän lain perusteella annettuun päätökseen, eläkelaitos voi keskeyttää työeläkevakuutusmaksun perinnän, kunnes muutoksenhaku on käsitelty, jos muutoksenhakuelimen ratkaisulla voi olla vaikutusta työeläkevakuutusmaksuun. Jos maatalousyrittäjä hakee eläkettä, eläkelaitos voi niin ikään keskeyttää työeläkevakuutusmaksun perinnän, kunnes eläkehakemus on ratkaistu, jos ratkaisulla voi olla vaikutusta työeläkevakuutusmaksuun.

Jos maatalousyrittäjä *ja apurahansaaja* hakee muutosta tämän lain perusteella annettuun päätökseen, eläkelaitos voi keskeyttää työeläkevakuutusmaksun perinnän, kunnes muutoksenhaku on käsitelty, jos muutoksenhakuelimen ratkaisulla voi olla vaikutusta työeläkevakuutusmaksuun. Jos maatalousyrittäjä *tai apurahansaaja* hakee eläkettä, eläkelaitos voi niin ikään keskeyttää työeläkevakuutusmaksun perinnän, kunnes eläkehakemus on ratkaistu, jos ratkaisulla voi olla vaikutusta työeläkevakuutusmaksuun.

29 §

29 §

*Työeläkevakuutusmaksun vanhentuminen**Työeläkevakuutusmaksun vanhentuminen*

Työeläkevakuutusmaksu on perittävä maatalousyrittäjältä tai 26 §:ssä tarkoitetulta muulta maksuvelvolliselta viimeistään maksuunpanovuotta välittömästi seuraavien

Työeläkevakuutusmaksu on perittävä maatalousyrittäjältä, *apurahansaajalta* tai 26 §:ssä tarkoitetulta muulta maksuvelvolliselta viimeistään maksuunpanovuotta välit-

viiden kalenterivuoden kuluessa. Jos työeläkevakuutusmaksua ei ole sanotun ajan kuluessa maksettu, työeläkevakuutusmaksu on vanhentunut.

125 §

Vastuuvelka ja vastuuvelan kate

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Eläkelaitoksen on 1 momentissa tarkoitettua vastuuvelkaa sekä muita vastuuvelkaan rinnastettavia eriä katettaessa noudatettava soveltuvin osin vakuutusyhtiölain (1062/1979) 10 luvun 3 §:n 3 momentin 2, 3 ja 7 kohtaa. Tarkemmat säännökset vastuuvelkaan rinnastettavista ja vähennettävistä eristä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

tömästi seuraavien viiden kalenterivuoden kuluessa. Jos työeläkevakuutusmaksua ei ole sanotun ajan kuluessa maksettu, työeläkevakuutusmaksu on vanhentunut.

114 §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tehtävät

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi käyttää nimestään lyhennettä *Mela*.

125 §

Vastuuvelka ja vastuuvelan kate

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana *maatalousyrittäjille* tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana apurahansaajille tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon eläkelaitoksen ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuuvelka muodostuu edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vastuuvelkojen yhteismäärästä. Apurahansaajien tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvat tulot ja menot on pidettävä erillään eläkelaitoksen muista tuloista ja menoista.

Eläkelaitoksen on 3 momentissa tarkoitettua vastuuvelkaa sekä muita vastuuvelkaan rinnastettavia eriä katettaessa noudatettava eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annettua lakia (1114/2006) ottaen lisäksi soveltuvin osin huomioon, mitä vakuutusyhtiölain (/)

10 luvun 3 §:n 2 ja 3 kohdassa sekä 25 §:n 3 kohdassa säädetään. Tarkemmat säännökset vastuovelkaan rinnastettavista ja vähennettävistä eristä annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

135 §

Eläkelaitoksen ja valtion vastuu eläkkeistä ja muista etuuksista

Tämän lain mukaisten eläkkeiden, 136 §:n 1 momentin mukaisten palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeiden osien sekä muiden etuuksien kustannuksista vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Valtio vastaa edellä tässä momentissa tarkoitetuista kustannuksista muilta osin. Ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion vastuulla on kuitenkin yksi kolmannes. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottoihin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Vakuutusmaksuina ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yrityksen saneeruksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausohjelmaan tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laeissa säädettyjä periaatteita.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen esityksestä ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettujen kohtuullisten hoitokulujen sekä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen sijoitusten tuotto. Ministeriö antaa myös tarkemmat ohjeet tämän pykälän soveltamisesta.

135 §

Eläkelaitoksen ja valtion vastuu maatalousyrittäjien eläkkeistä ja muista etuuksista

Tämän lain mukaisten maatalousyrittäjien eläkkeiden, 136 §:n 1 momentin mukaisten palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeiden osien sekä maatalousyrittäjien muiden etuuksien kustannuksista vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista maatalousyrittäjien vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Valtio vastaa edellä tässä momentissa tarkoitetuista kustannuksista muilta osin. Ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion vastuulla on kuitenkin yksi kolmannes. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottoihin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Vakuutusmaksuina ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yrityksen saneeruksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettuun saneerausohjelmaan tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainituissa laeissa säädettyjä periaatteita.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettujen kohtuullisten hoitokulujen sekä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen sijoitusten tuotto.

135 a §

Eläkelaitoksen ja valtion vastuu apurahansaajien eläkkeistä ja muista etuuksista

Tämän lain mukaisten apurahansaajille myönnettyjen eläkkeiden, 136 §:n 1 momentin mukaisten palkattomilta ajoilta karttuneiden eläkkeiden osien sekä apurahansaajien muiden etuuksien kustannuksista vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Eläkelaitoksen kustannettava osuus muodostuu eläkelaitoksen saamista apurahansaajien vakuutusmaksuista, joista on vähennetty eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Valtio vastaa edellä tässä momentissa tarkoitetuista kustannuksista muilta osin. Apurahansaajien ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion vastuulla on kuitenkin yksi kolmannes. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon niitä maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottotoimin perittäviksi tai valvottu konkurssissa. Apurahansaajien vakuutusmaksuina ei myöskään oteta huomioon sellaisia maksamatta olevia vakuutusmaksuja, jotka sisältyvät yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa tarkoitettuun maksuohjelmaan taikka sellaiseen vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, joka sisällöltään vastaa mainitussa laissa säädettyjä periaatteita.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettut kohtuulliset hoitokulut sekä 1 momentissa tarkoitettu sijoitusten tuotto.

Valtion tulee suorittaa kunakin vuonna valtion osuuden ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää. Valtion osuuden ja ennakon suorittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

141 a §

Apurahansaajan velvollisuus antaa tietoja

Apurahansaaja on velvollinen viipymättä antamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitok-

selle tiedot vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle myönnetyn, vähintään 917,36 euron suuruisen apurahan turvin aloittamastaan työskentelystä ja tämän lain mukaisesti vakuutetun apurahalla työskentelyn päättymisestä.

Apurahansaajan 1 momentissa tarkoitettusta ilmoitusvelvollisuudesta riippumatta eläkelaitos voi vaatia apurahansaajalta selvityksen 1 momentissa tarkoitetuista sekä muista vastaavista seikoista, jotka voivat vaikuttaa apurahansaajan tämän lain mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuteen, työeläkevakuutusmaksuun, vakuutuksen hoitoon ja työtuloon.

Jos kysymyksessä on apuraha, joka on myönnetty tieteellistä tutkimusta tekeville tai taiteellista toimintaa harjoittavalle henkilölle ja hänen työryhmälleen, apurahapäätöksessä mainittu henkilö on velvollinen ilmoittamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle hänen työryhmässään työskentelevien henkilöiden nimet ja yhteystiedot tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden selvittämistä varten.

141 b §

Apurahan myöntäjän velvollisuus antaa tietoja

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tämän lain 12 a §:ssä säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi 8 a §:ssä tarkoitetun apurahan myöntäjän on kirjallisesti ilmoitettava Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, kun se on myöntänyt 8 a §:ssä tarkoitetulle apurahansaajalle vähintään neljän kuukauden työskentelyajalle apurahan, joka on vähintään 917,36 euroa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa on mainittava apurahansaajan nimi, henkilötunnus, myönnetyn apurahan määrä ja käyttötarkoitus sekä se, sisältyykö apurahaan myös 21 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja kuluja. Jos apuraha on myönnetty tietylle työskentelyajalle, ilmoituksessa on lisäksi mainittava työskentelyaika, jolle apuraha on myönnetty. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa apurahan maksamisen alkamisesta.

Tiedot voidaan luovuttaa Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle myös sähköisessä muodossa noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on myös oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta apurahan myöntäjältä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot myönnetystä apurahasta sekä sen perusteena olevasta hakemuksesta.

154 §

Ajanjaksojen pituuksien laskeminen

Laskettaessa ajanjaksojen pituuksia kalenterikuukauteen katsotaan sisältyvän 30 päivää, kun:

- 1) arvioidaan, sovelletaanko maatalousyrittäjään tätä lakia;
- 2) määrätään tämän lain mukaista työeläkevakuutusmaksua;
- 3) lasketaan tämän lain mukaista eläkettä; ja
- 4) maksetaan kuntoutusrahaa.

154 §

Ajanjaksojen pituuksien laskeminen

Laskettaessa ajanjaksojen pituuksia kalenterikuukauteen katsotaan sisältyvän 30 päivää, kun:

- 1) arvioidaan, sovelletaanko maatalousyrittäjään tai apurahansaajaan tätä lakia;
- 2) määrätään tämän lain 21 a §:n mukaista työtuloa;
- 3) määrätään tämän lain mukaista työeläkevakuutusmaksua;
- 4) lasketaan tämän lain mukaista eläkettä; ja
- 5) maksetaan kuntoutusrahaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen myönnetyllä apurahalla työskentelyyn.

Apurahansaaja, jolle on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty apuraha, voi kuitenkin ottaa tämän lain 10 a §:ssä tarkoitettua eläkevakuutuksen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta, jos hänen apurahalla työskentelynsä alkaa tai jatkuu lain voimaantulon jälkeen kestäen yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta ja apurahan määrä vuotuisesti työtuloksi muutettuna on tämän lain voimaantulon jälkeiseltä työskentelyajalta vähintään 2 752,70 euroa ja apurahansaajan työskentely tämän lain voimaantulon jälkeen täyttää muutenkin

tässä laissa säädetyt apurahansaajan vakuuttamisen edellytykset. Tällöin vakuutuksen voi ottaa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta tai, jos apurahalla työskentely alkaa lain voimaantulon jälkeen, kuuden kuukauden kuluessa työskentelyn alkamisesta. Vakuutus voidaan vahvistaa aikaisintaan lain voimaantulosta lukien eikä sitä voida vahvistaa takautuvasti pidemmältä ajalta kuin edellä tarkoitetulta kuuden kuukauden ajalta. Jos apurahansaaja ottaa edellä tarkoitetun vakuutuksen edellä säädetyssä kuuden kuukauden määräajassa, apurahansaajan työskentelyyn sovelletaan tätä lakia, jollei edellä olevasta muuta johdu. Mitä lain 141 b §:ssä säädetään apurahan myöntäjän velvollisuudesta antaa tietoja, ei kuitenkaan koske ennen lain voimaantuloa myönnettyjä apurahoja. Tämän momentin perusteella vakuutuksen ottanutta apurahansaajaa on pidettävä tämän lain 10 a §:n mukaisena vakuuttamisvelvollisena apurahansaajana muuta sosiaaliturvalainsäädäntöä sovellettaessa.

Mitä 3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske ennen lain voimaantuloa myönnetyllä taitelijaprofessorin viroista ja valtion taitelija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukaisella viisivuotisella apurahalla työskentelyyn, johon liittyy mainitun lain 3 b—3 e §:n, sellaisina kuin ne ovat voimassa tämän lain voimaan tullessa, mukainen eläketurva. Mainittua 3 momenttia ei myöskään sovelleta ennen lain voimaantuloa myönnetyllä yli viisivuotisella valtion taitelija-apurahalla työskentelyyn.

Tämän lain 10 a §:n 4 momenttia sovelletaan siten, että vakuutus vahvistetaan takautuvasti, kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2009.

Tässä laissa tarkoitetut rahamäärät ja rajasummat vastaavat työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetun palkkakerroimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista 28 päivänä marraskuuta 1969 annetun lain (734/1969) 3 a §:n 3 momentti ja 3 b—3 e §, sellaisina kuin ne ovat, 3 a §:n 3 momentti laissa 143/1995, 3 b—3 d § laissa 947/1981 ja mainituissa laissa 143/1995 sekä 3 e § mainituissa laissa 947/1981, sekä

muutetaan 3 ja 4 c §, sellaisina kuin ne ovat, 3 § mainituissa laissa 143/1995 sekä laeissa 367/2000 ja 196/2005 ja 4 c § laissa 666/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta jaetaan taiteenharjoittajien työskentelyn ja opintojen tukemiseksi eri taiteen aloilla 395 apurahavuotta vastaava määrä sekä vuodesta 2001 lukien 445 apurahavuotta vastaava määrä ja vuodesta 2006 lukien 495 apurahavuotta vastaava määrä valtion taiteilija-apurahoina. Apurahakausi voi olla vähintään kuusi kuukautta ja enintään viisi vuotta. Lisäksi varataan vähintään 50 taiteilija-apurahan suuruinen määräraha jaettavaksi kohdeapurahoina tiettyjen työsuunnitelmien toteuttamista varten.

Opetusministeriö päättää valtion taiteilija-apurahan suuruudesta.

3 a §

Kohdeapuraha voidaan myöntää myös kahdelle tai useammalle taiteenharjoittajalle yhteisesti taikka työryhmälle, jonka muodostaa yksi tai useampi taiteenharjoittaja avustajineen.

3 b §

Taiteenharjoittajalla, joka saa tai on saanut viisivuotista taiteilija-apuraha, on sen

Ehdotus

3 §

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta jaetaan taiteenharjoittajien työskentelyn ja opintojen tukemiseksi eri taiteen aloilla 545 apurahavuotta vastaava määrä valtion taiteilija-apurahoina. Apurahakausi voi olla vähintään kuusi kuukautta ja enintään viisi vuotta.

Opetusministeriö päättää valtion taiteilija-apurahan suuruudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että taiteilija-apuraha voidaan erityisesti syystä myöntää muullekin henkilölle kuin 1 momentissa tarkoitettulle taiteenharjoittajalle.

3 a §

(kumotaan)

3 b §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jälkeen kun hän ei enää saa apurahaa, oikeus valtion varoista suoritettavaan vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä, jos apurahaa myönnettäessä on määrätty, ettei saajalla ole lupaa pitää palkattua tointa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun taiteenharjoittajan kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä valtion varoista perhe-eläkettä soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevan henkilön jälkeen.

3 c §

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että taiteenharjoittaja on saavuttanut 65 vuoden iän.

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että taiteenharjoittaja on käynyt vähintään vuoden ajaksi kykenemättömäksi työhön, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

(kumotaan)

3 c §

3 d §

Eläkeajaksi luetaan aika, jolta taiteenharjoittaja on saanut viisivuotista taiteilija-apurahaa. Jos apurahan suorittaminen on keskeytetty sairauden, vian tai vamman taikka apurahan saajan kuoleman johdosta ennen apurahan saamiselle määrättyä päättymisaikaa, luetaan eläkeajaksi myös aika apurahan suorittamisen keskeyttämisestä sanottuun päättymisaikaan.

Eläke määrätään tämän lain mukaan suoritettavasta taiteilija-apurahasta sellaisena kuin apuraha on eläkkeen alkamisen ajankohtana, ja eläkkeen määrä on 11/60 prosenttia apurahasta jokaiselta eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudelta.

(kumotaan)

3 d §

3 e §

Tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai perhe-eläkkeeseen yhteensovitetaan muut eläkkeet tai perhe-eläkkeet taikka niiden luontoiset suoritukset siten kuin valtion eläkelain 12 §:ssä on valtion palvelukseen pe-

(kumotaan)

3 e §

rustuvan eläkkeen tai valtion perhe-eläkelain 7 §:ssä valtion palvelukseen perustuvan perhe-eläkkeen osalta säädetty.

Eläkkeen määrä sekä eläkettä uudelleen yhteensovittaessa sen perusteena oleva taiteilija-apuraha tarkistetaan siten kuin valtion eläkelain 16 §:ssä on säädetty.

Tämän lain mukaisessa eläke- ja perhe-eläkeasiassa noudatettavasta menettelystä ja eläkkeistä annettavasta ennakkotiedosta sekä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta valtionkonttorin päätökseen on voimassa, mitä valtion eläkelaisissa (280/66) ja valtion perhe-eläkelaisissa (744/68) on säädetty.

4 c §

Valtion taidetoimikunta voi asettaa valtion taiteilija-apurahan tai kohdeapurahan saamisen ehdoksi, ettei apurahan saaja ole apurahakautenaan palkatussa toimessa.

4 c §

Valtion taidetoimikunta voi asettaa valtion taiteilija-apurahan saamisen ehdoksi, ettei apurahan saaja ole apurahakautenaan palkatussa tehtävässä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivän tammi-kuuta 2009.

Tällä lailla kumottuja säännöksiä sovelletaan kuitenkin ennen tämän lain voimaantuloa vähintään viisivuotisen valtion taiteilija-apurahan saaneisiin, joiden apurahakausiin liittyy tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukainen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke sekä perhe-eläke.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 6 §, 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 8 §, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 12 §:n 3 momentti, 14 §:n 1 momentti, 15 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1, 2 ja 8 momentti, 18 §:n 1 momentti, 20 § ja 21 §:n 5 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 6 § laeissa 1345/1988, 977/1993, 1274/1997 ja 924/2003, 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 11 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti sekä 18 §:n 1 momentti laissa 1287/2006, 8 § laissa 724/2002, 12 §:n 3 momentti laissa 1644/1992, 14 §:n 1 momentti ja 21 §:n 5 momentti laissa 1362/2004, 15 §:n 1 momentti laissa 1172/2007, 15 §:n 3 momentti ja 20 § mainitussa laissa 924/2003 ja 17 §:n 8 momentti laissa 1415/2006, sekä

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti, lakiin siitä mainitulla lailla 977/1993 kumotun 4 ja 5 §:n tilalle uusi 4 ja 5 §, lakiin uusi 6 a § sekä 12 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1644/1992, 977/1993, 1362/2004 ja 1287/2006, uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Suomessa asuvan apurahansaajan ja hänen omaistensa oikeus saada korvausta työvahingosta sekä hautausavun suorittaminen määräytyy myös tämän lain mukaan.

4 §

Apurahansaajalla tarkoitetaan maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaan vakuuttamisvelvollista apurahansaajaa. Apurahansaajan työnä pidetään hänen sanotun lain 8 a §:ssä tarkoitettua tieteellisen tutkimuksen tekemistä tai taiteellisen toiminnan harjoittamista.

Mitä jäljempänä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjästä, koskee myös apurahansaajaa, jollei apurahansaajasta muuta erikseen säädetä.

Apurahansaajaa ei kuitenkaan koske, mitä säädetään:

1) 6 §:ssä maatalousyrittäjän työtapaturmasta;

2) 12 §:n 1 ja 2 momentissa vuosityöansion määrittämisestä;

3) 17 §:n 3—7 momentissa maatalousyrittäjän vakuutusmaksun määrittämisestä ja työterveyshuollon tilakäynneistä sekä 22 §:n 4 momentissa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen oikeudesta saada tietoja työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä; ja

4) 21 §:n 1 momentissa vapaaehtoisesta työntekijän vakuutuksesta.

5 §

Työvahingolla tarkoitetaan tässä laissa 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua työtapaturmaa sekä ammattitautia.

Ammattitaudilla tarkoitetaan sairautta, joka sen mukaan kuin ammattitautilaissa (1343/1988) säädetään, maatalousyrittäjätöissä tai apurahansaajan työssä on aiheutunut fyysisistä, kemiallisista tai biologisista tekijöistä.

Työvahingon katsotaan sattuneen silloin, kun tapaturma sattui maatalousyrittäjälle tai apurahansaajalle tai kun ammattitauti ilmeni.

Työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena korvataan myös muun kuin työtapaturman aiheuttaman tai ammattitaudiksi katsottavan vamman tai sairauden olennainen paheneminen siten kuin tapaturmavakuutuslain (608/1948) 4 §:n 4 momentissa ja ammattitautilain 1 §:n 2 momentissa säädetään.

6 §

Työvahingolla tarkoitetaan tässä laissa työtapaturmaa ja ammattitautia.

Työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut maatalousyrittäjää hänen maatalousyrittäjätöissään tai siitä johtuvissa olosuhteissa. Työtapaturmana ei kuitenkaan korvata matkalla asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle eikä asiointimatalla sattunutta tapaturmaa, jollei matka ole liittynyt maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätöihin.

Maatalousyrittäjän 2 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjätöissä tai siitä johtuvissa olosuhteissa saama vamma, joka on syntynyt lyhyehkönä, enintään yhden vuo-

6 §

Maatalousyrittäjän työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on sattunut maatalousyrittäjälle hänen maatalousyrittäjätöissään tai siitä johtuvissa olosuhteissa. Työtapaturmana ei kuitenkaan korvata matkalla asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle eikä asiointimatalla sattunutta tapaturmaa, jollei matka ole liittynyt maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätöihin.

Maatalousyrittäjän 1 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjätöissä tai siitä johtuvissa olosuhteissa saama vamma, joka on syntynyt lyhyehkönä, enintään yhden vuo-

rokauden pituisena aikana ja jota ei korvata ammattitautina, voidaan sen mukaan kuin tapaturmavakuutuslain (608/1948) 4 §:n 2 momentissa säädetään, katsoa työtaturman aiheuttamaksi.

Ammattitaudilla tarkoitetaan sairautta, joka sen mukaan kuin ammattitautilaissa (1343/88) säädetään, maatalousyrittäjätyössä on aiheutunut fyysisistä, kemiallisista tai biologisista tekijöistä.

Työvahingon katsotaan sattuneen silloin, kun tapaturma kohtasi maatalousyrittäjää tai kun ammattitauti ilmeni.

rokauden pituisena aikana ja jota ei korvata ammattitautina, voidaan sen mukaan kuin tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa säädetään, katsoa työtaturman aiheuttamaksi.

6 a §

Apurahansaajan työtaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on sattunut apurahansaajalle:

1) hänen 4 §:ssä tarkoitetussa apurahansaajan työssä hänen tehdessään tieteellistä tutkimusta tai harjoittaessaan taiteellista toimintaa;

2) 1 kohdassa tarkoitetusta työstä johtuvissa olosuhteissa:

a) apurahansaajan työpaikalla tai työpaikkaan kuuluvalla alueella;

b) matkalla asunnolta työpaikalle tai päinvastoin;

c) hänen ollessaan tieteelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toimintaan kiinteästi liittyvällä asiointimatalla; ja

d) hänen ollessaan tieteelliseen tutkimukseen tai taiteelliseen toimintaan liittyvällä työmatkalla, ja tapaturma on sattunut apurahansaajalle olosuhteissa, jotka kiinteästi liittyvät 1 kohdassa tarkoitettuun työhön.

Apurahansaajan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa työssä tai 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetussa työstä johtuvissa olosuhteissa saama vamma, joka on syntynyt lyhyehkönä, enintään yhden vuorokauden pituisena aikana ja jota ei korvata ammattitautina, voidaan sen mukaan kuin tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentissa säädetään, katsoa työtaturman aiheuttamaksi.

Mitä tässä laissa säädetään työtaturmasta, sovelletaan myös apurahansaajan vammaan tai sairauteen, joka on aiheutunut edellä 1 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa pahoinpitelystä tai muusta toisen

7 §

Tämän lain mukaista korvausta suoritetaan, jos työvahinko on sattunut:

1) maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1—4 tai 6 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen;

8 §

Tämän lain mukaista korvausta työvahingosta haetaan vahinkoilmoituksella. Maatalousyrittäjän on toimitettava vahinkoilmoitus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahinkoilmoitukseen on merkittävä vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut yksilöinti- ja yhteystiedot. Lisäksi siihen on merkittävä työvahingon laatua, syitä ja sattumisolosuhteita koskevat tiedot, tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista sekä muut korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot. *Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vahinkoilmoitukseen merkittävistä tiedoista. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahinkoilmoituksen lomakkeen kaavan.*

11 §

Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidetään hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloaan työvahingon sattumishetkellä.

7 §

Tämän lain mukaista korvausta suoritetaan, jos työvahinko on sattunut:

1) maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n 1—4 tai 6 kohdassa tarkoitettulle *maatalousyrittäjälle* sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen tai *maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettulle apurahansaa-jalle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan mainitun lain 10 a §:n mukaisen vakuutuksen;*

8 §

Tämän lain mukaista korvausta työvahingosta haetaan vahinkoilmoituksella. Vahinkoilmoitus on toimitettava maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle. Vahinkoilmoitukseen on merkittävä vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut yksilöinti- ja yhteystiedot. Lisäksi siihen on merkittävä työvahingon laatua, syitä ja sattumisolosuhteita koskevat tiedot, tieto vahingoittuneen muusta yrittäjätoiminnasta ja työsuhteista sekä muut korvausasian käsittelyä varten välttämättömät tiedot. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos vahvistaa vahinkoilmoituksen lomakkeen kaavan.*

11 §

Maatalousyrittäjän vuosityöansiona pidetään hänen maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työtuloaan *tämän lain 3 §:ssä tarkoitettusta maatalousyrittäjätyöstä* työvahingon sattumishetkellä. *Apurahansaaajan vuosityöansiona pidetään hänelle apurahansaaajan työstä maatalousyrittäjän eläkelain 21 a §:n mukaan vahvistettua vuotuista työtuloa tai vuotuisten työtulojen yhteismäärää työvahingon sattumishetkellä. Maatalousyrittäjätoimintaa harjoittavan apurahansaaajan vuosityöansiona pidetään maa-*

Maatalousyrittäjälle, jolla ei työvahingon sattuessa ole voimassa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, määrätään vuosityöansio soveltuvin osin sanotussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen.

12 §

Jos maatalousyrittäjä on maatalousyrittäjätyönsä ohella tehnyt muuta ansiotyötä, otetaan myös hänen siitä saamansa työansio huomioon siten kuin tapaturmavakuutuslain 16 a, 28 ja 28 a §:ssä säädetään.

14 §

Edellä 13 §:n 1 momentissa mainittuja työturvallisuuskuluja varten varataan tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista 1,75 prosenttia. Tätä määrää tapaturmavakuutuslaitos käyttää maatalousyrittäjien etuja palvelevan työsuojelun edistämiseen. Mainittuja varoja voidaan käyttää myös maatalousyrittäjien etuja palvelevaa työsuojelua ja työolosuhteiden kehittämistä koskevaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedottamiseen.

15 §

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjän eläkelain 135 §:n 3 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti. Kokonaiskustannuksista vähennetään ennen rahoitusosuuksien määräämistä perustekorkokannan ylittävä sijoitusten nettotuotto. Vastaavasti jos sijoitusten tuotto ei saa-

talousyrittäjätyöstä ja apurahansaajan työstä vahvistettujen työtulojen yhteismäärää työvahingon sattumishetkellä.

Maatalousyrittäjälle ja apurahansaajalle, jolla ei työvahingon sattuessa ole voimassa maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, määrätään vuosityöansio soveltuvin osin sanotussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen.

12 §

Päivärahan suuruus on 4 §:ssä tarkoitettun apurahansaajan työn osalta 1/360 tämän lain 11 §:ssä tarkoitettusta vuosityöansiosta.

Jos maatalousyrittäjä tai apurahansaaja on maatalousyrittäjätyönsä tai apurahansaajan työnsä ohella tehnyt muuta ansiotyötä, otetaan myös hänen siitä saamansa työansio huomioon siten kuin tapaturmavakuutuslain 16 a, 28 ja 28 a §:ssä säädetään.

14 §

Edellä 13 §:n 1 momentissa mainittuja työturvallisuuskuluja varten varataan tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista 1,75 prosenttia. Tätä määrää tapaturmavakuutuslaitos käyttää maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelun edistämiseen. Mainittuja varoja voidaan käyttää myös maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevaa työsuojelua ja työolosuhteiden kehittämistä koskevaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedottamiseen.

15 §

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjän eläkelain 135 §:n 3 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti. Kokonaiskustannuksista vähennetään ennen rahoitusosuuksien määräämistä perustekorkokannan ylittävä sijoitusten nettotuotto. Vastaavasti, jos

vuta perustekorkokannan mukaista tasoa, alitteen määrä lisätään kokonaiskustannuksiin.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 31,8 prosenttia ja valtion osuus on 27,8 prosenttia kokonaiskustannuksista.

17 §

Maatalousyrittäjän, joka on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelaiassa säädettyä vähimmäiseläketurvaa vastaavan vakuutuksen, on maksettava sanotun vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu tämän lain mukaista työvahinkoturvaa varten.

Vakuutusmaksu muodostuu kaikille maatalousyrittäjille samansuuruisesta pohjaosasta ja maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun työtulon perusteella määräytyvästä ansio-osasta. Vakuutusmaksun pohjaosan perusteena käytetään maatalousyrittäjien osuutta tämän lain perusteella korvattujen sairaanhoitokustannusten yhteismäärästä.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tapaturmavakuutuslaitoksen esityksestä vakuutusmaksun perusteet. Maksun suuruus on määrättävä niin, että se vastaa 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuutta.

18 §

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa sekä 24—30 ja 97 §:ssä sekä maatalousyrittäjän eläkelain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa on säädetty sanotun lain mukaisesta vakuutusmaksusta, on vastaavasti sovellettava tämän lain mukaiseen maksuun. Tämän lain mukainen vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä.

sijoitusten tuotto ei saavuta perustekorkokannan mukaista tasoa, alitteen määrä lisätään kokonaiskustannuksiin.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuus on 31,8 prosenttia ja valtion osuus on 27,8 prosenttia kokonaiskustannuksista.

17 §

Maatalousyrittäjän ja apurahansaajan, joka on velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelaiassa säädettyä vähimmäiseläketurvaa vastaavan vakuutuksen, on maksettava sanotun vakuutuksen ajalta vakuutusmaksu tämän lain mukaista työvahinkoturvaa varten.

Vakuutusmaksu muodostuu kaikille maatalousyrittäjille samansuuruisesta pohjaosasta ja maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun työtulon perusteella määräytyvästä ansio-osasta. Apurahansaajan vakuutusmaksu on 0,5 kertaa tässä momentissa säädetyllä tavalla määrätty maatalousyrittäjän vakuutusmaksu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vakuutusmaksun perusteet. Maksun suuruus on määrättävä niin, että se vastaa 15 §:n 3 momentissa tarkoitettua maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuutta.

18 §

Mitä maatalousyrittäjän eläkelain 12 §:n 3 ja 4 momentissa, 12 a §:n 3 momentissa sekä 24—30 ja 97 §:ssä sekä maatalousyrittäjän eläkelain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa on säädetään mainitun lain mukaisesta vakuutusmaksusta, on vastaavasti sovellettava tämän lain mukaiseen maksuun. Apurahansaajiin ei kuitenkaan sovelleta, mitä maatalousyrittäjän eläkelain 24 §:ssä ja 26 §:n 2—4 momentissa säädetään. Tämän lain mukainen vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä.

20 §

Työvähinkoturvan järjestämisestä aiheutuva vastuu rahoitetaan perusturvaosuudesta, valtion osuudesta ja maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudesta edellä 15 §:n 2 ja 3 momentissa todettujen rahoitusosuuksien suhteessa. Näiden menojen peittämiseen tarvittavat varat tapaturmavakuutuslaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön laitoksen esityksestä vahvistamien perusteiden mukaisesti korvausvastuuna. *Siihen on siirrettävä vuosittain määrä, jolla 15 §:n 1 momentissa mainittujen osuuksien yhteismäärä ylittää samana vuonna maksetut korvaukset sekä 13 §:ssä tarkoitetut työturvallisuuskulut ja kohtuulliset hoitokulut.*

21 §

Maatalousyrittäjällä, jota koskee tämän lain mukainen työvähinkoturva, on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin vakuuttaa itsensä muunkin kuin tässä laissa tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetun tapaturman varalta. Vakuutusta ei voi saada tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetun kipeytymisen eikä mainitun lain 4 a §:ssä tarkoitetun pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisuudesta aiheutuneen vamman tai sairauden varalta.

20 §

Työvähinkoturvan järjestämisestä aiheutuva vastuu rahoitetaan perusturvaosuudesta, valtion osuudesta sekä maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudesta edellä 15 §:n 2 ja 3 momentissa todettujen rahoitusosuuksien suhteessa. Näiden menojen peittämiseen tarvittavat varat tapaturmavakuutuslaitoksen on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön tapaturmavakuutuslaitoksen hakemuksesta vahvistamien perusteiden mukaisesti korvausvastuuna.

21 §

Maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla, jota koskee tämän lain mukainen työvähinkoturva, on oikeus sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamin ehdoin ja maksuin vakuuttaa itsensä muunkin kuin tässä laissa tai tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetun tapaturman varalta. Vakuutusta ei voi saada tapaturmavakuutuslain 4 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetun kipeytymisen eikä mainitun lain 4 a §:ssä tarkoitetun pahoinpitelystä tai muusta toisen henkilön tahallisuudesta aiheutuneen vamman tai sairauden varalta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Apurahansaajalla ei ole tämän lain nojalla oikeutta korvaukseen sellaisen työvähinkon perusteella, joka on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Tapaturmavakuutuslaitos voi ryhtyä ennen tämän lain voimaantuloa lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Ennen lain voimaantuloa tehdyistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset luetaan tapaturmavakuutuksen vuoden 2009 kokonaiskustannuksiin..

4.

Laki**tapaturmavakuutuslain 16 a ja 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 16 a §:n 5 momentti ja 28 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1314/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 a §

Jos työntekijä tapaturman sattuessa on kahdessa tai useammassa samanaikaisessa työsuhteessa, päiväraha määrätään 1 momentissa tarkoitetulta ajanjaksolta erikseen jokaisen työsuhteen perusteella. Jos työntekijä tapaturman sattuessa toimii maatalousyrittäjänä tai muuna yrittäjänä, päiväraha on yrittäjätoiminnan osalta 1/360 maatalousyrittäjätoimintaa koskevan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisen vakuutuksen tai 57 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen vuosityöansiosta tapaturman sattuessa.

28 §

Jos työntekijä on tapaturman sattuessa tehnyt myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettua maatalousyrittäjätyötä tai tämän lain 57 §:n 1 momentin mukaan vakuutettua yrittäjätyötä, hänen vuosityöansiossaan otetaan huomioon myös tällaisen vakuutuksen mukainen vuosityöansio tapaturman sattuessa.

Ehdotus

16 a §

Jos työntekijä tapaturman sattuessa on kahdessa tai useammassa samanaikaisessa työsuhteessa, päiväraha määrätään 1 momentissa tarkoitetulta ajanjaksolta erikseen jokaisen työsuhteen perusteella. Jos työntekijä tapaturman sattuessa *tekee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaan vakuutettua työtä tai tämän lain 57 §:n mukaan vakuutettua* muuta yrittäjätyötä, päiväraha on 1/360 maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vakuutuksen tai 57 §:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutuksen vuosityöansiosta tapaturman sattuessa.

28 §

Jos työntekijä on tapaturman sattuessa tehnyt myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan vakuutettua *työtä* tai tämän lain 57 §:n 1 momentin mukaan vakuutettua yrittäjätyötä, hänen vuosityöansiossaan otetaan huomioon myös tällaisen vakuutuksen mukainen vuosityöansio tapaturman sattuessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

*Tätä lakia sovelletaan sellaisiin työtapa-
turmiin, jotka sattuvat, ja sellaisiin ammat-
titauteihin, jotka ilmenevät tämän lain
voimaantulon jälkeen.*

5.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 1 luvun 4 §:n 9 kohta, 7 luvun 4 §:n 2 momentin 2 kohta, 11 luvun 2 §:n 2 momentti, 18 luvun 14 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohta ja 3 momentti sekä 15 §:n 3 momentin 7 ja 8 kohta ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 4 §:n 9 kohta, 7 luvun 4 §:n 2 momentin 2 kohta, 11 luvun 2 §:n 2 momentti sekä 18 luvun 14 §:n 3 momentti ja 15 §:n 4 momentti laissa 1276/2006, 18 luvun 14 §:n 2 momentin 8 ja 9 kohta laissa 1113/2005, sekä

lisätään 18 luvun 14 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1113/2005 ja 1276/2006, uusi 10 kohta ja 18 luvun 15 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1113/2005 ja 1276/2006, uusi 9 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Lain tarkoitus ja soveltamisala

4 §

4 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) työntekijällä työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa olevaa henkilöä sekä työntekijän eläkelain (395/2006) 7 §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka työaika ja ansiot täyttävät työttömyysturvalain (1290/2002) 5 luvun 4 §:ssä säädetty edellytykset ja yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) 1 §:n 2 momen-

9) työntekijällä työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa olevaa henkilöä sekä työntekijän eläkelain (395/2006) 7 §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka työaika ja ansiot täyttävät työttömyysturvalain (1290/2002) 5 luvun 4 §:ssä säädetty edellytykset ja yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) 1 §:n 2 momen-

tin tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen.

7 luku

Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §

Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen

Päivärahaetus:

2) jaetaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutetulle henkilölle ja hänen työnantajalleen näiden eläkelakien mukaan vahvistetun työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa, jos vakuutettu työskentelee samanaikaisesti yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisena yrittäjänä sekä muun työnantajan palveluksessa.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

2 §

Työtulo

Jos vakuutettu ei ole velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, hänen työtulonaan otetaan huomioon tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettu ansiotulo elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta, yrittäjätoimintaan liittyvä työkorvaus, hankintatyön arvo ja porotalouden ansiotulo. Jos vakuutettu, jolla ei ole velvollisuutta ottaa sanottujen lakien mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisesti tällaisen vakuutuksen, hänen työtulonaan otetaan kuitenkin huo-

tin tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 1 §:n 2 momentin mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen.

7 luku

Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §

Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen

Päivärahaetus:

2) jaetaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutetulle henkilölle ja hänen työnantajalleen näiden eläkelakien mukaan vahvistetun työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa, jos vakuutettu työskentelee samanaikaisesti yrittäjän eläkelain mukaisena *yrittäjänä*, maatalousyrittäjän eläkelain mukaisena maatalousyrittäjänä *tai apurahansaajana* sekä muun työnantajan palveluksessa.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

2 §

Työtulo

Jos vakuutettu ei ole velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, hänen työtulonaan otetaan huomioon tuloverolaissa (1535/1992) tarkoitettu ansiotulo elinkeinotoiminnasta, maataloudesta ja yhtymästä, palkkatulo omasta yrityksestä tai maataloudesta, yrittäjätoimintaan liittyvä työkorvaus, hankintatyön arvo, porotalouden ansiotulo *ja veronalainen apuraha*. Jos vakuutettu, jolla ei ole velvollisuutta ottaa sanottujen lakien mukaista vakuutusta, ottaa vapaaehtoisesti tällaisen vakuutuksen, hänen työtulo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulo.

lonaan otetaan kuitenkin huomioon 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tulo.

18 luku

18 luku

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

14 §

14 §

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun maksuperuste

Yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

Yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla vakuutettujen sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:

8) hankintatyön arvon; sekä

9) osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peitellyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana.

8) hankintatyön arvon;

9) osakkaan yhtiöstä saaman osingon ansiotulo-osuuden sekä peitellyn osingon sellaisen työntekijän osalta, jota ei pidetä mainittuun yhtiöön työsuhteessa olevana; *sekä*
10) *apurahan.*

Yrittäjän ja maatalousyrittäjän sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulonlaskemisesta säädetään. Sairaanhoitomaksua määrättäessä ei kuitenkaan vähennetä yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

Yrittäjän, maatalousyrittäjän ja *apurahansaajan* sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksua määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallisverotuksen verotettavan tulon laskemisesta säädetään. Sairaanhoitomaksua määrättäessä ei kuitenkaan vähennetä yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain nojalla maksettua vakuutusmaksua.

15 §

15 §

Sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksuperuste

Sairausvakuutuksen päivärahanmaksun maksuperuste

Yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla

Yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaista kunkin vuoden vahvistettua työtuloa käytetään näiden lakien nojalla *vakuutettujen sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena siltä osin kuin tämä työtulo korvaa:*

- 7) porotalouden ansiotulon; sekä
8) hankintatyön arvon.

Jos vakuutettu on vapautettu yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen sairausvakuutuksen päivärahamaksunsa määrätään 3 momentin 1—8 kohdassa tarkoitetun työtulon ja tähän työtuloon sisällymättömän palkkatulon perusteella.

- 7) porotalouden ansiotulon;
8) hankintatyön arvon, sekä
9) *apurahan*.

Jos vakuutettu on vapautettu yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta tai jos vakuutettu ei mainittujen lakien mukaan ole velvollinen ottamaan vakuutusta, hänen sairausvakuutuksen päivärahamaksunsa määrätään 3 momentin 1—9 kohdassa tarkoitetun työtulon ja tähän työtuloon sisällymättömän palkkatulon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan päivärahaetuuteen, kun vakuutetun työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2009 tai sen jälkeen.

Jos maatalousyrittäjän eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettun apurahansaajan työkyvyttömyys tai oikeus etuuteen alkaa 1 päivän heinäkuuta 2009 ja 31 päivän joulukuuta 2010 välisenä aikana mainitut päivät mukaan lukien, 11 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin mukaista työtuloa sovelletaan 1 luvun 4 §:n 1 momentin 6 kohdassa määritellyn päivärahaetuuden perusteena arvioitaessa työtuloja 11 luvun 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Lain 18 luvun 14 §:n 2 momentin 10 kohtaa ja 15 §:n 3 momentin 9 kohtaa sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä vakuutetun sairaanhoito- ja päivärahamaksua vuodelta 2009.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 47 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 47 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 579/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

47 §

Maksaminen työnantajalle

Kuntoutusraha jaetaan:

2) yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaan vakuutetulle ja hänen työnantajalleen näiden eläkelakien mukaan vahvistetun työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa, jos kuntoutuja työskentelee samanaikaisesti sekä yrittäjän eläkelain 3 §:n tai maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:n mukaisena yrittäjänä että muun työnantajan palveluksessa.

Ehdotus

47 §

Maksaminen työnantajalle

Kuntoutusraha jaetaan:

2) yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaan vakuutetulle ja hänen työnantajalleen näiden eläkelakien mukaan vahvistetun työtulon ja työnantajan maksaman palkan suhteessa, jos kuntoutuja työskentelee samanaikaisesti sekä yrittäjän eläkelain mukaisena yrittäjänä, maatalousyrittäjän eläkelain mukaisena *maatalousyrittäjänä* tai *apurahansaajana* että muun työnantajan palveluksessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan kuntoutusrahaan, kun vakuutetun oikeus kuntoutusrahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2009 tai sen jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki**sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/1991) 1 ja 2 §, sellaisena kuin niistä on 2 § laissa 1288/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Maatalousyrittäjällä on oikeus saada korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä päivärahaa sairausvakuutuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuna omavastuuajana siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtii maatalousyrittäjien eläkelaitos.

1 §

Maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006) tarkoitettulla maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla on oikeus saada korvaukseksi sairaudesta johtuvasta työkyvyttömyydestä päivärahaa sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuna omavastuuajana siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtii Maatalousyrittäjien eläkelaitos.

2 §

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa maatalousyrittäjän eläkelaiissa (1280/2006) säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi.

2 §

Maatalousyrittäjällä ja apurahansaajalla tarkoitetaan henkilöä, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa maatalousyrittäjän eläkelaiissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskeva vakuutus tai vireillä hakemus vakuutuksen saamiseksi. Mitä jäljempänä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään maatalousyrittäjäästä sovelletaan myös apurahansaajaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan päivärahaan, kun apurahansaajan työkyvyttömyys alkaa 1 päivänä tammikuuta 2009 tai sen jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 6 §:n 1 momentti, 2 luvun 4 §:n otsikko, 5 §:n 1—3 momentti ja 11 §:n 2 momentti sekä 5 luvun 3 §:n 3 momentti, 7 §:n 2 momentti ja 10 §:n 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 1278/2006 ja 2 luvun 5 §:n 3 momentti laissa 14/2007 sekä 5 luvun 3 §:n 3 momentti ja 7 §:n 2 momentti laissa 462/2006, ja *lisätään* 2 lukuun uusi 5 a § ja 9 luvun 5 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

6 §

6 §

*Yrittäjä**Yrittäjä*

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa henkilö, joka päätointaansa varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen.

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa henkilö, joka päätointaansa varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen. *Yrittäjänä ei kuitenkaan pidetä maatalousyrittäjän eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua apurahansaajaa.*

2 luku

2 luku

Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset**Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset**

4 §

4 §

*Yritystoiminta**Yritystoiminta ja oma työ*

5 §

Yritystoiminnan päätyminen ja keskeytyminen

Päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään 4 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulla tavalla työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyvän siinä siihen ajankohtaan asti, jona yritystoiminta tai oma työ todistettavasti on lopetettu tai se on ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Yritystoiminta *tai oma työ* on katsottava lopetetuksi konkurssiin asettamisella tai siinä aiemmin työllistyneen henkilön työkyvyn alennuttua olennaisesti tai kun muutoin on ilmeistä, ettei sitä enää jatketa. Yritystoiminta tai oma työ katsotaan todistettavasti keskeytetyksi, kun yhtiön selvitystilän tai yhtiön purkamista koskevan sopimuksen taikka ammatinharjoittajan tekemien ilmoitusten ja toimenpiteiden perusteella on pääteltävissä, että tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on keskeytetty. Yritystoiminnan tai oman työn päättymisestä tai keskeytymisestä ja siitä vaadittavista selvityksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yritystoiminta tai *oma työ* katsotaan sivutoimiseksi, jos henkilö on ollut vähintään 10 kuukautta kyseiseen yritystoimintaan tai omaan työhön liittymättömässä kokoaikatyössä tai muutoin voidaan päätellä yritystoiminnan tai oman työn vaatiman työmäärän olevan niin vähäinen, ettei se ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle.

Yritystoiminnan tai *oman työn* lopettamista tai neljän kuukauden keskeytystä ei edellytetä, jos:

- 1) henkilön päätoiminen työllistyminen on ollut satunnaista;
- 2) henkilön työ on loppunut tuotantosuunnan lopettamisen tai vastaavan syyn johdosta;
- 3) henkilöä on pidettävä palkansaajaan rinnastettavana yrittäjänä; tai
- 4) yritystoimintaa luonnonolosuhteista johtuen on pidettävä kausiluonteisena.

5 §

Yritystoiminnan päätyminen ja keskeytyminen

Päätoimisesti yritystoiminnassa 4 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulla tavalla työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyvän siinä siihen ajankohtaan asti, jona yritystoiminta todistettavasti on lopetettu tai se on ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Yritystoiminta on katsottava lopetetuksi konkurssiin asettamisella tai siinä aiemmin työllistyneen henkilön työkyvyn alennuttua olennaisesti tai kun muutoin on ilmeistä, ettei sitä enää jatketa. Yritystoiminta katsotaan todistettavasti keskeytetyksi, kun yhtiön selvitystilän tai yhtiön purkamista koskevan sopimuksen taikka ammatinharjoittajan tekemien ilmoitusten ja toimenpiteiden perusteella on pääteltävissä, että tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on keskeytetty. Yritystoiminnan tai oman työn päättymisestä tai keskeytymisestä ja siitä vaadittavista selvityksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yritystoiminta katsotaan sivutoimiseksi, jos henkilö on ollut vähintään 10 kuukautta kyseiseen yritystoimintaan liittymättömässä kokoaikatyössä tai muutoin voidaan päätellä yritystoiminnan vaatiman työmäärän olevan niin vähäinen, ettei se ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle.

Yritystoiminnan lopettamista tai vähintään neljän kuukauden keskeytystä ei edellytetä, jos:

- 1) henkilön päätoiminen työllistyminen on ollut satunnaista;
- 2) henkilön työ on loppunut tuotantosuunnan lopettamisen tai vastaavan syyn johdosta;
- 3) henkilöä on pidettävä palkansaajaan rinnastettavana yrittäjänä; tai
- 4) yritystoimintaa luonnonolosuhteista johtuen on pidettävä kausiluonteisena.

5 a §

Oman työn päättyminen

Päätoimisesti omassa työssään 4 §:n 1 tai 2 momentissa työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyvän siinä siihen ajankohtaan asti, kun työnhakijan esittämän selvityksen perusteella tai muuten on ilmeistä, ettei toimintaa enää jatketa.

Oman työn katsomisesta sivutoimiseksi on voimassa, mitä 5 §:n 2 momentissa sivutoimisesta yritystoiminnasta säädetään.

11 §

Työmarkkinoilta poissaolo

Henkilöllä on pätevä syy olla poissa työmarkkinoilta sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, vapausrangaistuksen, opintojen, lapsen syntymän, alle kouluikäisen lapsen hoidon, vammaisen tai vanhuksen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä, jonka palkkaus-

11 §

Työmarkkinoilta poissaolo

Henkilöllä on pätevä syy olla poissa työmarkkinoilta sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, vapausrangaistuksen, opintojen, *apurahakauden*, lapsen syntymän, alle kouluikäisen lapsen hoidon, vammaisen tai vanhuksen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, *apurahakauden*, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä,

kustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea tai korkeinta korotettua palkkatukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloeseen. Tarkastelujaksoa pidennetään ajalta, jolta henkilö saa osasairauspäivärahaa.

jonka palkkauskustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea tai korkeinta korotettua palkkatukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloeseen. Tarkastelujaksoa pidennetään ajalta, jolta henkilö saa osasairauspäivärahaa.

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla tai on työskennellyt osasairauspäivärahaa saadessaan, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, *apurahakauden*, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla tai on työskennellyt osasairauspäivärahaa saadessaan, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloeseen luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka ollut työvoimapolitiisessa toimenpiteessä tai ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, *apurahakauden*, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla tai on työskennellyt osasairauspäivärahaa saadessaan, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloeseen luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka ollut työvoimapolitiisessa toimenpiteessä tai ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, *apurahakauden*, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

9 luku

Työmarkkinatuen määrä ja kesto

5 §

Työmarkkinatuki ilman tarveharkintaa

*Henkilölle maksetaan työmarkkinatuki ilman tarveharkintaa 130 ensimmäisen työttömyyspäivän ajalta, jos hän on ennen työttömyyden alkamista ollut vakuutettuna maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:n mukaisesti yhteensä 24 kuukautta lähinnä edellisen 48 kuukauden aikana (**apurahansaajan vakuutusehto**). Edellä tarkoitetaan 130 työttömyyspäivän laskeminen aloitetaan alusta, kun henkilö on työmarkkinatukioikeuden alkamisen jälkeen uudelleen täyttänyt apurahansaajan vakuutusehdon. Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä mainittua 48 kuukauden tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

9.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 3 ja 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 3 §:n 1 momentin 1 kohta ja 27 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1289/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Maatalousyrittäjän määritelmä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta ja:

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelaisa (1280/2006) säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen ja jolla on voimassa mainittu vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi; tai

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on yksi euro lomitustunnilta lisättyinä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain mukainen työtulo 5 000:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei täl-

Ehdotus

3 §

Maatalousyrittäjän määritelmä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta ja:

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja jolla on voimassa mainittu vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi; tai

27 §

Sijaisavusta perittävät maksut

Sijaisavusta peritään palvelun saajalta tuntimaksu, joka ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Tuntimaksu on yksi euro lomitustunnilta lisättyinä määrällä, joka saadaan jakamalla sijaisavun saajan maatalousyrittäjän eläkelain 14 §:n mukainen työtulo 5 000:lla, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä. Maksu määrätään sen työtulon mukaan, joka sijaisavun saajalla oli voimassa sijaisavun alkamisvuoden ensimmäisenä päivänä. Jollei täl-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

laista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvin osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

tällaista työtuloa ole, maksu määrätään sijaisavun saajan viimeksi voimassa olleen indeksillä korotetun työtulon mukaan. Jos sijaisavun saajalla ei ole ollut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n mukaista vakuutusta, maksun perusteena on soveltuvin osin mainitussa laissa säädettyjä perusteita noudattaen arvioitu alkavan yrittäjän vuotuinen työtulo.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2009.*

10.

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain 29 ja 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta 21 päivänä heinäkuuta 2006 annetun lain (612/2006) 29 §:n 2 momentti sekä 41 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 29 §:n 2 momentin ja 41 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto sekä 41 §:n 2 momentti laissa 1282/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

29 §

Perusmäärän määräytyminen

Perusmäärän suuruutta määrittäessä ei oteta huomioon sellaista oikeutta eläkkeeseen, joka perustuu maatalousyrittäjän työ- tai virkasuhteeseen taikka muuhun kuin maatalousyrittäjän eläkelaisissa tarkoitettuun yrittäjätöimintaan.

41 §

Eläkkeen saaminen ja karttuminen luopumistukiajalta

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjän eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläketurvaa maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut siitä syys-

Ehdotus

29 §

Perusmäärän määräytyminen

Perusmäärän suuruutta määrittäessä ei kuitenkaan oteta huomioon oikeutta eläkkeeseen, *joka perustuu maatalousyrittäjän eläkelain 10 a §:ssä tarkoitettuna apurahansaajana työskentelyyn*, maatalousyrittäjän työ- tai virkasuhteeseen taikka muuhun kuin maatalousyrittäjän eläkelaisissa tarkoitettuun yrittäjätöimintaan.

41 §

Eläkkeen saaminen ja karttuminen luopumistukiajalta

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjän eläkelain 3 ja 13 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjätöiminnan nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläketurvaa maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tai 13 §:ssä tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tä, etteivät 38 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä täyty.

Kun luopumistukea on alettu suorittaa 38 §:n perusteella, luopumistuen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen mukaan, mitä säädetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa eläkkeen aikana tehdystä työstä.

jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut siitä syystä, etteivät 38 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä täyty.

Kun luopumistukea on alettu suorittaa 38 §:n perusteella, luopumistuen saajalle karttuu muusta *ansiotyöstä* kuin maatalousyrittäjän eläkelain 3 tai 13 §:ssä tarkoitetusta *maatalousyrittäjätoiminnasta* eläkettä sen mukaan, mitä säädetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa eläkkeen aikana tehdystä työstä.

—————
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2009.*
—————

11.

Laki**maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 24 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laeissa 613/2006 ja 1283/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

24 §

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjän eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut siitä syystä, etteivät 22 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä täyty.

Kun luopumistuen suorittaminen 22 §:n perusteella on alkanut, luopumistuen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa säädetään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

Ehdotus

24 §

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjän eläkelain 3 tai 13 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjätöiminnan nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläketurvaa maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä tai 13 §:ssä tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut siitä syystä, etteivät 22 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä täyty.

Kun luopumistuen suorittaminen 22 §:n perusteella on alkanut, luopumistuen saajalle karttuu muusta *ansiotyöstä* kuin maatalousyrittäjän eläkelain 3 § tai 13 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjätöiminnasta eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa säädetään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Tätä lakia sovelletaan luopujaan, jonka luopumistuki on myönnetty luopumisen perusteella, joka on tapahtunut 1 päivänä tammikuuta 1995 tai sen jälkeen, mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006.

12.

Laki**asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 2 a ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta
 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1573/1993) 2 a §:n 3 kohta ja 7 §:n 3 kohta,
 sellaisina kuin ne ovat, 2 a §:n 3 kohta laissa 1277/2006 ja 7 §:n 3 kohta laissa 635/2004, se-
 kä
lisätään 2 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 635/2004 ja 1277/2006, uusi 6 a
 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen;

7 §

Työskentely ja opiskelu ulkomailla

Sosiaaliturvalainsäädännön soveltamista jatketaan hakemuksesta ulkomailla yli vuo-

Ehdotus

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) *perusteella velvollinen ottamaan sanotun lain mukaisen vakuutuksen* tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää, joka on velvollinen ottamaan sanotun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen;

6 a) *apurahansaajalla maatalousyrittäjän eläkelain 8 a §:ssä tarkoitettua henkilöä, joka on velvollinen ottamaan sanotun lain 10 a §:n mukaisen vakuutuksen;*

7 §

Työskentely ja opiskelu ulkomailla

Sosiaaliturvalainsäädännön soveltamista jatketaan hakemuksesta ulkomailla yli vuo-

den oleskelevaan henkilöön, jolla on kiinteät siteet Suomeen ja joka on:

3) päätoiminen opiskelija tai tutkija.

den oleskelevaan henkilöön, jolla on kiinteät siteet Suomeen ja joka on:

3) päätoiminen opiskelija tai tutkija *taikka* apurahansaaja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
mikuuta 2009.

13.

Laki**eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (571/2007) 12 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1154/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 §

Vuositulo

 Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) yrittäjän sekä maatalousyrittäjän tulona otetaan huomioon yrittäjän eläkelain (1272/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) perusteella vahvistettu työtulo; sekä

Ehdotus

12 §

Vuositulo

 Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään:

1) yrittäjän, maatalousyrittäjän ja apurahansaajan tulona otetaan huomioon yrittäjän eläkelain (1272/2006) ja maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) perusteella vahvistettu työtulo; sekä

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

Jos henkilö saa asumistukea tämän lain voimaan tullessa, hänen asumistuessaan ei oteta huomioon hänelle maatalousyrittäjän eläkelain 21 a §:n nojalla vahvistettua työtuloa ennen kuin hänen asumistukensa on 17 §:n nojalla muusta syystä tarkistettava.

14.

Laki**työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1279/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekeväällä yrittäjän eläkelaiassa (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelaiassa (1280/2006) tarkoitettua henkilöä;

Ehdotus

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

6) yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekeväällä yrittäjän eläkelaiassa (1272/2006) tarkoitettua henkilöä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:ssä ja 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2009.